225N192

[illegible]

[illegible]

[illegible]

5

באמור בהאלה לשעתי על מה שאמרו ז"ל
גוי ששבת חייב מיתה שנאמר עוד כל ימי הארץ וגו' לא
ישבותו וגו'. אזהרתם ואזהרה בני נח היא מיתתן דקשה לכה
ומה הדין נח על ששבת והלא אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה
בא ולמד משכר נבוכדנצר על ד' פסיעות שפסע לכבוד קונו
שזכו הבבלים על זה ואמרו לבבלים כאשר לבי ונראה כי
כתיבה יובק ודוגמתם הרבה וגו' זה ששבת לא זו (שמגזור עליו)
אלא יקבל שכר מצותו כי גם [illegible] עליה מיתה ומה יענו
חכמי גוי אחד בארץ יותר הגויים אשר יהיו מלשיבים בהם
בזה נבוכדנצר ונמצא שם שמים מתקלל: בזה ראה ודרש
השואל וזאת היתה תשובתי בעזר צורי וגואלי:

שביתה עשויה בטול מה אם בטול מלאכות עצמו של
שבת שיעבור ויבטל מן העולם שיהיה אין הוא שכתוב
בראשית גם זרע שבתו מהיות גוי לפני כל הימים ש
שעכבו יקבלו לא יהיו עוד נמנים בשם גוי ולאומה.
אם בטול שיעתק מן השבת לזולתו בהתבטלו מלדבר
מה שהיה כמצא לון ממנו כ"ה וישבות ביום השביעי
היינו כי נבוכדנצר כי מבואר שנאמר בטול מלאכה אין
[illegible] שהוא קנין מעצם השבת ויהיה כפי זה ענין שביתה
הגוים עומד כי ישמור ענינו בעצם השבת בהתבטל
מלאכות עצמו עד שיהיה הוא השבת הוא המושבת
בכן כל פועל עומד עוד יצא ישב כי העומד בהם
היושב היושב עצמו הוא [illegible] המושב
ואל עצמו ואולם כאמרנו מהמדבר אותו פועל עומד
והספיק לא לקרותו עומד לבד כי אם כמו שלפי הענין
אין השביתה פועל רק עזיבת הפועל: ואולם ענין
שביתה השני להיות המושבת אינכו השובת כי אם הן
דוגמת פועלים היוצאים פועל פקד שכר הכת
הפועל בכולם הפוקד השוכר התופש אינכו הפעול
הוא והשכור התפוס אך יצא יצא אין הפועל לפועל
אותו: ונחקר שזכינו לראות בעין האמת והאלק כי
ענין שביתה מתכן עומד מצוה יוצא בכל עצמו בשאר
עלינו לחקור בכל שביתה ליכנו מן המתוכים אלו
ענין [illegible] הענינים האמורים הוא ושביתת יום השבי
עי

אין לספק בשנה להיות הכרח כ״ה השמשה והלבנה
המושבת אמנם לא ישבותו האמור בנח אחר המבול
הבא בשאלתנו נפל הספק בשנתנו אם הוא עוד עשנן
כמו שיורו על זה פשטי הכתובים עם כי ימי הארץ
וזמני השנה עוד לא ישבותו לא יקלו מלבא [illegible]
בעתם שנגבל להם מתחלת הבריאה לא יבאו [illegible]
כמו שיבאו בזמן המבול והמלין יבין על שני [illegible]
שאמר נאם ה׳ כי כאשר נשבעתי מעבור [illegible]
באמרו מעבור קל בעולם ולא אחר מהעבור [illegible]
לשני עי׳ ההפעיל נראה כוונתו לומר כי [illegible]
שלא יעברו המים מעצמם וכן בשנתנו [illegible]
מעט עכין לא ישבותו נראה עוד בעצמו לא
[illegible] מעצמם או [illegible] לא ישבותו [illegible]
לא ישבתו בני נח עוד [illegible] בכל ימי ה
בקור או בקום בקיץ או בחורף כי [illegible]
והבורא והקי׳ בלתי המדבר שלא יש עוד [illegible]
על כל המדבר שיעשה מה שהועל עליו לעשות
בעל והדין והסברה מקיימים זה [illegible]
שבל להשתלל בקיום עצמו וקיום העולם [illegible]
על זה לזכותו אם ישמע [illegible] אם ימרה [illegible]
ואמר לכך כלל אם לגמול [illegible]
לפי מנהגם הסברה נותנת [illegible] לא שבותו
לימי הארץ וזמני השנה אשר לא [illegible] גופים מגים
או מרגישים קיים [illegible] להם כן
העתקה ובטול [illegible] אם לא [illegible] להם [illegible]
[illegible] אף זו כי [illegible] דברים [illegible]
[illegible] ולפי האמת [illegible] בהם [illegible]
ואינם [illegible] רק [illegible]
[illegible] ההיקף [illegible] כי [illegible]
כפי [illegible] [illegible] ודרכו [illegible]
והקבים העולם לבד [illegible] שתקול עליו [illegible]
[illegible] קל [illegible] זה אינם [illegible]
כלל

כלל והם מלומדים לא היו ולא נצרכו אליהם אפילו יגיעת
כוחי להתקיים בעולם או לבן כי אחר המבול כי מלבד
ובטל בקירה אחר שדלה בעינו ובאמונתו שמש מה שעברה
שנואה יגיעת כוחי אלהי למען ישמש נירא ולא יזיד עוד
לעבור על דעת קונו ועוד שלא ישבות עוד כל ימי
העולם ולילותיו שתין וזמנין עירוני בכל כחו לעזור כוונת
בוראנו אשר לאתהו׃ בראה לשבת יצרה כי כן גם אדם
הראשון אשר קודם חטאו לא היה צריך שמלא יגיעה אחר
שחטא נענש ונתחייב בהם בזיעת אפך תאכל לחם
כי סבה מעלון ההשגחה הפרטית למעלה מן הטבע
מושבה ובטחה בקיים דור המדבר ארבעים שנה לחם
[illegible] ויין ושכר לא שתיתם שמלתך לא בלתה
[illegible] נלך לא בצקה כי ה׳ הולך לפניהם יומם
[illegible] לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר
[illegible] יומם ולילה מונהגים מההשגחה נפלאה
[illegible] א היה להם השמש הטבעי לאור יומם
[illegible] רח לא היה מאיר להם לילה ואדם זה כי
[illegible] ר נמשל כבהמות נדמה ובזו שמשעוו כל
[illegible] מדורים בנתק נקי שלא ישכו את תפקידם
[illegible] מתקיים בעולם כן נותר חזה הרבה וכנן
[illegible] ר אתרנו שלני שיגעונה הבטלקי מלבד בעל
שכל ובקירה להתעסק בקיום העולם הטבעי לא
ישבות משבולתו יום ולילה דוגמת מה שמשעוינו
אבקנו בעל ברית ותורה שלא ימוש ספר התורה
מפינו ובתורתו נהגה יומם ולילה כי חיים הוא לנו
וזה הבורא ב״ה יקל אך בנתן שתים בבחה ונתן
שהכתיב עלינו בתורתו ובחלת בחייב למען החיה
ואם יפנה לבבנו כמות כן ועל דרך זה מתש בנו של
כן נבחרת בחיים זו אומבות מתילים ואם יפנה
לבבנו ישבות חייב מיתה כי מלכותא דארעא כעין
מלכותא דרקיעא: הנה אחרי הודיע אלהינו אותו
את כל זאת קורא בשבע וחוב במתק לנעת

להבחין בענין השבת לאמר כמה לאמר ימה בגוי לא ישבותו אם
לימים ולילות וזמנים שאמרים במצאות כלל או לבני נח
כי לא ישבותו משמעו בארץ כי היא חייהם העכו״ם
ואם ישבותו יתחייבו מיתה עבודתם או גם חייבו מיתה
לגמרי כמותנו היום בחיי הנפש: ידעתי בני ידעתי כי
אם על עתה היה זה ספק בידך משנה תדקדקהו ותשים
כבוד לחכמי ישראל אשר הגידו לך על יען יען בהבינם
לא ישבותו משמען ובא לא ישבותו בצ״פק ממלאכה יום
ולילה ובטל תורה לא ישבתו ממנה יומם ולילה ואלו
ואלו אם ישבתו את המלאכה המוטלת עליהם חייבים
מיתה: ופסוק מעבר הי׳ בק ״י אפשר לפרשו בשני
דרכים כאשר בינו לפרש לא ישבותו למיתה להם היה
ואיתיה לבא כי מעבור הוא פועל. עתיד לעולם והוא
כן הקל ונא כתב מהעביר לאמר לא נבין כי היה הוא
המעביר וגורם הרעות והוא סבתם הראשונה כי
אמנם הקשה הוא המתוי׳ והושבים המוחלטים כי מקי׳
הוא קרה להם ובאלו הי׳ כח באלו ועברו עליהם מעברי׳
בטבע ומצד הקרי והזמן אך על פי האמת הם עצמם
במעשיהם הרעים מדליקים עליהם את הרעה על אמין
רחוק אבל לומר כי לזה כוונו רז״ל באמרם בעני
המבולים והם לא ידעו כי הוא אינו מביא אבל הם׳
באים ונופלים לתוכו ההווה אבל בזה כי המורא בה
נפה באבות וזרעם שהיה עתיד לבא מעולם שבשבועתם
העולם מתקיים בכללו ואין הפורענות בא רק על
הפרטים הנוטלים בדור הפלגה ואנשי סדום
וכיוצא ונשבע שלא יבא עוד מבול לעולם בכלל
כי הצדיקים מגינים עליו וזהו הוא אינו מביא
כוונתו לבטלה ר״ל הוא אינו מביא מבול לעולם
בכלל כמו שזכר לא גלה כמה שאמרו המפרשים
בואו ונעשה באים שכבר נשבע שאינו מביא
מבול לעולם ולכן הספיק לחכם בתיבת מביא
שזכר כי הכוונה נבין כוונתו לקיים מבול לעולם
בבתחילה ובתה שאמר הוא אינו מביא והיה מספיק
באמרו אינו מביא דרכה כזה כי הוא בה״ה אינו מקצת

הרע

הרע אבל הרשעים בעונתם הם סבתו׳הם (פי׳ הקוטלים
לצדק ולא העולם בכללו) בלים (במעשיהם הרעים)
ונופלים לתוכו ר"ל גורמים ברעת עצמם ומתקיימים
בנפשם ואולם טעם אמרו שכרו שעל סבנו של ג׳
שבת ונחשבה מצוה רבה כזאת לעבירה עבודה זרה לו עד
שחייב עליה מיתה הוא תלה בנגד תלה כי הוא חשב
לפרוק מעליו כל המצות ולזכות מעוטה בזכות
שמירת השבת לבדה אשר עונש העובר עליה הוא מיתה
באומרו כי כאשר ברך ה׳ את יום השבת ויקדשהו לכל
השומרים לו להביא עליו את הברכה ומאחר ששבת בן
אעפ"י שלא קבל עליו עול שום מצוה אחרת יבורך
לכן יאמר רבינו ומקבלי שבתות כי באמת זה השומר
שבת ומקבלו׳ בלא שמירת השבת יתן יד לפושעים
לפרוק מעליהם עול תורה ומצות וכלל בידינו כי
אפי׳ המודה בכל התורה כולה חוץ ממצוה אחת
אפי׳ מדברי סופרים הרי זה מין גמור וכופר
בכל התורה כולה נחשב וכל שכן גו׳ זה שישב
בגיותו מלא שבת וינפש ווי אבדה נפשו כי
מת הוא ולא יחיה : ואיש הישראלי · ידבק בזה
אלי · רופא כל חולי · ולשעות תפלתי · ויזכהו
לשתי שלמות שתי המעונות : במעון הקלונות
קיים ותמונות · ובמעון הנשמות · יש עולמות
נעוב לא יערכוהו גביש וראמות : סליק

אחר השלמת הפרק ראיתי להוסיף טעם לשבח על הכלל האמור
בסופו כי המודה בכל התורה חוץ ממצוה אחת הרי זה מין וכו׳
כי התורה שלמה ניתנה למרעה מאת ה׳ אין האלים לא כיתר חוקות הגוים
אשר לאורך הזמן יצרים גם חקרים: כי את הדת נתנה בימי מלך אחד
ויקנתה בימי מלך אחר והעיקרים אשר לזה קיבם אשר לזה ובשתנים
העיקרים והדתות עצמם לפי המורך והזמן כי הם בבריותם לא
בכללה חלק ישקב כי יוצר הכל הוא נתן אותה התורה כולה
בזמן אחד לא צוה על אחד ועל אחד לא לא החמיר בלקחת זהו!
מחולקת וגזר עליהם באזה על שמירתם עד שקיומה עליו להאמין
כי כולם מצוה אחת לבד הם וכמו שהמחזיק בחלק א׳ בגוף החי ירגיש
על גופו כן ישלריך והמחזיק הקוטל מצוה אחת קוטל בכל התורה
כי גוף אחד היא והכתוב קרא אותה כולה מצוה אחת דרך פעולים:
המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאת היא

בסדר תרומה פרשה כ״ז פסוק ט׳ עד סוף הפרשה בענין
עמודי החצר סביב עשרים לצפון ועשרים לדרום
ובינהם תשעה עשר מרחקים והקלעים עליהם
החצר מאה באמה ורש״י ז״ל פירש שהיו ה׳ אמות בין עמוד
לעמוד ורב״ע מדקדקים שלא ה׳ אמות לאחד יהיו רק נ״ה
אמות ונתחבטו המפרשים בכוונת לשון רש״י ז״ל הוא
ובהבנת הכתובים ולולא בכוונת רש״י ז״ל אינה אחת
בכל מקום אשר אמר ה׳ אמות בין עמוד לעמוד כי
בענין אורך החצר כוונתו פשוטה בין עמוד לעמוד
בזולת עמודי העמוד וברוחב החצר המזרחי והמערבי
כוונתו שלא ה׳ אמות בין עמוד לעמוד עם עמודי השער
העמוד והמסך הפתח יהיו שש אמות ויותר בין עמוד
לעמוד בזולת עמודי העמוד וצריך להקדים נ״ב כי אורך
החצר מאה ורוחב חמשים הם מן הקלע ונכללו בזולת
העמודי ולכן עמודי קצות הצפון והדרום לא יכנסו
בחשבון ונכנסים אל הפנים לא באורך ולא
החצר אין כי שכל העמודים שבין השנים אין
מה שאין בין באורך בין ברוחב ובין עבים
בקרבנות ומפני האורך או הרוחב והנה אקדים הי
הסכמתו להבדיל בין עמודי עמודי האורך
בעמודי הרוחב ובינם לעמודי עמודי הפתח לחצר
וזה תלבד שאינכו מוכרח הוא לוקח עבים כי אם
היה בידינו להשוות גם המרחקים היה מן הדין
להשוות ביניהם כפשוטו הנראה של לשון רש״י ז״ל
אך זה נמנע אחר שהשוינו בעובי כל עמודי ה
החצר ומן הקושיה שהנו למנוע את כל תוקף ב
בהבדלים לאפוקי פלוגתא לא תפשינן ולכן הספיק
לנו לחלק לעובי [struck out] במרחקים ותו לא: ויעלה
בידנו בעזרת אלי הכל אל נכון וזה בשאלר:
כי עובי כל עמודי החצר סביב יהיה בשוה חמשת
חמשת חלקים משמונה עשר באמה בתוכו ובעוביו
עשר עמודי האורך שבין השנים אשר בקרנות עובי
קצתה

חמשה אמות: ובתשעה נגדר המרחקים חמשת חמשת אמות
בחלק להם בין הכל הם תלה אמות ושבעלי עמודי העמוד
הקיצון לרוח הצפוני אצל קצותיו וכן לדרומי:
ועמודי עמודי המערב לרוחב החצר כאמור חמשת חמשת
חלקים ת״ח באמה לעשרה עמודים הם כ״ו חלקים ב׳
אמות וי״ד חלקים ת״ח באמה או ע״ז חלקים תצ״ע באמה
כי הכל אחד: ובשעתו עשרה מרחקים אשר בין שנים
שבשר עמודי הרוחב עם עמודי הקרנות אשר בקצות
האורך יהיו ארבע ארבע אמות לאחת לזה וכ״ט
חלקים תצ״ע באמה בין כולם מ״ז אמות וכ״ב חלקי
תצ״ע באמה ועם השנים וע״ז חלקים תצ״ע של עמו׳
העמודים הם כ״ן אמה: ונקראו גם ברוחב המערבי
שני עמודים הקיצונים שלא נכלו מן המדה:
ולפאת קדמה מזרחה לצפון הפתח ולדרומו עמודי
ג׳ העמודים ע״ו חלקים ת״ח באמה כאמור ולג׳
המרחקים אשר ביניהם ז׳ אמות וי״ג חלקים ת״ח
באמה שהם בין שלשתם י״ד אמות וג׳ חלקים ת״ח
באמה הוסף עליהם ע״ו חלקי העמודי יהיו ט״ו אמות
לצפון הפתח ולדרומו: והפתח באמצע כ׳ אמה
עמודי ל׳ עמודיו אמה וב׳ חלקים ת״ח באמה
וג׳ מרחקים אשר בשם אמות וק׳ חלקים ת״ח בכל
בין שלשתם י״ח אמות וכ״ל חלקים שבכל שהם י׳
חלקים ת״ח באמה הוסף עליהם אמה וב׳ חלק
מן העמודי המזרח הרי כ׳ אמה כרוחב לפנים
מן העמודים מלא באמה אורך ורוחב
קלעים והקלעים היו גם כן מבפנים ומבחוץ
כל העמודים היושב והיה משופעת בין עמו׳
לזכרון סליק פרקא:

פסחים פרק אלו דברים דף ס"ח: רבא רמי כתיב אני
אמית ואחיה וכתיב מחצתי ואני ארפא.
השתא אחויי מחיי אסויי לא כ"ש אלא אמר הקב"ה
בגם שמחצתי אני ארפא כך כשאני ממית אני
מחיה. תנו רבנן אני אמית ואחיה יכול מיתה
באחד וחיים באחד כדרך שהעולם נוהג תלמוד
לומר מחצתי ואני ארפא מה מכה ורפואה באחד
אף חיים ומיתה באחד מכאן תשובה לאומרים
אין תחיית המתים מן התורה. ד"א בתחלה מה
שאני ממית אני מחיה והדר מה שמחצתי אני
ארפא. עכ"ל לשון התלמוד.

חד מן קושיא הקשה על לשון רמי דקאמר הכא
דבאמורה לא הוי באקרוי לאתא קרא בתרא
וסתר ליה לקמא והכא לא סתר ליה במילי אלא
דקרא בתרא יתיר כפשוטו דהא קרא קמא
כדבעיה כפשוטו ובהו שמפרש רבא שעלו באמר
השתא אחויי מחיי וכו': ותו קשיא לי בגוה שאמר
מתמיה השתא אחויי מחיי וכו' ולא קשיא ליה בדרכי
דקרא מהדר ... כדרך העו"ם בכל מקום:
ובכל שכן בסנהדרין פ' חלק רבא גופיה רמי לא
... ולא אמר בה השתא וכו' ולא משני לה
כי הכא: דמשני לה התם: בתחלה מה שאני
ממית אני מחיה והדר מה שמחצתי אני ארפא
כד"א להכא על הברייתא. ולשון ד"א דקאמר הכא
אברייתא לא אתי שפיר והתם נמי לא אמר ד"א
ואולם

אולם נראה לי דאתי שפיר במה שאומר כי כפי מה
שאחשוב אותו למשפט אמת הנה כי הכא והתם
רבא רמי הני קראי אהדדי לחד כוונה דהיינו ההיא
דמשמע התם דאתי קרא בתרא מקמאי יתכן
לומר דמתרפאין בזמן התחייה למפרע מדאתי
דמשמע מקרא קמא מעיקרא דקיים במומו
בתחלה קיים במומן והדר מתרפאין ומשום
בתר דרמי מקשי מר אקידרא דקרא: אלא דהכא
מעיקרא אני אמית ואחיה לא הוה צריך תו דכיון דכתיב
ואני ארפא השתא וכו׳ ותרין בתרי לקיים דהתי
דכתיב מקמי בקיפא לאשמועינן גם מתקנתי
וארפא הני בחד גברא כן בחד גברא הני אמית
ואחיה ולהכי מייתי שפיר תנו רבנן כתיב יכול
מיתה בחד וקיים בחבר תלמוד לומר: הרי כתבו
יגמרו כי טעם מקנתי לגלות על אמית ואחיה
להני בחד גברא וקיים מכאן תשובה לאומרים
תחיית המתים מן התורה והדר מתרן דמתניה הכא
בלמתרין לה התם בתחלה מה שאני דמתית אני
מחיה (במומו) והדר וכו׳ אלא דקשה הכא לא
לא דקאמר שוב לנו לקבול דוחק קטן כזה ולתלות
אותו בטעות לדמשובי המעתיקים על שבאו
נתפשט ברוב הספרים או כולם אם על ידי זה
נבין המאמר על בוריו ומאי דרמי התם רמי נמי
הכא ומתרץ ליה הכא והתם בשנה ומאי דנפי
ומקשי הכא לא עפי ליה התם ולהכי מתרץ הכי
אחריני ותו לא מידי : ע״כ

[illegible]

[illegible] בכל [illegible]

[illegible] שלו [illegible]

[illegible]

[illegible] על זה [illegible]

[illegible] שלא [illegible]

[illegible]

[illegible] כל [illegible]

[illegible] בכל נפש[illegible]

[illegible] לחם [illegible]

[illegible]

[illegible] נפש עליך בכל [illegible] ל [illegible]

כי [illegible] [illegible]

[illegible] בהם [illegible] הין

[illegible] על [illegible] למחה על [illegible]

ל [illegible] לקרוב למיכקש [illegible]

ל [illegible] מחל שלהבת ה' [illegible] ל [illegible]

[illegible] נפש [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] מבכל [illegible]

[illegible] להוביח בו [illegible]

[illegible] גם [illegible] בת ה עם יתר [illegible]

[illegible] נפשך [illegible]

[illegible]

[illegible] נפשו [illegible] בכל נפש [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ספקות [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] יבא הברים [illegible]

[illegible] לעבור [illegible]

[illegible] זרעו של יצחק [illegible]

[illegible] ברכה [illegible]

[illegible] להם [illegible]

[illegible]

[illegible] נוספו על [illegible]

[illegible]

[illegible] עב [illegible]

[illegible] ים הבחור [illegible]

[illegible] סין [illegible]

[illegible] הנה [illegible]

[illegible] דבר [illegible] הכל [illegible]

[illegible] צחק [illegible]

[illegible]

תר ויד[illegible] כבר [illegible]
[illegible] ם [illegible]
להיות להעמיק בלבוכם [illegible]
[illegible] עוזרין מקלמה [illegible]
[illegible] עבות עצת כבוו [illegible]
[illegible] נפסו [illegible]
[illegible] לצתו [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] עצמם [illegible]
[illegible] עלמת [illegible]

[illegible]

[illegible] קדושים כי [illegible]
[illegible] תעובת בבנה [illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible] מחלה [illegible]
להיום [illegible] על [illegible]
[illegible]
[illegible] על יצחק [illegible] על [illegible]
[illegible] על יצחק [illegible]
[illegible] בן [illegible]
[illegible]
[illegible] על כל [illegible]
[illegible] על יצחק [illegible]
[illegible]

[illegible] לגזי עת [illegible]
לצית [illegible] עב [illegible]
[illegible] מהו שבועת [illegible]
[illegible] ויגלם [illegible]
לבסף · ולעולם במכתוב [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] עלי [illegible]
[illegible] וקרין [illegible]
[illegible] כנגזה [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] לו [illegible]
[illegible] בסוף לקל [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible]
[illegible] יעקב [illegible]
[illegible]
[illegible] הדבר [illegible]
[illegible]
[illegible] גוים ועל ידה [illegible]
[illegible] שם [illegible] גדול ומקור [illegible]
[illegible]
תלבל הרבו [illegible] בעשי [illegible]
[illegible]
[illegible] פלפתיך וכבל [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible] ... נתן לו [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible] תחת [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] אם [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ובני [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ובת [illegible] בני [illegible]
[illegible] כי [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] לאם [illegible]
[illegible] היתה [illegible]
[illegible] הקב"ה [illegible]
[illegible]

[illegible]

לבני גדול [illegible] ועל [illegible]

[illegible]

התפלות [illegible]

הקטן בזכות יעקב וזכה תפלתו [illegible]

[illegible]

לבני בגל בתקפו [illegible]

[illegible]

[illegible] ע

[illegible] לענין [illegible] זכות [illegible]
[illegible] יקרל [illegible] בענין [illegible]
[illegible]
[illegible] רל [illegible]
[illegible] לאן [illegible]
[illegible] בן [illegible] ברם וכלי [illegible]
[illegible] לקח לו [illegible]
[illegible] נתן להם [illegible] אשר על כ[illegible]
[illegible] מלך [illegible]
[illegible] מלך [illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible]
[illegible] על יה והרבין
[illegible] אחר
[illegible] קתילת [illegible]
[illegible] כאשר לאברהם [illegible] בר חותו
[illegible] תכל [illegible]
[illegible] אברהם [illegible]
[illegible] כאשה [illegible] כגם [illegible] ויקר [illegible]
[illegible] כי טוב [illegible]
[illegible] כל [illegible]
[illegible] לבני [illegible]
וגם הנער [illegible] האשה [illegible]
[illegible]
גל הגביר [illegible]
[illegible] בן חותם [illegible]
[illegible]

ברכות פרק הרואה זל׳ : הרואה מעברות הים ומעברות הירדן
ומעברות נחלי ארנון ואבני אלגביש במורד בית חורון
ואבן שבקש עוג מלך הבשן לזרוק על ישראל וכו׳ צריך [illegible]
הודאה לפני המקום בשלמא מעברות הים דכתיב ויבאו בני
ישראל בתוך הים ביבשה ומעברות הירדן דכתיב ויעמדו הכהנים
וגו׳ וכל ישראל עוברים בחרבה אלא מעברות נחלי ארנון מנלן
וכו׳ אבן שבקש עוג לזרוק על ישראל גמרא גמירי לה אמר
מחנה ישראל כמה הוי תלתא פרסי אמר איזיל ואיעקר טורא בר
תלתא פרסי ואישדי עלייהו אזל עקר טורא בר תלתא פרסי
ואותביה ארישיה אייתי קב״ה עליה קמצי ונקבוה נחית לצואריה הוה
בעא למשלפיה משכי שיניה להאי גיסא ולהאי גיסא ולא מצי למשלפיה
והיינו דכתיב שני רשעים שברת ואמר ר״ש בן לקיש אל תקרי שברת
אלא שרבבת . משה כמה הוה . עשר אמין שקיל נרגא בת עשר אמין
שוור עשר אמין ומחייה בקרסוליה וקטליה . ע״כ
ואחר הזה אם לא כולו [illegible] הפחות אומר לדבר ופרע
[illegible] הזאת [illegible] עוג אותה [illegible]
פגעה לכל הפנים ואולם [illegible] זה [illegible]
[illegible] אל הכוונה [illegible] אשר כוון במאמרו [illegible]
[illegible] ובלתה [illegible] ונגלה כלב [illegible]
אשר [illegible] אשר [illegible] הדברים הפשוטים [illegible] הזאת
[illegible] ואיך אופן לאמור [illegible] ולא [illegible]
[illegible] ונפש אף כלל [illegible] ורבים אתו באמור [illegible]
[illegible] אתו [illegible] גם [illegible]
[illegible] הלא [illegible] לבות [illegible] עובה [illegible]
[illegible] תקלה אל האבן הזאת [illegible] כי האבן [illegible]
[illegible] אל הדבר [illegible] אמרו [illegible]
[illegible] הכוונה [illegible] ההשגחה [illegible]
[illegible] כי [illegible] כי [illegible]
[illegible] הנה [illegible]
[illegible] המכוונת [illegible] לפי [illegible] יעקב אומת ישראל
[illegible] ומתנו [illegible] בכל העולם והנה [illegible]
[illegible] כור [illegible] והפינו [illegible]
[illegible] ירא [illegible] וחדור [illegible]
[illegible] להם [illegible] ונערה בכללם [illegible]
[illegible] הוי [illegible] פרסי [illegible] הבכל [illegible]
[illegible] ישראל ופרסה פירוש [illegible]
עקר עורא בר תלתא פרסי [illegible]
[illegible] ובהלחמו עם [illegible] העמים [illegible]
[illegible] טורא בר [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] עליהו [illegible]
[illegible] שעשה אותה [illegible] בשביל [illegible]
[illegible] אזל הלך לפי מחשבתו עקר טורא בר [illegible]
פרסי

פרקי כי חשב [illegible] אברהם [illegible]

היה ההר ההוא [illegible] מצות [illegible]

[illegible] פרשה [illegible] כסא [illegible]

פרשה [illegible] ישראל [illegible]

[illegible] בתשובה הזה [illegible]

[illegible] כמו [illegible]

[illegible] ולקבוהו [illegible]

[illegible] זכר היום [illegible]

[illegible] בני ישראל [illegible]

[illegible] עם [illegible]

[illegible] כתוב [illegible]

[illegible] מצות [illegible]

[illegible] עמהם [illegible]

[illegible] ולהמי [illegible]

[illegible] ונבקוהו [illegible]

[illegible] אברהם [illegible]

[illegible] ולא את [illegible]

[illegible] להבתיר האמונה [illegible]

[illegible] ואז [illegible]

[illegible] נתגלה ונתחזקו

[illegible] אברהם [illegible] ומצא

[illegible] אחתו על [illegible]

[illegible] יכול [illegible] מהם [illegible]

[illegible] על [illegible]

[illegible] הכתוב [illegible] את כל [illegible]

[illegible] אחד [illegible] זה [illegible]

[illegible] ולא [illegible] כל [illegible]

[illegible] ולא [illegible] אחד על [illegible]

[illegible] הגבלה [illegible]

[illegible] את [illegible]

[illegible] כי [illegible]

[illegible] בעולם [illegible]

[illegible] ותולדותיהם [illegible]

[illegible] מפני [illegible]

[illegible] הקב"ה [illegible]

[illegible] גדול [illegible]

[illegible] אחד [illegible] תפלתו [illegible]

[illegible] עשרה [illegible]

[illegible] אחת [illegible]

[illegible] ולפני [illegible]

[illegible] ברצונו [illegible] לדבר [illegible]

[illegible] אהרן [illegible]

[illegible]

ואין משה ... [illegible] ... משה בפעם [illegible]

[illegible] ... והנעלם מאם למקרתו ולא ... [illegible]

[illegible] ... קלות ... [illegible]

[illegible] ... מתן ... [illegible]

[illegible] ... מעריכות ... גם [illegible]

[illegible] ... ה' וכן הוא אומר ... ה' אל משה [illegible]

אותו זה אלא נאמר ... משה ... הר' ... [illegible]

[illegible] ... מתן ... [illegible]

[illegible] ... מתן ... [illegible]

[illegible] ... האלהים ... [illegible]

[illegible] ... הדברים ... בפתי

[illegible] ... משה ... [illegible]

[illegible] ... נקמת ... [illegible]

[illegible] ... ונם [illegible]

[illegible]

[illegible] ... משה לפני המקום [illegible]

[illegible]

[illegible] ... משה ... [illegible]

[illegible] ... למשה ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... אבל ... למקום ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... היום כי ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... מצותינו ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] לזה [illegible]

[illegible] כל [illegible]

כל הנרצה [illegible] כי יעשה [illegible]

[illegible] בדרך [illegible] לוגמתה בכל המצות [illegible] תשבו [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ולבנים [illegible]

[illegible] הם [illegible] [illegible] כי [illegible]

[illegible] פרעה [illegible] והיה הולך [illegible]

לקבלת תורה ומצות לקיומם [illegible] והנה [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

ואין האכל [illegible] להקים [illegible] כל זה [illegible]

[illegible] אחת [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] לכל [illegible]

[illegible] המקום [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] לפני פרעה [illegible]

[illegible] אלא [illegible] פרעה אחר כל

[illegible] [illegible] אין [illegible]

[illegible] את [illegible] והיא [illegible]

[illegible] [illegible] כבר [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] כי [illegible]

[illegible] לקחה [illegible] את [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] תורה [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ולא אמר [illegible] מצות ה' [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] בפלך [illegible]

תענית פרק ג דף כ׳ : תנו רבנן ג׳ נקדה להם חמה
ואלו הן משה ויהושע ונקדימון בן גוריון
נקדימון בן גוריון הא דאמרן · יהושע דכתיב וידום
השמש וירח עמד · אלא משה מנ״ל · אמר ר׳ אלעזר
אתיא אחל אחל כתיב הכא אחל תת פחדך וכתיב
התם אחל גדלך · אמר רשב״נ אתיא תת תת
וכו׳ ר׳ יוחנן אמר אתיא מגופיה דקרא אשר ישמעון
שמעך ורגזו וחלו מפניך וכו׳ בשעה שעמדה לו חמה
למשה עכ״ב ·

קו״א לי בגוון: דקרא דאחל לאו אעמידת חמה
קייתי אנ״ל לגבי משה דהא לא אתי״א אלא
יודרשה אלא דגם ביהושע גבי העברת הירדן כתיב
ולא גבי עמידת חמה כלל · ואי קאי״א הא דאי״ך שיבא
יקויא׳ ישבה וקדחות ... אלו כוללת כל הנבואה
באו בדברי רז״ל יספרו לנו כי בזמן משה ויהושע
בזמן המלכים והנביאים אירע נס פלאי והנורא
פלא מאוד מדבריהם ז״לה ויותר הנורא ... הנביא
הנביא ההוא שכתב ספרו עם כל מה שנראה לו
לכתב מדברי ה׳ או ומאורע מוסרי ומעשה ...
כי לא כתב את זה הנס אשר היה ... הצורך לכת׳
עד שבאו חז״ל ואלמו חסרון הנביא ההוא זה
באמת דבר קשה ותמוה ? ...
וראש דברי רז״ל ביהושע בענין ... הארון את יהושע
ועבר ... נחכם · אמר רז״ל ואני ...
זה הבריכם לזה את הפסוקים וכו׳ הנה ראו שארון
זה וישראל מכל זה ומה צריך לשאת הארון ...
ולעבור ... היה נס כזה לא היה הכתוב אתכו...
וכו׳ מנפכ ... הבריכם לזה הנס ... קשה הוא ...
וכו׳ עד ... והם שאמרו ... שאמרו כי ...
וקשה מלענינו עכ״ל: ...
... הם ...
...

[illegible] הרג׳ בה חכם מ[illegible] ויודע [illegible] אין [illegible]
[illegible] בבינון כאשר זה אמרו אוי׳ חכמי [illegible]
[illegible] בכל ענין מאלהי אלהים ומבקשים בכל
[illegible] דרישה להעלים עליהם ולהתנה׳ בדבריהם ב
[illegible] ונפלאה: ואם הוא זה ואם זה הוא יחשב אשר יאמר
יתבלבלו ויפלו לחשוב כי דעת רז״ל לא השיגו שלכ[illegible]
[illegible] ההודאים בדבריהם: ושכלתם ונואלים לא ידעו וד[illegible]
מתרגזים אליהם: והם שעמלו בסוד ה׳ לא יכלו במו[illegible]
[illegible] קללה: אך כי אלא שתפשו בלשון רבה ו[illegible]
[illegible] ויבארו כי התורה בתתק דברי הפשט המתירה
[illegible] אתה [illegible] בזה אשר לא בדעה מנקבו ופתקה
להם פתח להכנס דרך אף בסודה: הלבו גם הם בעקב
התורה ובמרו לנו שוה בדברי משל ומליצה דבר
חכמים וד׳ ונתם גבו עפח ופקו ענפים ויהיה הנג
בהם חכמה ומוסר השכל והנקתר את ולתורה קו
הביא ואמרתי אני בלבי כי אולי עעם כל זה לא
ולהם ז״ל הוא כי רצה הב״ה לזכות את ישראל בזא
התורה אדם כי יתות באהל ולמה נכרת שלהתו
שהתשת חנתרו אל אדם ותנבחת כך שכלו ולפנ
[illegible] נגרין ורבנן אהבו לא דגלו אין מקבלת
כשכח יהותק מרבניתא וכה״א פי ע׳ פנים לתורה
[illegible] אל הפרים ארחות לרפה ולדו [illegible]
[illegible] בהבנתם יתנא כוונה א׳ מהנה וקבירו
וקרת ושכהם יקבלו שכר עוב ע׳ [illegible]
עונש משבותם דרחוכא לבח [illegible]
א׳ בהם לא כיון האמת אין [illegible] אלה קצות
דרכי העולם אשר את ה׳ בתורתו ואחריו ש
פירוש ועוד שנינו ומצוה חיב כל אדם להו
את אבכה [illegible] הפעל הפך [illegible] יפק
נבל

שלא השיג בכוונת הכתובים ובמאמרי רז"ל האמנם
והנה משה שבא לעולם להשיגו כי הוא חלקו בחיי שעה
ואם השיגו בשלימות הרי זה צדיק גמור וחלקו בחיי
עולם הבא גדול במאד ואם לא השיגו הרי זה יתקיים
בנפשו ויתחבר עמו על חסרונו עד שיחזור בגלגול
אך אין יותר לתקן את אשר עותו ראשונה ואולי כי
אפילו חכם גדול בשלימות לא יגיע להשיג הכל באשר
לכל בשלימות כי כמו הטעם בתרומים במדרגות
שונות ולא משה זכה להשיג הרבה אין כי הכל על
שכאשר לו לא תוכל לראות את פני נושא במדרג'
למעלה ממנו ולזה מורה פני משה כפני חמה פני יהושע
כפני לבנה וכיוצא בזה שנתן לשלמים בדרך זה וכן
זה אחר זה במדרגה בהשגת רזי התורה ועל"ז בנוסח
אמרו מימר ירושלמי לפסוקים יתן הב"ה עסקיים
בלוחות והרבן בזה על החלק הכללי נגלה כלל
כללי לה' לבדו יתן משה עסקיים בלוחות הוא
מה שאמר משה לישראל וכיונהו למשה כי כן הנביאים
מברין זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו
בחורב על כל ישראל וכל ישראל יש להם חלק בכולן
ונתפעים עמו ועסקיים מפורש בין חלק לחלק הוא
אשר זכה בו משה לבדו במה שכתוב בו וגו' והסירותי
את כפי וראית את אחורי ופני לא יראו נגיע לאיזה
מדרגה ממנו ואחשוב כי שלמה נגע במחקרתו עד
שכתב עליו ויחכם מכל האדם כי עבר בחכמתו
ומדרגת כל האדם הוא החלק הרמוז בעסקיים אשר
בין משה ונכנס בחלק האמצעי אשר בין יד ליד
השמור לצדיקים אשר ה' קורא לא לכל האדם : והנה
על שלא נתרחק יותר מן המובן כמו קוצה לעניננו
לבאר כפי מה שיכונו אלי האמתים כוונת המאמר אשר
בין מצבותיו ידינו ונאמר אתחלה כי קדמו ההוד אשר זכה
להם

להם משה הם הם מה שאמרו רז"ל פני משה כפני חמה ·
הם הם עשירית היקרה שנמשלה לו למשה והם הם שגרמו
לו עמוד החמה לזריחת כי סוף סוף אור פני משה הוא
אור עליון אור קדמון אור הגנוז לצדיקים שכתוב.
הוא כמקבל עליו מאור התורה הדא הוא דכתיב ויהי
ברדת משה מן ההר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו
בדברו אתו כי אמנם גם תמונה ותורה מאור נפל תחתון
במדרגת ראשון כי אור החמה תלוי במאור התורה ונקרא
כנגד דבר הכתוב אם לא בריתי יומם ולילה (זו תורה
דכתיב בה והגית בו יומם ולילה) חוקות שמים וארץ
לא שמתי ואם כפשך לומר כי ברית זה לא נאמר על
התורה גם מני משנין ונלין ואת אקיך עמך כי אחר
שהתורה הב"ה בישראל עם התורה ועל העבודה כמה
וכמה פעמים בפירוש אמר הכתוב על מה אבדה
הארץ וגו' ויאמר ה' על עזבם את תורתי וכוונת
הכתוב המשנית היא זו על עזבם בכבוד ר"ל שלא
עזבו העוזבים (הם ישראל שנצטוו באמירתה) את
התורה אבדה הארץ בקתם ולא כתב ארצם כי הרעו
על כל הארץ ובפסוק אחר הוא אומר אם ימושו החוקים
האלה מלפני נאם ה' גם זרע ישראל ישבתו מהיות
גוי לפני כל הימים תלה הכתוב מציאות וקיום ישראל
לגוי לפניו עולמית במציאות וקיום חוקות שמים
וארץ והכי כפי הפשט האמתי אשר לא נקבל עלי
הגלגלים ונצא הכוכבים והוא תנאי מתהפך ואמת
כדין על שניהם לומר בגזירת הכתוב ימושו
במקומו אם ישבתו ישראל יום א' מהיות גוי לפני
גם החוקים האלה ימושו מלפני הרי בפירוש דבר
הכתוב כי לא יתקיים העולם בכללו רק בהתקיים
ישראל והם יתקיימו בקיום התורה הרי התורה היא
תכלית לאור החמה בפרט וקיום העולם בכלל
ומשה זכה בשביל תורה וקרן עור פניו מהתורה ע
אלא זהו קרני ההוד מתכו ואמתו שלמות ומשה בן

קך

שנה בהיותו לא כהתה עינו ולא נס לחה, פניו לפני
החטה המאירה שולטת ונראה הקרנה שנגלה לו והוא גם
יותר גדול ונורא ממה שאירע ליהושע בשמירת הקרנה
השבעית המקובצת מאור התורה כערך הירח אל הקרנה
משה כי [illegible] אור התורה אשר על פני משה הוא כערך
השמש המשפיע ומאציל מאורו על הירח אל הכל אשר
כנגדו כי יאציל גם הוא מאורו אל השמש השבעי ה
המושפע ממנו והאיר אורו מכל צדדיו וא"כ גם יהושע
אשר האירו בכח שמירת השמש השבעי המושפע הב
פני לבנה כל שכן כי לא עמדה לו חמה אלא לשעה.
כדוגמת הירח כי יפסק אורו ופני משה עצמו המאירות
מכח האור הנפלא המשפיע האור היו פני לבנה בערך
היותר הוא הנראה מלך מלכי המלכים הקב"ה נותן הדו
ומשה היה מושפע ממנו ב"ה ולכן כפי מה שמקבלהו
שבין נתן משה על פניו מכחו בשעה שלא היה מדבר
עם ה' ולא עם בני ישראל כדוגמת הירח משל שמינה
נוקה פני השמש כי היו אז פניו פני לבנה בערך הזמן
שהיה מדבר עם השכינה שהיה מאיר יותר בזמן השפע
ממש וכן בזמן שהיה מדבר עם ישראל בלחות המשפיע
היו פניו מבהיקים ואם תשיבני אם כן קרני ההוד הב
היו עם [illegible] הקרנה למשה והם מפורשים בתורה וג"ש
כלומר, אמר למה אמר? אומר כי ה"ל הפוכה היא
כי אמר למשה כתיב תקנה ובא לכתוב על שמירת
הקרנה השבעית של יהושע כי במה נכירה גם היא
מכח התורה כי סמך משה את ידיו עליו ויצוהו ואפ
ראה כי בקרני ההוד כתיב ונתתה מהודך עליו והכוונה
כי ישראל יראו ויראה מלחמות [illegible] אמר למשה
בזה הלשון היום הזה אחל תת פחדך ויראתך (שהיו
ביהך הברי [illegible] פניך) אחל לתתה על פני
העמים והרבון כי בח תורתך ורוממות אל שבגרוני
תהיה חרב פיפיות ביהך וזה אחל לתשה בכח התורה.

גם אל יהושע כן כמו ולא נאמר למשה אלא נכתב אחרי מות
עבדי מת ועתה ליהושע אמר נכתב שם היה אל משה לאחר
שמתו בהפרק ושמתם נכתב קודם שעברו את הירדן ובה
כתיב ויראו אותו כאשר יראו את משה והרבה כי
כמו שכתוב וייראו את משה לגשת קרן פניו כי
ירצו אותו לשבה ושביעה אף כי אצל מתן תורה
כתיב וקדשתם היום ומחר וכתיב גבי אצל יהושע
כתיב התקדשו כי מחר כי אמנם בזכות התורה ו
ובכחה עברו ישראל את הירדן וכבשו את הכנעני
ובאו את הארץ ונתקיימו בה על שקיימו תורה ו
ונאמר וכבר אמרו רז"ל בפירוש שתה פלתי כי
על בטול התורה בא המלאך אל יהושע מיד וילן
יהושע בלילה ההוא בתוך העמק מלמד שלן בעומקה
של הלכה וזהו ארון הברית הנזכר שם כתה פירושים
כי היו בו הלוחות הכוללות כל התורה ורז"ל הזכירו
הארון ורמזו בו התורה ולא הארון עצמו ורמזו כי
אחר שנעשו ישראל בערבות מואב ערבים זה לזה
והעבירם משה רבנו בברית ה' ובאלתו כמו שבאר
בסדר נצבים ובסוף סדר וילך כתיב לקוח את ספר
התורה הזה ושמתם אותו מצד ארון ברית ה' אלהיכם
והיה שם בך לעד הרי התורה אצלה ארון הברית
ולוחות העדות הכל נכלל בארון ואחר הערבות
הזאת והאלה לא היה כתוב בימי משה הראשונים
שעבר בית נתה פסל מיתה שעבר עמהם ב"כ כי אז
לא היו ערבים זה לזה ולא נתנה להם התורה עדיין אך
בימי יהושע הוצרך להזהירם קודם שיעברו את הירדן
כי בזכות התורה שתקיימו מקבלים יעברו וזהו
התקדשו ובאמור ותמצא שכבר יוכיח ולכן באמר
רז"ל בפרק חכמה כי בעברת הירדן היו כלם
כאבים [illegible] בעת מתן תורה שבו [illegible] בה ירד
עם ישראל [illegible] אחד כאיש אחד לה' [illegible] בן
גבי

גם יהושע עבר כולם את הירדן ולא כיוונו ולא
ש[illegible]עו בתוכו כי היה לב כולם נכון לאביהם שבשמים
והוא החרו (והרמב"ן בס' התורה) כשלה את כושלה ו
ומ[illegible]תה ונעבר בכחה ובזכותה זהו שנתי בנסים הללו
וה' [illegible] כו"ר : סליק פרקא

שער הפירושים פרק כ"

שבת פרק ר' עקיבה תנא דבי ר' ישמעאל הלא כה דברי
כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע מה פטיש זה
מתחלק לכמה ניצוצות אף דברי תורה מתחלקין לכמה
פנים: ובפרק קמא דקדושין תנא דבי רבי ישמעאל
(עבמו) אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם
אבן הוא נמוח אם ברזל הוא מתפוצץ אם אבן הוא
נמוח שנאמר אבנים שחקו מים ואם ברזל הוא מתפוצץ
שנאמר וכפטיש יפוצץ סלע:
בתוספות דשבת הקשו דהא בר"ש דפירש מה פטיש זה
מתחלק הסלע שעליו אלא דוודאי הפטיש
המכה מתפוצץ ולא הסלע המוכה מתכו ואיירי בסלע
קשה כינון וראיה לזה מהיתי התם תנא דבי ר' ישמעאל
עבל הל' [illegible] דר' יוחנן מאי דכתיב ה' יתן אומר
המבשרות (מאמר לא יקיש המבשרות צ' רבים) דאמר רב:
כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשון
והכי אמר בהאי תנא דבי ר' ישמעאל מה פטיש זה
מתחלק וכו' אף דברי תורה מתחלקין ובכאותרן מאמר
שהדבור נמשל לפטיש והלשון שבמו מוכיח כן מה פטיש
ולא [illegible] סלע זה ומתחלק כתי' אפטיש קאי וסלע הוא
דבר שפיה הכא ובקדושין מבואר יותר דקאמר אם ברזל הוא
והיינו דקאיה מהאי קרא וכפטיש יפוצץ סלע ואין כאן ברזל
אלא כפטיש ומיהו קשיא בתרתי קשיא כדהקשו בתוספות
דהתם מדמה יצר הרע לפטיש והכא מדמה לדברי תורה לפטיש
וקשיא נמי לתנא דבי רבי ישמעאל בשני המקומות דהוה
ליה למימר שני אלה לסלע כי כוונת הפסוק נראה כי הפטיש
מפוצץ את הסלע ואם פשט הכתוב מדמה דבר ה' לפטיש

[illegible] כוונת הכתוב [illegible]
פעי"ש זה הפועל פעול והקלע הפעול פועל בזולת
הברק ואולם ההברק כפי ענינות לענין הוא זה כי חשב
הכתוב היה היה לומר וכפעי"ש יפוצו הקלעים ולא זו
שהיה תוכיחנו בזה תוכי ספק כי היה מורי ענינו היות
הפעי"ש באמת הוא הפועל והמפוצץ אף זו כי היה
מדבר בכונה ובדאשכחן באליהו רוח גדולה וחזק
מפרק הרים ומשבר סלעים כי אמנם הפעי"ש לא קלע
אחד בלבד, ישבר כי ישבר כל הקלעים אשר כח מכתי
יגיע אליהם ואולם בבא אחינו הקלע הלז בלשון
יחיד ובזולת תילית את התורה על הפעול נגע וכי
לא דבר ריק הוא ואם ריק הוא מכנו דווקא הוא ריק
ולא מרבותינו אשר אור האמת נגה עליהם וגזרו
לומר כי האחד שרצה הכתוב בסלע אחד מיוחד אין
יקיר כיקודו שמשע מכה כי הפעי"ש הזה שהמשיל הכתוב
אליו את דבר ה' הוא הפעול המוכה והמפוצץ מן הקלע
והקלע יהיה הנמשל אל ה' קלעי מגורתי המפולין אותו
ואתי שפיר אדברי ר' יוחנן על פסוק אדני יתן אומר
כהנה זה לתירוץ אומר המבשר את אמרות המבשרות
ולכן דרש בו כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה נתחלק
לשבעים לשון ואם כן הדבור שבתורה היה הפעול
והקב"ה שחלק אותו לכל העמים היה הפועל: ועם היות
הפעי"ש הפעול הזה מבורך ומשובח אין צריך אלא:
שבח ועילוי הפועל אשר הוא בתכלית הפעל תכלית
עיקר כל השבחים באמת ותנא [illegible] כתי מוכיח
כי הפעי"ש הוא הפעול עם היותו נזכר בכתוב ראשונה
במקום הראוי לפועל כי כן כתוב אחר בדומה לו
לקח הפעול והם אבני (השבקים הם מן התלים) ראשונה
במקום הראוי ונאות לשים הפעולים בכוחם ושוחקים
את האבנים וגם אמנם לא יקשה איך המשיל הפעי"ש
ליצר הרע אחר שהמשיל גם הקלע לתורה ויצר הרע
הוא הברק ונוב לבריות וכמו שאמרו ז"ל טוב מאוד
טוב מות והוא היצר גורם המות שהתורה תצלין לנו מופת
אמנו לאין תכלית וצריך אחד לו. עם היצר כעלך היוצ
[illegible] :

בראשית פרק ט׳ פסוק כ״ב וירא חם אבי כנען את ערות אביו
הנה תמה שראו בכתוב שלא נתקלל חם בעצמו אבל
בעונות הכתוב ש היה החוטא ונתקלל כנען בנו הקטן ב
המקומות על דרך שנביה חטא ונגזר [illegible] בנו קנת לאבין
כי כנען ולא חם היה החוטא ואבין ידע מחטא בנו ולא
מיחה ולא עוד אלא שגם הגיד לשני אחיו דרך שחוק כי
אביהם מוטל בקלון למען יבאו גם הם לראות בשחוק
אביהם אשר על כן הביאו מגולה לכן נקרא החוטא ו
על שמו ולכן קודם ספור המעשה הקדים הכתוב ל
להודיענו כי חם היה אבי כנען כלומר אבי כנען
אשר כבר מעשה מחטאו וקללתו וגם אחרי כן כל
פעם שהזכיר בענין זה חם הזכיר כנען עמו וגם בשהקיץ
נח אמר וידע את אשר עשה לו בנו הקטן סתם ולא
פירש חם: אם כן נוכל לבאר בנו הקטן של חם ה
הנזכר והוא כנען לפי דבריהם ואולם לבעל מקום קשה
לבקית חם הרע בזה מענין אחר שהתורה הרשיעתו
והטילה עליו כל עיקרו של עון: אמנת הוא כי לא נוכל
להלין גם כן על כנען אחר שהתורה תלתה עליו וחרון
כל אחרו של קולר הנזכר מענין זה ונתגלה לנו מקום
לשאול. מהו חטאו של חם אחר שהגילה לנו כי הוא
חטא ומהו חטאו של כנען אחר שהודיעה לנו כי הוא
נענש ואין תורתנו בלא חטא ואין יסורין בלא עון ב
באמת: ואולם [illegible] רז״ל בסנהדרין פרק בן סורר ומורה
כי החוטא היה כנען סריסו ורבעו ופן הסכימו שניהם [illegible]
הוולד ועל פי [illegible] זה נלמד לישב לשון הפסוקים כלם
שאמרו כי לא מבלבל החטא היה כפול : גם החוטא
היה כפול וחם וכנען שניהם קלקלו והתקללה הקללה
[illegible] בכן של כנען וקיימה שכן אין חם כנען [illegible]
עצמו ולא רצו להרע אבל בנו הקטן ולזה כי לכנען רמה כי
בבכורתו וסרקו וקללו בכלאי בכבלתם [illegible]
[illegible] להודיענו כי נתקלל הוא [illegible] כי בזה גלתה לנו
כי באמת הוא הפליג בדבר [illegible] אביו כי עונו [illegible]
בירות

פירות ונקלקל זרעו בבן רביעי והיה ראוי לשעבדו תחתיו
ובמקום ^ לזרעו אחריו עד עולם מדה כנגד מדה כי בן
רביעי מנע [illegible] הולדת בן רביעי ונתחייב עליו כאלו
הרגו והרג עמו עולם מלא הראוי לצאת מאדם
אחד כמו שיצא מאדם ומכח עצמו ואחר שחם ה
הכתוב על הצדיק ולא הזכיר גנותו ופיסול הבא אלו
בדבר הסרוס אן הרביעי חם ג״כ עליו ולא זכר
העבירות עצמם שעשו בו בנו ונכללו הקטנים
סרבים וקלונים כי אם ברמז כי בזה שזכר כנען
רמזה התורה שגם הוא חטא וכי היה הראשון ל
שקלקל ובזה שפירשה שבנו יתחיל לבנו אחריו
רמזה עונו בסרוס האמור : ואמנם חם אבי
כנען ותולדה ובנו ות[illegible] אל כנען ברשע ו
וגו ואמנה נזכר עם כנען בנו הקטן בענין זה ו
וקודם לו ע״ד שאמרו כל שנזכר שמו ושם אביו
נביא בן נביא וכאן רשע אבין של רשע ותר
מתכן ונפסק שמתם בני הקטן ולא זכרו בשמו
הוא כי רצה בו לרמוז על שני החוטאים אב ובנו
כאחד כי שניהם קטני ארץ בערך אחיהם הגדולים
מהם בחכמה מעלה ומנין וקטלו של חם היה כי
אחר שסרס בנו ועשה בו כרצונו ישיתהו כאשה
תשש כחו כנקבה בלא גם הוא ושכב עמו משכבי
אשה ורבעו. ורמזה התורה עון והפחם באמרה
וירא חם אבי כנען את ערות אביו ולהלן הוא
אומר נגלה את ערותה והיא תגלה את ערותו [illegible]
להלן ^ משכבי אשה אף כאן משכבי אשה ויען כי [illegible]
לא שבשה בבת דושב תתחיל לבן בפורענות [illegible]
נזכר חם ואולם הבן כרשע לאביו הוא והוא חטא
תחלה ונגזר בו עונו על חטא אביו לבן נתקלל ב
החלק החוטא והוא כנען חלק [illegible] חב
ולא

ולא נתקבלו חס בפרש אחר שכבר נתקבל חלק מאבינו
דמפלא גם הוא בלתי מכוקה מקבלה ועיכו רלו בלו שבנו
דוגמת עוכו המכונה רלית עבוה נאמצו כי הנ״ל
לשכי אקין בחוץ למען יחטאו דוגמתו עם אביהם ו
והם לא שמעו בקולו ובשו ולא ראו ערות אביהם עד
שבשבא החוטא לשמוע הוא לקול אקין אחרי עולם
תמיד כנ״ל : סליק פירקא

פרק כ״ב

פסחים פרק ערבי דף קי״ז : אמר רב חסדא אמר ר׳
יוחנן הללויה וכסיה וידידיה אם אחד הן . רב
אמר כס יה ומרחביה אחת הן . ורבה אמר מרחביה
בלבד : איבעיא להו ידידיה לרב מאי ת״ש דאמר רב ידיד
יה בחלק לשנים לפיכך ידיד חול יה קדש : איבעיא להו
הללויה לרב מאי ת״ש דאמר רב חזיתא נהו לתילי דבי
רב : ורש״י לא פירש דעתו בזה אי בחד גיסא או בחד גיסא
הנ״ל אי לא משמע ודאי דלית ליה בתיבה זו גירסת הש״ס
זולתי הנמסרת בש״ס : וכפי מה שפירש רשב״ם גירסא
דרב מאי מפלג פלגינהו או אוקופי מוקיף אבל רבה בידידיה
פשיטא דפליג מדקאמר בלבד עכ״ל : משמע דגריס
רבה אקרין בכפנים והכי מסתברא דרבה בתרא
הוא לגבי רב וכוקחא מאובאת בהלכה להרי״ף דגריס
רב אמר מרחביה בלבד ופשיטא ליה דר״ה לאוקופי
אתא אדרב חסדא כגד גירסת במרתכו המומרת דקיהן
דלא מיבעי להו ולא תידי לדעת רבה אלאחר בלבד : ותבואר הטעם
בדברי רשב״ם ומרחביה לרב חסדא אחד שלא קיים ושבין
דבר דבקיא חד מאנך דרב חסדא בהדי מרחביה נמי ומוכם
עליהו אפשר דפליג בהני תרתי דלא בקיאי או בחדא
מניהו או דבקע כס יה דבינו בינו וזה לבקתיה ולבתריה

פרק כ"ב

דרב חסדא ומוסיף עליה מרקביה כמפרש דבריו אין
קולב עליו מרקביה לבר אין בהו תרין דלא הזכיר
כתי' ונחלא חלא תרין להו לידיה והלבניה דפליג
להו רב בתרתי דלא כרב חסדא ומרקביה לרב חסדא
שלקא מתיקן כדקא אמרן זאת היא הגירסא הכבוש
במאמר הזה וזה פירושא דמסתבר עליה. ויתר ויתר
הגירסות נפל בהם הטעות ותשבשם ודוק·

סליק פירקא

ד

פרק כ"ג

סנהדרין פרק י"א דף צ"ב: אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי
שמעון חסידא כל המונע הלכה מפי תלמיד
אפילו עוברין שבמעי אמן מקללין אותו שנאמר מונע
בר יקבוהו לאום ואין לאום אלא עוברין שנאמר ולאום
מלאום יאמץ ואין קוב אלא קללה שנאמר מה אקוב לא
קבה אל ואין בר אלא תורה שנאמר נשקו בר פן יאנף
עולא בר ישמעאל אמר מנקבין אותו ככברה כתיב
הכא יקבוהו לאום וכתיב התם ויקב חור בדלתו:
ואמר אביי כי מובלא דקצרי: ואם למדו מה שכרו
אמר רבא אמר רב ששת זוכה לברכות כיוסף שנאמר
וברכה לראש משביר ואין משביר אלא יוסף שנאמר ויוסף
הוא השליט על הארץ הוא המשביר: אמר רב ששת כל
המלמד תורה בעוה"ז זוכה ומלמדה לעולם הבא שנאמר
ומרוה גם הוא יורא: ע"כ

תמי' רבותיהן דעוברין במעי אמן להוה אתינא בהו דאין
מקללין אי למו קרא: ותו תמי' שבא רבי שמעון חסידא
דנקט לשון שליה ואין קוב אלא קללה וי"ש עולא בר
ישמעאל דנקט לשון קוב מנקבין אותו ולא קאמר
אין קוב אלא נקב דמשמע מיהא דלא פליג עליה
דר' שמעון בהי קללה אלא שבא להוסיף על דבריו
וגם בלשון ואמר אביי כי מובלא דקצרי כרוה למודה
לדברי

לדברי רבי שקלם לו אלא שאמר יותר ורבי יהן ידעתי כך במקורו זה?

ואולם לפי מה שבא בתשובה לפני אין כאן מחלוקת כלל וכל המחלוקת מחברו מבאר דברי רבי שקלם לו אי כתי יהר אחר קלא ומר אחר קלא ולא פליגי כי כן קושרנו וכך יפה לנו למנוע המחלוקות וכבר השרישונו אפוא פלוגתא לא מפשינן וכן יפורש הוקרנו: אפילו עוברין שבירושי אתן דאמר שבלה פרק ג׳ דמלאכי

אותן כל התורה כולה ואינן צריכין ללמוד מקור וסק״ל דאין קושין למונע הכנה זה ואין מקבלין אותן כמ״ש דאפילו הכי מקבלין אותן דהא בלי ילמוד שבאתם למאיר העולם ושכח אותם כל התורה והעוברין קודם באתם יודעים שעתידים להשתכח ולפיכך מקבלים את המונע הזה וקאמר אין קוב אלא קבלה כי זהו פשוטו מתם לשון קבלה ולא לשון נקב וגם עולא מודה זה אלא שהוכיח מלשון קוב דנקע קרא דאית ליה כתי משמעות נקב דמקבלין אותו בנקב אותו כבברה עד שתעבור ותצא תורתו דרך הנקבים והענין שאחר שמונע תורתו מהכריך לה ומבקשה יצא ליבו שתשתכח תורתו ממנו: ואולם להבין לא לטעה בהבנת דברי עולא האחרות ונחשוב כי עניינם כפשטן כי המונע הזה יקרוהו מן השמים וינקבוהו אותו כבברה בלא אפי׳ נהוסיף דרך ביאור כי אוכלא דקב״ר ופירש״ש כלי של כוברין שהוא מנוקב ואין דעתי נוקה במה שהוסיף לפרש ומזלפין בו מים על הזרעים עכ״כ אמי שיהיה מנוקב כלי שיצאו המים הבלועים בזרעים המכובסים דרך הנקבים שבו בעת שכובשין וננער כ אותם בכלי ההוא הנקרא מכבש מעשה הכובשה כידוע ולתי שפיר כי כן התורה הנמשלת למים הוי כל צמא לכו למים והיו בלועים במונע הזה ונצלו ממנו כי יתכנו על שכובש אותם ונונע עניו מלמדם למקרים ונוק מיכה ואוכו באותרק דל עצב.

פרק כ"ג

והנ"ב שלא נזכרה שבחה במאמר זה ענין כל השלשת
הקבועים ורבונם השבחה ולא זולת בעונש המונע מחת
שקים המאמר בשבר המאמר כי הוא לא יסבק למודן
אך זכה נראה לעה"ב ומכלל הן של המאמר אתה שומע
הלאו והשבחה של המונע וזולתו מאמר עכ"ל :

סליק פרקא

פרק כ"ד

[illegible] ת"ר לעולם תהא שמאל דוחה וימין
מקרבת לא כאלישע שדחפו לגחזי בשתי ידיו ולא
מאי היא דכתיב ויאמר נעמן הואל קח ככרים וכתיב
ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו
לקראתך העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים
וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות. ומי שקל כולי
האי כסף ובגדים הוא דשקל! אמר רבי יצחק שעה היה
אלישע עוסק בשמונה שרצים בא גחזי לפניו אמר לו
רשע הגיע העת שאתה תטול שכר שמונה שרצים
וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם ויצא מלפניו
מצורע כשלג : וארבעה אנשים היו מצורעים א"ר יוחנן
זה גחזי וג' בניו: ויבא אלישע דמשק למה הלך א"ר יוחנן
שהלך להחזירו לגחזי בתשובה ולא חזר בך אמר לו כך
מקובלני ממך כל החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו
לעשות תשובה מאי עבד איכא דאמרי אבן שואבת תלה
לו לחטאות ירבעם בין שמים והעמידה בין הארץ ובין
השמים. ואיכא דאמרי שם חקק לה על פיה והיתה
אומרת אנכי ולא יהיה לך ואיכא דאמרי רבנן דחה
מקמיה [illegible] אלישע דכתיב ויאמרו בני הנביאים אל אלישע
הנה נא המקום אשר אנחנו יושבים שם לפניך צר ממנו
מכלל דעד השתא לא הוה עכ"ל

כה אמר [illegible] להקל עלי הכנת המאמר הזה [illegible]
והעתקתי הספור מתלמודנו מלכים ב' ה' הקודם
וזאת הפסוקים האחרונים אשר עליהם בנוי
המאמר

ויאמר כמה יסודותיו וגם אותם ראיתי כריכם בגיזור
גפני בענין זה והם אלו :
ויאמר נעמן הואל קח ככרים ויפרץ בו ויצר ככרים
כסף בשני חרטים ושתי חלפות בגדים ויתן
אל שני נעריו וישאו לפניו: ויבא אל העפל ויקח מידם
ויפקד בבית וישלח את האנשים וילכו: והוא בא
ויעמוד אל אדניו ויאמר אליו אלישע מאין (כתיב
וקרי מאן) גחזי ויאמר לא הלך עבדך אנה ואנה:
ויאמר אליו לא לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו
לקראתך העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים
וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות: וצרעת נעמן
תדבק בך ובזרעך לעולם ויצא מלפניו מצורע כשלג:
והנה הקושיות הנופלות בספור זה הן בפסוקי המקרא
הן במאמר רבו תארכה והעתקתם הנה תהיה
לך למותר ולמשא על הקורא אבן קבלתי עלי [illegible]
אתהם ולחזימה [illegible] כל ושני תחלה בבאורה [illegible]
ותוכנו אבל בבאור המאמר אשר עליו כאמור וכה אומר
הנה נעמן בהיותו בעלות הכתובים הבאים לפני הספור
הזה איש גדול גבור חיל ולקבותיו [illegible]
את גחזי בא אליו בשעת תרופתו לשאול ממנו ככר כסף
ושתי חליפות בגדים אחר שראה תחלה כי רבו לא נתרצה
בשום צד ואופן לקבל דבר מידו והבין וידע ונתפרד [illegible]
[illegible] שאלתו ותן [illegible] ושאלה כי בגד בוגדים [illegible]
באדנו של מעלה ושל מטה וזה טעם שתי חליפות
הבגדים שאמר כי פיו הכשילו לשאול בענין זה [illegible]
נעמן הואיל העתון בחושבו ידע אלישע כי חפץ הלך לו
גחזי לעבור אל שער [illegible]
כי כחש [illegible] ויאמר לא הלך [illegible]
כוכבי השמים וכסיליהם לא יהלו אורם על ידי [illegible]
תנועותיהם שבתם וקיומם [illegible]
פועלים [illegible]

ואולם הגלגל הקרוב אלינו והכסף מיוחס אליו הוא
גלגל הירח כי לבן הוא דוגמתו ושלפניו שאלו כבר כסף אם
כי הכסף עגול רומז לדבר השלם עד שלא נודע לו רחב
וסוף כעגולת הגלגל והדבר העגול נקרא בשם ככר
כמו ככר לחם ונעמן השיבו בחכמה כי רצה להורות
שאלתו למען לא יחשב אבלו כלי אך רצה להודיע לו
חטאו והשתלם בכל עון להשיבו אל הדרך הישר והטוב
באמור אליו הואל קח ככרים כלומר על מי בטחת כי ארץ
בצורת כל וכל יכול שמאת על גלגל הירח המשפיע הכח
בסביביו והלא גם הוא עגול כמוך מונע ומוכרח בהלי...
יום יום תמיד מן הגלגל העליון המניע כל שמונת ה
הגלגלים אשר תחתיו ומכריחם לעשות סבוב שלם כל כ״ד
שעות מלבד סבוב עצמי אשר לכל אחד ואחד בהם בפר
ואם כדבריך כן הוא כי הטוב והרע בא בעצם ורחקות
מן הגלגל הואל קח ככרים ככר אחד כנגד גלגל הלבנה
אחר שהכסף מיוחס לו לרמוז על תנועתו הירחית עצמ...
אליו מפי חלש בקלשו והשני למען תדע כי גם הוא אינו
ברצונו ומוכרח לסבוב סבוב אחר שלם כל כ״ד שעות
מן הגלגל העליון האמור ותדע ותשכיל כי מופת דבר
זה כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם וגם
הגלגל העליון עגול הוא ואינו ברצות ענינו אך
...כם גחזי נתן עינו בממון לא זו שלא סר מרעתו
בבק דברי נעמן כי גם הוסיף על חטאתו פשע יכבש
בהם כי משנה כסף לקח ביין בכפל רשעו ...לו ...
כי נעמן כי לא בלבד גלגל הלבנה אך כל שמונת הגלגלים
המוכרחים בתנועתם היומית עם כי בשפל ישבו תחת
ממשלת גלגל העליון הנה עכ״ז להיות כי (סיבה שניה) הם המשפ...
ומיהם בא לעולם השפל הטוב והרע רק נים הם להעבי...
וזה היה ענין סוד המדבר כי לא גזרו אומר כי העגל
עצמו יהיה עליון עליהם אין אלוה מבלעדיו רק ל...
אותו תחת משה במאמרם כי זה משה האיש אשר העלנו
מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו וזה עצמו היה ענין
ירבעם בעגל אחד כי נתן אותו למרגלותיו כינו לבין
העגל השני אשר ישבו בחיקום אלהים אחרים מלבד ...
והוא

הוא רומז לגלגל העליון התשיעי המניע השמנה אשר
תחתיו כאמור וגחזי נתפעל גם הוא מדברי כעמן ונתפש
בתשעית זה בעיניו וזהו ויפרץ בו לו פרצה לא ויפנה כמו
שכתוב בעניין זה עשאו אגל מליצע והוא לך ראייה אחי
הקורא כי כלבבי כן הוא וגדולה היא אלי כי הנה כתיב
בתריה ויצר ככרים כסף בשני חרטים חסר יו"ד הוא הלשון
עשאו הבא בעגל המדבר ויצר אותו בחרט ויעשהו עגל
מסכה אלא כי בעיניהם כאן כתבתי וכאן היו שני עגלים
ולכן אמר בשני חרטים ויצא וחוקכם גם לפי הפשט
הפשוט כי ירבעם וגחזי חטאו בשוה ויאמו תכלית תב
העושר והכבוד כי בירבעם נאמר עתה תשוב הממלכה
לבית דוד ובגחזי חי ה' כי אם רצתי אחריו ולקחתי מאתו
מאומה וגם הפסוק זה נראה כי נשבע בשם ה' לעבודת
כגל רבון רבו ונפרש לדעת רש"י ז"ל אשר העזר מן המדרש
באמרו מאומה חסר א' כתיב כי כוכב לומר כי חסרון הא'
רמוז כי כפר ביחודה' ובמדרש אמרו מומה כתיב מומו אתה
נוטל וצרעת נעמן וגו' ונשוב לעניינו ונאמר כי אהרן
נאמר בו ויצר אותו בחרט בעגל וכוונתו היתה טובה
לשם שמים וכמו שפי' בפסוק חג לה' מחר ונעמן היה נעים
ביותר וכמו שכבר אמרנו ונאמר בחמוך ונאמר גבי בן
ויצר ככרים כסף בשני חרטים ולכך נקוד אפשר לומר
כי חרט בשניהם יצא לשון חרטה על שם סופם שהיה
להתחרט עם שיש לי בו דרך אחרת בחמוך ואמר הכתיב
כי הככרים וחליפות הבגדים אסרם נעמן בשני נעריו לא
לגחזי והם נשאו לפניו אשר לא כמשפט כי היה לו לגחזי
ללכת לפניהם להורותם הדרך אשר ילכו בו אלא אך הענין
הוא כי בראות נעמן כי לא עלה בידו להחזירו למוטב כי
השוחד עוור עיני פקחים נעשה תלמידו של אהרן ונתחייב
לנכבו תשועת לה' ולא אבה לאסור המתון לגחזי עצמו
ובהפך חסר המתון ביד שני נעריו וצוה אותם שילכו להם
לפניו כאילו לא היה רצונם לשאת את המתון בעצמו ודם
הוא על כל פנים ירצה לקחתו מאתם יקחהו מידיו ולא
יתנוהו לו הם בידם והכתוב מעיד וישאו לפניו ויקח מידם
וגו'

וגו' אך ענין ויחרו ויבא אל העופל ויפקוד בבית יקשה אם
עופל שמה בית ואם בית שמה עופל ולשון ויפקוד אין הקל
לא מצאנו לו חבר במקרא בלשון פקדון ירצה לפי דרכי ואם
דרך רחוקה היא כי לא עלה ביד נעמן להחזירו לתושב
עם כל השתדלותו כי עופלה נפשו בו וחשב לאמת גמור
כי הגלגל התשיעי המאור המתואר הנה לפי דרכו בשם
עופל ומגדל גבוה מאוד מאוד יהיה הוא לבדו שלהן כי
השלמות וסבת כל הפעולות הבאות מהגלגלים אשר
תחתיו הוא העופל המיוחד הוא הפועל הראשון אותיות
דין באותיות דין ונתחזק גחזי בדעתו זאת כל כך עד
כי ראה טובה לנפשו לצוות לבניו אחריו לחשוב ולהאמין
באמונתו וזהו ויפקוד בבית משכין והוא פקד עליו וגו'
ולקח הוא משנתו הכסף מידם וכפי הנראה הרבו שנכתב
אחיו רבונם לשוב משנתו בזולת הכסף עד שלקחם וכמו
שמעיד הכתוב וישלח את האנשים וילכו: ונמשך הספור
באמרו בפסוק והוא בא ויעמוד אל אדניו וגם באומרם
אשר לפניכם בא ועמד לפניו וזה ענין הכפל הזה אשר
באזניכו ובימה ושתילה למה? באמת כי בעל החקר
לאמר ונזה כי אלישע הוכיחו ואמר לו איקנור בו והוא השי
תה שהשיב והכוונה כי גם אחר בואו אל אלישע והוכיח
לפניו מותו עמד בדעתו ודיקו האמר לא כחר ותוכחתו
אל אלישע כראיה שנית בכתוב זה שענין באמרו מאי
גחזי בן קרי וכתיב מאין כאומר מאן הלא היום לקחת
הכסף: והרבון חוזר בך ולפי זה צריך להפריד בין ויאמר
לא לתיבות הלך עבדך אנה ואנה ויהיה שעניינו כי גחזי
אמר לא האמין ולא אשוב וכתן הטעם כי כבר הלך אנה
ואנה כאומר הנה והלך להתשוא ואמר עבדך כאומר ואני
בהיותי עבדך אז ועתה סרחתי תקנה יש לי בתשובה
והעבר אומרת ירמוז לתלמיד כמו אשרת אשה והדולה
לו ובהיותו תלמידו קבל אותו שהתשובה מועילה וכו'
וכפי הפירוש הזה יהיה ענין אמרו לא לבי הלך כאשר הפך וגו'
כאשר נאמר וזה כי אלישע גער בו ואמר לו אין תשובה כו
תוכח קבלה שקבלת כי אין מספיקין ביד המחטיא לשוב לו

שבת

שבת והלא כאשר הפך נעמן מעל מרכבתו לקראתך והשתדל
כן להחזירך לשוב עדיין לא היית מקטין את האחרים כי אז
נכנסת בקנאה: ולפי ר"ל מה שקבלת ממני לא הלך לבבך אז
מחזור בך ולמה לא חזרת בך אז מכח דברי נעמן אז לתה
תאמר עתה כי לבי והקבלה שקבלת ממני היא המעכבת
על ידך התשובה כי ועניין הפסוקים האלה לפי הכתיב ואולם
כשיב ידנו לגמרם לפי פשוטם ולפי הקרי ונאמר כי אלישע
שאל את גחזי מאין באת ... שאל הב"ה לאהר"ר ...
להכנעותו כי יחשב הואיל ולא ידע אלישע מאין באתי אוכל להעלים
יתהנו לקיחת הכסף וכן היה שהשיבו לא הלך עבדך אנה ואנה
וחזר אלישע ואמר לו לא לבי וכו' נבואתי הלך ונפק מתני כאשר
הפך א"ש זה כנעמן לקראתך כלומר ידעתי גם ידעתי כי קצת
ולקחת מה שלקחת בגלל כבוד המקום ובגלל כבודי: וכל זה היה לו אחר
שאמרתי אני לקחת דבר ממנו היה העת הראוי לקחת בשתי גם
את הכסף שבאו שלא רציתי לקבל אז אף אם לא לקחת הכסף
ולקחת רק בגדים שמא לא נגעת בכבודי בזה וכ"ש שלקחת זה
וזה ועל כן אמר לשון קיחה בשני אלה ובשאר האחרונים שלא
לקח רק בפיו בלשון אח"כ כלומר גם אם לא לקחת כסף ובגדים
ולקחת דברים אחרים שלא היה בדעתו לתתם אלי
כל זה היית חוטא כי לא היה היום עת ראוי לקחת ... כי
מאומה ועתה שלקחת לך הברכה שאמר לתת אלי קח לך
גם הקללה וצרעת נעמן תדבק וגו'
זה ענין הכתובים האלה ונתגלגלה שרז"ל הבינום ...
והנה זה שאמרו במאמר אשר תעתה יבואר במקצת
מאור וזהו:

ת"ר לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת דהיית השמאל
היא אהבת טוב העולם הזה על ידי יסורין יהיו ...
שיהיו בתנאי שיאמר ביד הנוכחה דרך לשוב אל אלהיו
אז יקרב בימין בזכותו לחיי עה"ב אם יודע כי
יתייסר כגחזי זה שנדחה במרדו ולא שב כאשר היה ...
לשוב וכו' אחר כך עד שלקה בצרעת לעולם הוא וזרעו
בדרך כי גם נאמר מעיו כמעותיו חיים לא היה בידו
לתקן מעשה אביהם בידיהם כי הילדים כמתים בחייהם
לתקנה

למחנה תושבם ואחריהם אל המתים חוץ למחנה שכינה כי הם
במדת כלקים בשתי ידים מרוחקים מכל תקנה טובה ולכן
טוב עשה אלישע בזה לפי דברי המאמר לקללו בצרעת
אולי היתה לו תקנה ברוב הימים והוא אחרם לא כאלישע
שדחפו לגחזי בשתי ידין : ושאל השואל במאמר זה ומי
שקל כוליה הני בכסף ובגדים הוא דשקל ר"ל כי היה מקפ[illegible]
שאמר הכתוב העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים ו
נשאר דברים : ולמה כי רוכלא אזיל ותשיב על שמונה
דברים כן פירש רש"י ז"ל והשיב ר' יוחנן באותה שעה
היה אלישע עוסק בשמונה שרצים וקרא קא צווח לא
לבי הלך כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך וגו'
לאמרנו מזה כי באותה שעה עשתה שגחזי לקח הכסף
(רואה ושומע)
רוח לבשה את אלישע והיה יודע בדברים שעברו מה
בין גחזי לנעמן ולכך היה עוסק א"כ בשמונה שרצ[ים]
ואם הוא היה העוסק בשמונה שרצים למה אמר לגח[זי]
על זה: הרשע הגיע העת שאתה מבקש לשול שכר
שמנה שרצים וכרעת נעמן וגו' ? ואולם על פי מה
שכבר פירשתי בפסוקים כי כבר אחד מהשנים היה נגד
העגל הראשון [illegible] עגלים של ירבעם רומז על
השמנה גלגלים אשר תחת הגלגל העליון באלות
המניעים מקבלים התנועה וכח ההשפעה בתחתו[נים]
ולכן ואלישע ברוח נבואי ידע באותה שעה מה בלב ושכחתיו
של גחזי כתנת עקבו של אלישע באותה שעה היה
ביריעת הבחירה שבחר לו גחזי בעבודת שמונת ה
הגלגלים וקרא אותם בדרך קילה שמונה שרצים
כאילו אמר הגלגלים השמונה שרצים כל היום [illegible]
[illegible] הגלגל העליון בא גחזי ונתאל בלעתו הרעה
גם בהיותו פנים אל פנים לפני רבו אמר לו רשע
עד מתי אתה מעיז פניך לפני רבך הגיע העת
שאתה מבקש ליטול השכר והטוב הבא מהשמונה
שרצים ותטול גם מה שאין אתה מבקש והיא צרעת
נעמן [illegible] בן מתנועת ופעולת השמנה [illegible]
[illegible]

זה וחלילה לעבודת אותם שרצים חלילה [illegible] עובדיהם לא חדל עולם
וזה הדבר אשר תדבק בי לעולם הוא לאות כי שמה [illegible] ה
הגלגלים כי כן בתוכחות דת״כ כתיב אם תלכו עמי
קרי ורז״ל שתשפטו כי כל הבא עליכם מטוב עד רע
לא לבשר ולא לעונש בא עליכם מאת ה׳ רק על צד
הקרי אבא קשוי הגלגלים והלכתי אף אני עמכם
בחמת קרי והכתי וגו׳ והרצון כי יבא עליהם הרע
הבא מן הגלגלים לבד ובתוכחות דמשנה תורה כי
לא אחר זה ואחר במקורו יככה ה׳ בשחין מצרים ובטחו׳
ובטחורים ובגרב ובחרס אשר לא תוכל להרפא ובעפולי
כתיב וקרי ובטחורים ובעפולים הם הגלגלים שאמרנו
שהם גבוה מעל גבוה בלשון עופל וחשבו אותם לאלוה
לפועלים ברצונם בעולם השפל פועלים ועפולים
אותיות דדין כאותיות דדין ובטחורים ובחרסים
אותיות דדין כאותיות דדין לשון בשני חרסים לגלגל
שפרשנום על הגלגלים ודומה זה נמצא במקרא כי
טחורים שמונה בכל המקרא הרי שמונה שרצים
הם העפולים או הפועלים ואין הוא שיקראו בשם שמנה
שרצים כי כן מצאנו גם ראינו גבי פלשתים כי הוכו
בעפולים לבד וכשהביאו דורון לה׳ הביאו חמשה עכברי
זהב באמרם כי מגפה אחת היא אם כן העפולים הם
שרצים כי העכבר אחד מהשמנה שרצים הוא מכל
מקום זכינו לדין כי השמנה שרצים האמורים בתורה
הם הגלגלים שמונה שרצים בכח העליון עליהם לאו תורה.
ואולם מה שאמר על [illegible] [illegible] [illegible]
תבואר כי הנביא לא הלך בחוצה לארץ למה הלך הוא
דבר גדול והשיב מה שהשיב וכבר באמרנוהו בפסוק
והג׳ דעות התאחרות עונו של גחזי הנה הראשונה
לבאר [illegible] בחוצה שרצים האמורים והכלל שהודה
בעגל הראשון מהשנים שעשה ירבעם והחטיא בזה את
הרבים אשר ראו תלמידו של אדם גדול שפעם אחת
שלחו רבו להחיות את המת ובכלל שהיה מחזיקו [illegible]

מבין הסתתרה ונסבת באור שותלה עליה ובלים תחתיה והיא מתופעת ביניהם ב:

גמור ונעשו בתוכו: והכוונה באמרו שוכב בין אמונת
הגלגלים שוכבים ומקבלים התנועה וכח ההשפעה
מן הגלגל העליון: ואחר תלה לו לחשוקת רבעה
והעמידה בין הארץ ובין השמים והרקיע כי חשב כי ה
עגלגל הראשון הוא כנגד הגלגלים שמונה ארבים במדות
אמצעים בין בני העולם ובין הגלגל העליון המכונה
שמים: והדעת השנית כי אמרה עומד בעגלגל השני כנגד
גלגל העליון אשר חשב אותו לאלוה אין אחר זולתו
לבן אחר עם חקק על שפתה ויהיה שפתה עליכו בגול
כמו שפה לפיו כי גלגל העליון עם גבול אל הגובה
סביב ולאותו הקל נקרא לקדוש בשם אל והיתה קורנה
כפי פעולותיה מלכי ולא יהיה לך כפי מחשבותינו או
רשע והגלגלים אחכו: והנה תשתי לגנות הנזכרות
אע"פי שיש להם סמך בכתובים אשר פירשנו למעלה
לא ראינו בבירור שהקשיא את הרבים כמו שראינו
זה בדעת השלישי התבואר שנבחן לבין דרך. בעל
המאמר אין הבורך להביאו גם הוא זה לעתנו בפירוש
המאמר כל עוד שלא בשתע כוונה שובה הקנה:

סליק פרקא

פרשת בראשית פסוק ויגרש את האדם לשון הרמב"ם ז"ל

... פירוש מזרח ודע כי כל מה שמצאנו כתוב הוא
אמת וכן היה ואין בו ספק ויש בו נגלה [illegible]
השכל יצא החפץ · ותהשגי העולה לנשמה [illegible]
החפץ לפנים ה"א · גם עלה תאוה לאות ונקרא [illegible]
בשם השכינה כי בתקינה · יש כח בלי מפעל · והמבין
וה הקול יבין איך יפרד הנהר ומה קול גן עדן וכתנה
העור · גם יורה זה הקול [illegible] בעולם [illegible]
לעולם והמשכיל יבין כי זה כל האדם ע"כ

אין בדאי לקרבה אל מלאכת הביאור בדבר קל ההבנה אף כי
אבנים לאשי הרם להרוס בארצות שפתי שפתי שנים שתק
שפה משמוע · ואם בלא מדבר נכוחות · השביעני בקבקות ·
אמר ברור מלל בפי [illegible] · איך אבא על תבונת · אני ברוב
דברי סוד ישבי ותבונת · אתנם להפיק לעת השואל כי גדול
הוא אין לקרב לו · אחוה דעי כאשר הוא ואם קצור קצרה ידו
כי לא כשר : יכשר לבבי לאבי כי מה אביא אם לא מה
שקבני נר לבבי נזה כספי וזהבי זה חלקי מכל עמלי :

מקדם פירוש מזרח ודע כי כל מה שמצאנו כתוב הוא אמת
וכן היה ואין בו ספק ויש לו סוד : ולמעלה מזה בענין
לצור הנחש אשר הוא זה דומה לזה כי הדברים כמשמעם
והנחש היה מדבר והוסיף כאן כי מלבד הפשט הנגלה יש עוד
בספורים האלה סוד כי לא קיים מגורה רשת האדיבות באלו
והתלה אם לא להוציא מהם רמזים וסודות וחשב הוא ז"ל כי
הספור בזה בא להשכילנו כי מאור השכל יצא החפץ
קדם והוא מזרח הנקרא בו עדנים זריחה הבואה מאתנו ראוי היה
כן הנה על זריחת אור השכל אשר ממנו יצא כל חפץ ואין שם
בו שכל לא יתכן בו חפץ ורצון כלל : ואולם השכל הוא כח
והכנה לבדה לצוקה והלויה בעצם מה והיא התאוה : והוא
הוא השני הכולל ראון הכח ותנועת החפץ וכל ומבחרו בקרב
העצם היא בלבו ובכליותיו איכנה נראית כלל : ואין אנחנו
העצם ההוא מי יודע בחפץ ההוא לבד : והספור הזה נראה
החפץ בכרובים ובלהט החרב המתהפכת בדקדים מה שדי
הוא ז"ל כי כל אור כרוב ולא כל כרוב [illegible] והחרב בענף

כפיות כמוהם רומזים גם שניהם אל החפץ הזה אשר לא נודע
קצו ואנה יפנה כי בידו האפשריות לנטות בין לתהו בין לתושב
בין במות בין לחיים : ואמרו ומשם יפרד מהחפץ יצא כפועל
הדבר הנרצה מקנין ועולה למעלה מן השכל אין עוד בידי
החפץ להסתירו ולשנותו : גם עלה תאנה נאות כי כאשר אכלו מפרי
עץ הדעת נפקחו עיניהם וידעו טוב ורע ויצא להם מאור השכל
הידיעה כי ערומים הם ובקשו לכסות עצמם הרי החפץ ולא יצא
לגבול פעולה עד שלקחו עלה תאנה ויעשו להם חגורות הרי
העולה למעלה והוא הפעל השלישי הנקרא בשם הבחינה כי בו
נבחנו ונודעו הכח והחפץ ולא יצאו ולא יבאו לגבול ידיעה
מבלעדיו כי בתחילה יש כח בלבד בלתי מפעל ואין העין
שולטת בו : והתבונן זה הקול יבין איך יפרד הנהר כי נהר
יוצא מעדן רמוז אל החפץ היוצא מן השכל : והשקות הגן
הוא הפעל : ומשם יפרד מן השכל או מעדן האמור כי
הכל הולך אל מקום אחד יפרד הנהר או החפץ ונהיה לד'
ראשים הלוי הפעל :

יעיר המפרש אשר שהותרה הכוונה ובכונתי בתחילה שאינה
ראויה אלי אשכם עוד בתחילה לפנים מתחילה ואומר
כי לפי דעתי הכוונה בעולא דגלפא נתקשה הראב"ע בפירוש
הארבעה נהרות כי אם הדברים כפשטן הנה הד' נהרות
ידועים המה לנו וקל הדבר ללכת לעומת מרוצתם ולבא
על מוצאם אשר משם יפרדו או על הכרובים והלהט
תלבש מה שהחוש מעיד על מוצא כל אחד מהנהרות כי
הוא רחוק רחוק ממוצא חברו כרחוק מזרח ממערב לכן
אמר לתקן כי הכל אמת אבל צריך להבינו על דרך הקול
אשר הכין אל ולבאור עדן נהר גן ועדן נהר פירוד
שכל חפץ כעולה ע"כ :

ויישב ואומר כי הכונת קול גן עדן שהזכיר היא לפי
דרכו זה הפעולה הטובה יצאה מן השכל על ידי
החפץ הטוב וכתנות העור הם כהיפך הפעולה הרעה :
וקיים ואומר כי גם יורה זה הקול ש"ש יכולת באדם שיחיה
לעולם כי מאור השכל יצא החפץ באפשריות הנטייה ואם
יבחר בחיים יחיה כי הכרובים יורו לפי דרכו כפי מה שכתב
על החפץ הטוב לבא טרם באתו אל גבול בחינה והלהט
יורה על הקפי רשע ומבין שניהם נדע כי אין האדם מוכרח
וא"כ

ומ"ש ... ולהחיות ולהקיות את עבתו וכבר פירש הוא ז"ל כי
אין עבין וחי לעולם חיים נצחיים ושאלת התחיה רק חיי
אדרכים · והמשכיל יבין כי זה כל האדם לפעול ברצונו
כל אשר יחפוץ יעשה :
כנ"ל פירוש דברי הראב"ע · ואם אמנם שגיתי אתי תלין
משוגתי · ולפני משגלת השוגל תלין כוונתי · וגם
בדבר האריכות · ידינו לכף זכות · למען יאריכון ימיו
ויתרבו אנשי הזכיות · לא תסור מעליו ברכת עליון :
קל שבקלים · לבוש מעילים שמו מעילים באין מכלים :
קל"ק פינ"ו

פרק כ"ו

בראשית לה' פסוק י"ג סדר וישלח : במקום אשר דבר אתו רבי:
רש"י ז"ל אינו יודע מה מלמדנו ומפרשי לשונו
בזה ובכוונתו כי אם לא ידע שתוק ואם אמרו כי
התחכם רש"י ז"ל להראות הפלגת קושי הלשון על שהודה
פי נשלו מאתנו כבר פרשתי זה במקרא אתלוגיה באם
מכמקרא: דפוס שבשונה בגלין סדר וישלח במקומו.
עיין שם

פרק כ"ז

בספר בראשית בענין הנחש הקשיתי לשאול מה זה ועל
מה זה ברא הבורא ברוך הוא את הנחש הזה ערום
מכל חית השדה אחר שהיה בקשתו השבת לאשתו מיד:
למה ברא אותו חי מדבר ככל אדם והיא ב"ה היה עתיד
להוריד לו להשפילו ולהפילו ממדרגת כל בעל חי בלתי
מדבר קרוב לבריאתו: למה ברא אותו בהיות אדם
מהלך בקומה זקופה וכאשר חטא שלו רעה לקצץ רגליו
אחר קטנו מיד: למה קבע מתחלה מאכלו ברואה כל
מכל מיתר הבריות וקבע לו במחשבה להאכילו עפר
בתנאים שונים כל ימי עולם: סוף סוף למה ברא בריה זו
להתקיים בעולם בעבור לשוב ולהתפשט ממדרגתה זו
המעולה לשפלה גרועה אי שדרך אל הראשונה כאילו
היתה בריאתו הראשונה (עם כי היתה טובה כפולה לנחש)
בטעות מה שהוצרך לשוב לתקן מה אשר עותו בה קללה
בה עוותו את הנחש בדרך לא יוכל לתקן כי לא נוכל
להודות לדברי הא ונתר שיאמר כי אין דברים כפשוטן וכי
הנחש לא דבר מאומה ומתחלת בריאתו נברא בלי [illegible]
רגלים אלא אף בלתי מדבר כיתר הבעלי חיים ונחש עפר
לחמו מתחלתו בהיות שהוא אחר שנתקלל: גם לא נאמין
לאחר שיאמר כי קצת הדברים כפשוטן וקצתן לא: כי מי
מפיס ומי הוא זה אשר יערב לבו לגשת אל מלאכה שכזו
לבארן כפשוטן ויבחין אותו ויבדילהו הבדל אמתי מתחת שאין
להבינו כפשוטו אחר שהתורה שלמה השמיטתו כזאת רק
ספור אמתי מקרים ושוה והמונח הדברים כפשוטן שלא ניתן
ראיה אשר לא כן על המאמין דברי הבריאה אלה כהוייתן
כי ספורי התורה הם ראיתנו ואין עלינו כי אם לשמך בתכלית
האפשר מה שנראה בתכלית הראות זו ושקוב לזרע יעקב
אשר בתכלית זה אף אנו נאמר בענין זה אם אמנם הותר
לנו להרים מבטנו תוכב אכזה בתכלית השפלות להשיג את
קרוצי הבורא ותמונתו כאשונה במלאכתו הנפלאת היא
בעיני הנני אל אשר קאמונו אף כי בעיני השועלים קבר
העינים נשר לי [illegible] לגזתי [illegible] הונם כי על כל
כנים לנוהגה הוא להבין פאשי דברי עבר אלהים חיים כולם
מתאים בבריאת גוולמו אחר שהשרישונו מלאכיו רבותינו ז"ל
בזתרי

פותרי דבריו כי אין מקרא יוצא מידי פשוטו לעולם וכבוד א
אלהים חקור דבר כי לא חכם מזורה אראת שפת אמת לפני כל
בר ישראל החפץ לזכות בהבנתה ולמה אהיה גם אני אם כי
בחקרים אם כלו חרש אינו יוצא מידי פשוטו לעולם וגם יש
חכמים שאמי ברוכה ושהיותי היתה יפה מדבורי הלא אתי
נבריתי משוגתי ובלא חשב לב נבי ולמה אעביע גם אני השוגה
אם לא חכמתי אז יותר והיינו שבהיותי בעולם בתוך אתי כי
נתבע על מה שאין בכח שכלו לדעתו כי אחד המרבה ואחד
המתמעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים ולכוין האמת עם כי לא
יש אותה כוונתו כגולה ונתמר אשר לפי מחשבת יהודה זכתה
צדקה ממנו לטוב כוונתה כי גם עברה לשמה טובה אולה
וכוונתה לתקום מתנוה שלא לשמה כידוע כל שכן כי אמור
גם אני את עונתי מקשות בלאוי במבוקה ממני לא אחקור
כתה שהורשתי להתבונן בפרק שפתחה לי התורה אכבם ואומר
כי אחר שברא אלהים את האדם ישר בתכלית על שהשיג בורא
שלו כי בראותו ונכנס נשא אותו נתהי ראשית מחשבתו לתת
בראות עצמו להרגע אולהשיב כפי רצונו החיים והמות נתן
לפניו הברכה והקללה ולכולם פנהו ונרזו לבחור בחיים ולהאלהי
לבחור עצמו בשלמות אשר נברא ממנו בו למען יחיה לעולם
כי חפץ חסד הוא ית' חונן לאדם דעת ילמדהו במוקח שאפטו
ולכן תבונות ידיעתו למען יוכל בשכלו להתגבר לעבודת
ינבור שלום מנעיע היין אשר ממנו נוזר חמרו להעלותו אתה
אלהיו לצרף את החומר ולזככו ולהעלותו שכל נבדל
ולשיתו בתוך המדרגות בתכלית השלמות האמתיות אשר נברא
בעבורה על שיהיה כצורת בין אלהיו ורצון אלהיו רצונו
ויתכנו בו כל התארים הנפלאים שהם חלקים לצדיקים כי
ואפילו הקבה גוזר גזירה מבטלה בשבילו וכמו שמצינו כל צבא
התשובה כי אחר שאמר המקום לבן לא אוסיף להושיע אתכם
חזר בו ואמר ותקצר נפשו בעמל ישראל וגם כי אין לספק
כלה נעשה חקיקה נחם בזה אז בדומה לו ולהרצות קודם
עד כי לבאתי אתרוגה שלימה כי כבר קדם בידיעתו
כי היה עתיד האדם לחטוא ולרדת ממדרגתו שנברא בה
ולכן יסודה זה תחילה אם לא להבלבל כי כל היקפו
נוח לו שלא נברא לעולם כי ניתן גרעון אין בעבורו
יתי הבלתי בעולם גרעון אף זו כי מורה באמצע
ולהבין כוונתו יתברך בבריאה והיא כי שלמות האדם חכם
אלהיו ונכח מעשיו ומה יתן לאדם ומה יוסיף לו השלמות
אשר לא עמל בו הוא בעצמו אלא ... להן לאת הבריה

עשה את האדם ישר ורצון הבורא היה כי גם אם יקנה האדם
נקנים ניכר מהולדתו הפלא ונפלא בכח שכלו וזכות מעשיו ישוב
לשבת בארץ הקיים אשר גורש משנה והוא כמו שלו יהיה אתו והיה
להלתו ועל זה כתב בעל [illegible] כי לא אקפוץ במות המת [illegible]
שובו מדרכיו וכיה וזה שכתבו רבו אחכם ורז״ל באמרם כי
התשובה קדמה לעולם אחר שידענו כי תכלית המעשה הוא
קבלת המחשבה בין [illegible] וכי [illegible] אחת המוכרחות הוא כי הנה
ידע מקדם כי האדם שהיה עתיד להברא אחתו היה עתיד לחטא
גם כל ידיעתו זאת אחר ששבר ברצונו הפשוט לשים את
האדם ברשות עצמו בחירי ואפשרי אם לזכות אם לחובה והיה
אפשר וקרוב לולא שיתחבר באלמות אשר כתנאי בה מתחלת ב
בריאתו בכח זוך שכלו ויושר דעותיו כל שכן שנשעה מעורבין
בזה ונאמר ואם היה הדבר כן אחר שהיה אחד מחלקי האפשר
והיה האדם עומד בעמדו בכח זוך שכלו בשלמות המלאכי אשר מנא
בעצמו מראשית בריאתו ולא היה חוטא לא זאת שהיה חי לעולם
אף זו כי לא היה ריכן לעבוד את האדמה כי גם בגן עדן הארץ
אשר לפניו היה ריכן במלאת להוציא כל מזונו בעבודת אכילתו לא
ינאף בה ולא יגע בעבודה זולתה כעבודת האדמה ועבודת
המלכים קטני ארץ ותוצאתה כי כמו שנבראת אקרון ותנא עולם
אליו מאכל מה שצריך לו בעת ורגע שנברא לא חסר לו דבר
כן היה מתקיים לו כל צרכו בזולת יגיעה ועמל אם היה גם הוא
עומד בעמדו בשלמותו הראשונה הנה לדבר כי כאשר ישיב בה
את שבות הארץ כבראשונה ישתלו זרים ורעו צאנם אל ארמנ[illegible]
והיו בני נכר אכריהם וכורמיהם והם כהני ה׳ יקראו משרתי
אלהינו יאמר להם וכתוב ובני נכר בוני חומותיך ומלכיהם
ישרתוך לעולם כתיב ועמך כולם צדיקים וכתב על מה ובא
כבראשונה כי הבריאה נשארה בשלמות בראשונה והיה בדין
שמתקיים כמו שנבראה ואולם גבר אויב זה כח היצר אשר
הקדים ואם האדם היה מתמיד בשלמותו מראשיתו ועם
מי היה עושה את האדמה לצורך האדם מי היה אוכר נכר
כאן בשבילו מי היה מכין לו טרפו לחם חקו מי היו אל
הזליב ובני נכר להדר הוי נלעם אליו לשרתו ולעבוד א
עבודתו הנה כנגון זה העובד תחת סוג האפשר גם כ
אלם גם בני איש ללכת [illegible] מכל כל [illegible] האפשר ו
זה לחם חוקה כשתפול עליהם פתאום וכל שכן כנגד מ
המלכים הקבה אשר לא יפלא ממנו כל דבר עם [illegible]
בשלמות נעשית כל דבר [illegible] יקבל מהכין לכל כל הנר
ולעבח

ועתה הבטלה כעולה לפורתא דקמרא נוטה לחזור כי כתנו
שאמרו בענין הנחש אני אמרתי יהיה מלך על כל בהמה וחיה
כי היה כי הנחש הערום הזה נברא מתחלתו בעל קומה וערמה
מדבר כאחד האדם לעבוד את האדם בכל עת ויגיעה ב
בבית ובשדה כל ימי עולם באם היה נשאר האדם [illegible]
ומתקיים נקי כבשעת בריאתו כמו שפירשנו כי אחר שהיה
ברשות עצמו ואפשר לו לחטוא ואפשר לו גם כן
היה את הדין שיוכן וייחד לו עובד עבודתו באם בהאמר
כרמנו לא עם שילעבו כי לא ישתמר להראותו כי הוא ישתמר
עצמו לא מוכרח ולא ישען בהכרח עזיבת עבודת אלהיו
לעבוד אלהותו נראה כי בכח קדושת ידיעתו ית' כי הוא מבראות
שתניע האדם לחטוא ברא את הנחש ערום וכאמור שהיה
היה צריך לו כי לא היה העולם חסר דבר וגם בזולת הנחש
היה העולם שלם מלא ומשוכלל ולא נברא הנחש אלא רק
ערמה מדבר ובעל קומה כי אם על דעת להטעות אחר
שיקנא האדם ולהטעותו על התבונה שהשיגו אחר
כאשר היה מסופק מקדם כבר להבראות בין הבעלי חיים
בלתי מדברים ואם לא היה מסית את האדם לחטוא מכין
שהיה נברא ערום היה הקב"ה [illegible] אלהיכן
אבל הנחש נתגלה בעוסד עבודתו שמתוך לו בורא ונהפכה
[illegible] לרעה ונתקיים בפועל אחר כך באדם ובנחש
כבר בידיעתו ית' כי האדם יבקר לא לו והנחש מהשקדם
כבהמות נדמה ונהרג מגדולתו לגאותו וזה ענין על
גחונך תלך בבכנו ולא על גחון לומר על תבונה דמייה
וקבוצה [illegible] מקדם כבר תלך מעתה מכאן ועתה כ
ונעשה [illegible] הוא שאמרו רז"ל לכל יש תקנה ולאותו רשע
אין תקנה כי כאשר נתקלקל חזר לתבונתו הדמייה לא תהיה
שנפלה משלם להבראות בה כאמור ולא אפשר לו שישוב
עוד לקומתו ערמתו ודבורו להיות עובד אדמה כי אין ה
העולם צריך לו עוד אחר כי האדם חטא ונענש כעובד
בזיעת אפך תאכל לחם ויבחר ה' באברהם אוהבו אשר
ידע בו כי יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך
ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם
אשר דבר עליו ובגלל זה יתקיים במלואו ושלמותו בזאת
הגאולה העתידה כי ישוב העולם לתכונתו הראשונה
שנברא בה כמו שהיה קודם חטאו של אדם כי תמלא הארץ
דעה את ה' כמים לים מכסים והיה ה' למלך על כל הארץ
ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד כי [illegible]
[illegible]

ישראל ואיננו וקנאת יהודה ולא תתמלכה שיתן לישראל
תקום בזה כי אז יתקיים יעקב ועתידו זרעו (הם יתר הגוים:
אשר לא תשב ישראל הנה) וכענו שלמי כב וכבי כבר אשר כם
וכנרתיכם ובלאחר רשב"י בזמן שישראל עושין רצונו של
מקום מלאכתם נעשית על ידי אחרים ואולם אין צורך
אז שעוד לבקש נכת לי לזה ואיך יתוקן והוא בתכונה שנאמר
אשר חשב שלא בורא לברוא אותו מתחלה ובין כך ובין
כך אלהים חשבה לטובה למען עשו כיום הזה להחיות עם
רב בזכות התשובה והמעשים בדרך ואופן שיעשו ישראל
את עצמם צדיקים ויעלו בעולם ע"י ע כפם אלה הגדרות
אשר כתובה בה האדם ביום הבראו ובכגון זה אמרו רז"ל כי
גדולים צדיקים יותר ממעשה שמים וארץ כמו שמעשה שמים
וארץ הבליעות בזה להם לאתו ית' לבד ואלו צדיקים קנו
השלמות מאליהם כמם ועונם יכם עשה להם את הקיל
הזה והם באמת שותפים להקב"ה במעשה בראשית כי
הקב"ה עשה את האדם שלם ולא נתקיים בשלמותו עד
בא יתו שישלים האדם את עצמו בעצל בוראו עד שיתכן
אז כי שניהם יהיו שותפים בשלמותו והתכליות שלמית
נתזכה אז אותו ישראל בכלל אל הטוב הלוא המיועד
עד שכן בחייהם הנצחיים לגופם ונפשם בזכות מעשה
ידיהם כדכתיב בורא מרום מראשון ותכליתו הקדושה
בראשית הבריאה: ואיננו רחוק מקום כי שכין ועפר
תאכל כל ימי חייך בא להורות כי תאות הבקשה להתקן
ולהיות עוד שנוכל מעשת עפר כמו שהיה אם לא היה ידין
מקנא את האדם ועתה שהם שיאו לנקח מאשכנו אשר
תנה לו בוראו והותר בעפר וכאותו ועוד כאמור:
והנה על הדרך זה יתבאר מה שאמרו רז"ל אהדר כ.ופר בעקר
היה הדרך בעולתו היה כי על חטאו יצאו מאכנו שבעים
אומות כולם שולם כופרים בעקר קוני ישראל גוי אחד
בארץ ואז מהם ואז שראם אם לא האדם הזה הכנון אקו
רובו וכבודו ויקרא הוא תהם ז"ל באלו החכמים המתגונים
שע"ש יונה ידיהו על דרך אמרם ז"ל אדור שזה יצא מרן
שזה גדל כי הוא שרש כולם שנקרם נכתב הרמב"ם:
ואולם אמרו והבקשה היה ערום מכל חיות השדה והאריך
בבשבנו ויותר עוד אשר עשה ה' אלהים שנראה באחד
ויותר הוא שנעוד לדברי כי בתחלה אמר שהוא שנה הב

עברותם

שרונים וגו' וכו' יתבונן בו וכבר השגותי במקום אחר
ענין זה וגליתי דעתי בו והוא כי האדם ואשתו שהיו במושב
יפה ונברא בקומה שלמה ובארץ לא ידעו מן הרע כי אם
בכלל ובעקר ולא היה בהם רק ידיעת הטוב הגמור הנעשה
בהם מתוך הטוב בבית שבראם כי כי מקור הטוב הוא
בורא בלא ואיך מן הטוב בתכלית יצא ויולד רע כלל
וגם בראם בתבונה זו מן הטוב משוללים מכל רע עד אשר
נתגלה למען ידעו את הטוב ויאמרו שעתה בו לבדו בזולת
הרכבת הרע כלל כולו אוקרת וישבו בהם ולמען שיתגלו
לטוב אל הטוב שבראן בו אם בעונם ירדו מאל כי לא
כמה שהיה כבר בהם בתחלת הבראם הוא שיבול לטוב ולהיות
שוע ולהתקיים בהם שעלית כמו שגלוי וידוע לפניו כי יה
בזמן שצריך לתקנו שיתגלה בבא לא שיפעלו אז בכך שבע
שיושבע בהם להשכיל להיטיב כמו שדעתי נוטה לקיום
שהיה באדם ואשתו קודם אכילתו מעץ הדעת טוב ורע אשר
העיר והקים אותו ויתנהלת שבעו ואם אותו מקירי ברשות
שבתו בהלעט או להטיב כמו שהאקרתי לשונותי בענין זה
וביארו בתקונו אחר לא יהיה זה נעתיד כי הפועל בלשבע
פועל בהברא ואין לו עוד שכר בעמלו רק בבא הנסים ונוגע
ה' אשר יקראבות הנפלאה ואחריה יקנו ידיעה ברורה בירור
בהם לשונים לשבוע את ה' בתמידות ולהאמין בו אמונה שלימ
אמן אחריה ספק ולהגות בתורתו יומם ולילה בזולת הפסקה
אחר שאלמתם תשובה שביעי אחרים ולא יתן בהם מאום
ומאן ולא מסה ותריבה קבלה ותאוה ובל דבר רע ואל לא
יגיעו בהם כלל והרגל בהם בכל מדה טובה ומעולה ישגר
שבע שבי יקבלו שכר טוב גשמי ורוחני אין לשיעבה אחר
בשונים כי כבר ידעו הטוב והרע ונעשו ישם הקשת
ויבלא ויתנו הבל אותי הבל שולתי ובמקום שבשני הגוף
נאלה שבבו אל הבחנות שבראן בה מתחלתם שיותלים אין ב
צדיקים גמורים יכולים לשתול בה כי אלה כולם מאלי
ויתלו בצדקת אבותם בידם לא קרו מינה והנגשבה לנו
שני שבע ירדו ולא יענו יפנו ולא ישפילו אי להם לב
האבן כי אם לב בשר ואלה שנשבעו שקשת ניכרי הרע בכל
נפש אלא כשע יהי לאבן ובכח תשובתם כבשו יצר לעשות
בבין יערכו והפכו שבשב האש שהיה רק רע כל היום
הקדה אל הקשה מתכונת הרע אל תכלית הטוב של
את עבירתם בכח עברו בשתלב ויגיע כפם כתבו

הין כה בינם הבדלים כוונתו אותם יען יונדרם וכו' ... אין בלי
כפי שתלם אשר גבר הנזה על שכל הבהמה ...ים גרועים כי יגבר
גם כי שבנים ונמעיר על דבר אשר לא שיעלו במינהם
והנה אמר אשר מתכונת האדם ואתו קורה חטאם וכל כי
ושם היה שרים לנתר לך כי מה שהיה חסד בהם הרבה
נהשבתה לא נפקד אז מן העולם מכל וכל כי היו בתורת
שקרון (ושל זה התנאי האור) בנחש ושל כן נאמר בו
היה שלום לשני עבר כי היה רק לבשתו ולא נתקיים כן
נאמר מכל חית השדה להורות כי עם חיות השדה
הייתה תורת בריאתו וגם אשיתו לולא גזירת מלך מלכו
של עולם שהבדיל בין הנחש ובין כל החיות לזמן מה כי
לכמות בו את האדם ואת הנחש שבתו וזהו אשר עשה ה'
אלהים כאומר עם כי לא היה בלי שיהיה הוא נבדל בערמה
בקומה ובשעור יותר הבעלי חיים בלתי מדברים ויותרו
לא היה סובל זה עם כל זה היו בו כל אלה אשר עשה ה'
אלהים כי כן שלה במחשבה לפנו להפקיד בידו אודות
ערמה לנסות שיגן את האדם ולכן נאמר אל האשה
לא שגשוגה הנחש לפתות קולה שאם כן לא היה נענש
בקללת ארור מכל ועפר תאכל רק היות בערמתו ידע כי
בעבור יגרים הוא לעבוד את האדמה בעבור האדם וכו'
הוא נתיר לקבול כל צרכו ושלא של עולם כולו יעלה עלו
ונבל שיאמר אם האדם לא יחטא ואם לא יחטא האדם
יחטא באלק ישבור כי יגורש מגן עדן לעבוד הוא עבודתו
לא הנחש את האשה וכל מלאכה בביתו ובשדה כי כן גזרה
החכמה האלהית שהנחש יבחין זה לאמן ישתדל משפחתו להסית
את האדם לחטוא כי יקוה בזה להנצל מן העבודה אשר נגזרה
עליו והוא לא ידע כי בהנצלו ממנה יפול ממדרגתו ויורד מטה
מטה ממדרגת הבעלי חיים בלתי מדברים לתבונתו הרעיה
ויוחלת אליו בה...: ותהי הנחש ג"כ כתכסה באופן אחר כי
כמו שדרשו קז"ל ... מלאכי מרום נפלו מן השמים בחטאם
כי הם ייטיבו מעללהם לא ישחיתו דרכם על הארץ כבני
האדם להיות חמריותם בהתגשמם יותר מחומר האדם וקרה
להם הפך מחשבתם כי קלקלו מעשיהם יותר מבני האדם
ולקחו להם נשים מבנות איש מכל אשר בחרו והיה מפני
נשלות על לב איש כי היותר יותר שכל כי ירד ממדרגתו מן
מדרגת המדבר ירד ירידה מטה יותר מן המדבר אך
אם

כי יתהפך החומר לתשוקתו ויעלה מהמדרגה התחתונה מן
המין היותר גרוע ונבזה שבכולם כמו זה שהיה גלוי ויעלנו
לפניו יתברך כי שבשחרר לא יקל שובו לעלות אל נורא
ויעלה יותר מעבודת הנחש אשר לפני נקיים ואף הכל
יכול ברצונו הפשוט יעשהו ויעלהו מעלה עד למדרגת
ויקבר להיות כי השיג זה דרך עליה ומעלו בקדש היה
אפשר לחשוב כי יתקיים שלם הברא הזה למדרגה זאת
העליונה אחר שעלה אליה ובדרך זה היינו נותנים תושבה
אליה וקם במעשה בראשית כאלו קין העביר את הדין
על הבעלי חיים לעשותם בלתי מדברים כי אם היה
נותן בהם הדבור והשכל היו מאשרים בו יותר מן ה
האדם לכן ראתה חכמתו ב״ה להראות בטבע העליונים
ומשובחים יותר מן האדם ובטבע הגרועים יותר מהכן
כי לא יוכלו חקירותם במדרגת המדבר כלל כי אין
כליה להם ולא לכל נברא רק הבורא שבחר לו יה והוא
ב״ה את הכל עשה יפה בעתו :

וזהו שאמרו רז״ל בענין הנחש הוא אמר אהרוג את אדם
ואשא את חוה שכוונתו הוא לפי דעתי כי במה שהנחש
להחטיאו חשב גם כן שימות מיד כי ימנו כמו שאמר לו
ה׳ לאדם כי ביום אכלך ממנו מות תמות ובהחטיאו את
העולם עליו כאלו היה הורגו בידו והיה חושב הנחש כי הוא
קודם האדם לבדו שהוזהר עליו לבל יאכל מן העץ ואם
יאכל בעבורם ימות הוא לבדו בחטאתו ולא חוה ובזה
הדרך הוא ישא את חוה כי אין לה בן זוג מבלעדיו ונתנה
שתהיה עינינו במה שאמרנו רחוק לו והנה שבקש לא נתן לו
כי לא נשא את חוה לא נתגלגל מעבודות אלהות עפר
אחר שעונש בעפר תאכל ואמרו עליו כי כל מה שאוכל
טועם בו טעם עפר ושואף ומבקש הוא לחזור להיות
עובד אלהות עפר והנה שהיה בידו בתורת פקדון שאילו
לא היה מחטיא את האדם לא היה נברא, זולתו שיכול
להחטיאו והיה נאמר בלעדו שוכן כאקדם האדם ועתה
כי עזל מרכנו כי כשנשא ערותו באדם ואשתו אלי אבנים
מן העץ וזהו שהתחיל בו רז״ל שהטיל לגויים כשבא נחש על
חוה הטיל בה זוהמא כי בהחטיאו אותה נכנס בה רוח
טומאה שלא היה בה ונעשה אל החטא ואתם העלו
רוצה לומר כי הוא נתדבק אל העורלה והקימה בה

רק זך ויאר

אמרה עוד ... כי הוא אב לתכונות חי בלתי מדבר גרועה
מכל הבעלי חיים הראויה לו ותו כדם כאמור ויאר אל שעתקן
מכל הר״ס כי פסקה זוהמתן כי אלמלא לא חטאו בעגל היו
מתוקנים על ידי קבלת התורה כמו שהעיד הכתוב באמרו
מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי ולשמור את כל
מצותי (כל הימים) למען ייטב להם ולבניהם לעולם
ועשו תהלות אלא שעיללו על הר״ס כאומר אלא רצו לקבל
את התורה עם ערבם את ה׳ בכח הנסים ונפלאות אשר
בארצים בים ובמדבר וכמו שהעידה רחב הזונה באמרה
ידעתי כי נתן ה׳ לכם את הארץ וגו׳ כי שמענו את אשר
הוביש וגו׳ ונשמע וימס לבבנו וגו׳ כי ה׳ אלהיכם הוא האלה
בשמים ממעל ועל הארץ מתחת ואם המצרים והאמוריים
העמונים והיושבים בכל ישמעאל ובני קטורה וכל אלפי
כנען ידעו כי ה׳ אלהי ישראל הוא האלהים אמת ומלך
עולם אין אלוה מבלעדיו וכי הוציא ה׳ את ישראל ממצרים
אל המדבר לתת להם את תורתו לכנה לא באו כולם לקבל
את עול מלכותו עליהם למה לא קבלו את תורתו האם
תכבלו ויאמרו הן לא ידענו זה? והלא רחב אמרה
ונשמע וימס לבבנו וגו׳ אלא היינו כדכתיב יודוך ה׳ כל
מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך יכול שמעו וקבלו תל
לומר ואורך לא שמעו לא עשו לא נאמר אלא לא ישמעו
כלומר קבלו אלא לעשות מבואן לאמרם של חזור הקב״ה על
כל אומה ולשון ואמר להם מקבלים אתם את התורה
יען לקבלה וכל זה כדי ... אלה שאמרנו כי ידעו האומות
כולם ... את ה׳ ונבואתו תורתו וכן הוא אומר אז
נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל
יושבי כנען תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך
ידמו כאבן ולמה יקחו הגוים אם לא עשו כי אמנו לבם
לחסות תחת כנפי השכינה ... על נפשם ולא באו?
ולכן לא פסקה זוהמתן ואם האומות היו מקבלים עליהם
עול מלכותו ... היו זוכים יותר מישראל כי ישראל היו
בעתות מוכרחים לקבל תורת האל שהוציאם מעבדות
לחרות ומכלכל אותם במדבר בארץ ציה ושלמות לא
חסרו דבר לא בלו שלמותיהם מעליהם ונעליהם לא
בלו מעל רגליהם וה׳ הולך לפניהם יומם בעמוד ענן
ובחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם
ולילה

עלה ונקר שהיו במדבר ונאמר לתת להם את תורתו ואם היו
נמאנים לקבלה היו דומים שאם יעזבם שם לא יצריך להם ר
ולא הבין ויסיר מעליהם שכבר ימותו שם ברעב ובצמא
ובחוסר כל ולכן יתר הקושיות היו יכולין לומר שישראל קבלו
את התורה בעל כרחם כי גם אלו אמרו דרך משל ומליצה
מלמד שכפה עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם מקבלים
אתם את התורה מוטב ואם לאו שם תהיה קבורתכם כלומר
כי יקבל מה שהעיר עליהם את המן ואת הבאר ושלה ענני
כבוד שלא יסובבו עליהם ימותו שם במדבר ושם תהיה
קבורתם ועשם זה כולו הוא כי חפץ חסד הוא ב"ה וב"ש
ולכן לעזר עולמו תוגרה הנקרא התורה וזה לא יתכן
לו ב"ה כי אם על ידי ישראל עם סגולתו כי בו לבד תלוי
הכל ושתורה לא יתגלגל ויתקלקל כי אם על ידו בציאת
ימצאו שאקבנו בע"ה נכ"ר : סליק פרקא :

פרק כ"ח אמן

ודי' פרק [illegible] בענין המן לעשה ד' אלעזר המודעי
מן [illegible] לישראל היה גבוה ק' אמה על אמר לו המקרא
אני קורא קומת עשרים אמה ואם עלה גברו המים וכו' ומרוצות
השמים נפתחו ובמן כתיב ודלתי שמים פתח ולשון מתר הכ
[illegible] שמים כמו שהם חם יום והכא חלון שמתא וחשב התם לצ"ע
[illegible] לישראל נחמה יתקשה מנו לם כן נפשי להו עפי ומשב
אלא רבי אלעזר המ לעי פתיחה פתיחה גמר עלי:
ויתכנו למנים מדברי המאמר כי ק' אמה ולא יותר היה גובה
התאמכח הגזירה שוה לפתיחה פתיחה כי כתו
[illegible] פתיחה הכתובה במבול היתה גובה טו אמה למרוצה אחת
[illegible] פתיחה כאן טו אמה לכל אחת מד' מרוצות הנכללות
[illegible] בזולת ההקפה [illegible] התחתונות של המבול שהיה בכל
העולם מה שלא היה במן כי אם ג' פרקלות שעיר מחנה
ישראל ואולם לפי מה [illegible] לקשר תתקשה [illegible] לו ר' אלעזר
[illegible] מן השעה [illegible] שמא לא' יום חברו להו ולפי מה
[illegible] נתו מעלך כולו עלמא [illegible] למחנה ישראל [illegible]
[illegible] להו [illegible] ולא קמה בהו המקום [illegible] לפרש הכל באורך
להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידותם ולומר כי הרשה
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

שעות אלף אחד [illegible] מה שהם אחה אחת בשני ימים ושני שליש
יום והם ג' אלפות בכל שמונה ימים ע"ו אלפות לז' יום כי מה
שהיה מתגבר המן בשנה אחת לפי ערך [illegible] לא היה מתגבר
[illegible] לקרובה כי אם כ"ד שעות ולשני היום לכ"ע הכא
[illegible] ארץ לכוליה וכל העולם הוא מהלך ת"ק שנה ש"ם יום לשנה
ול' פרסאות לכל יום ג' אלף ת"ר פרסאות לשנה ו[illegible] אלף
ת"ת פעמים אלף פרסאות בת"ק שנה [illegible] ג' פרסה
הני אחד מת"ר אלף בכל העולם והיה לו המן להתגבר
על הארץ בשנה אחת ת"ר אלף פעם א' אלו במלה שהם אלות
לא' אלף ונחמש מאות וזהו מה שאמר [illegible] להו [illegible]
[illegible] סליק פרקא

פרק ב"ג

נזיר פרק ג' דף י"ט תניא רבי אלעזר הקפר אומר מה ת"ל וכפר עליו
מאשר חטא על הנפש וכי באי זה נפש חטא זה אלא מפני שציער
עצמו מן היין בקל וחומר ומה זה שלא ציער עצמו אלא מן
היין נקרא חוטא המצער עצמו מכל דבר עאכ"ו · והא האי קרא
בנזיר טמא כתיב ואמ' אפי' נזיר טהור קא אמרינן קסבר ר"א הקפר
נזיר טהור נמי חוטא הוא והאי דכתיב קרא בנזיר טמא הוקיל
ושנה בחטא: ע"כ בנזיר ופליגי בה בתענית פ"ק דף י"א שמואל
סבר כר"א הקפר ולכן נפקא ליה מהאי קרא לחטא על הנפש
דהיושב בתענית נקרא חוטא מכח הק"ו [illegible] ור' אלעזר
אמר דנקרא קדוש [illegible] התם דאשר חטא על הנפש בההוא
דכתיב בפרשה קא מיירי כדקאמר הכא אלא [illegible] והתם קשה
דהכא קאמר הוקיל ושנה בחטא דהא [illegible] דחטא מצער
עצמו מן היין כדברי ר"א הקפר אלא [illegible] שמנה
[illegible] ר"ש ז"ל [illegible]
[illegible] קשה [illegible] לפרש כן אחד
[illegible] עצמו [illegible] הפרשה [illegible]
[illegible] זה [illegible]
[illegible] הכתוב על הנזיר [illegible]
[illegible] הזה [illegible] לפי דברי ר"א התם [illegible]
התם דקא פליג [illegible] ר' אלעזר הקפר [illegible]
ואמר דההוא דכתיב בפרשה דווקא [illegible]
כי הרמב"ם בהלכות דעות פסק כר"א הקפר [illegible]
[illegible] ההלכה [illegible]
הכל [illegible] כי אין [illegible] חטא [illegible]

וכ

בענין כאן פלוגתא דאמוראי כלל אלא דמ"ק ומ"ק וכ"פ והוא
מה שידוע כי הנזיר יפליא לנדור לשם שמים להרחיק עצמו
מן העבירה שקדמה לו והנזירות הוא חלק מחלקי התשובה
מן עיקר התשובה מן החטא כי על ידי הענוי יכנע לבבו
הערל ולא ישוב לחטוא וכפי שוב כוונת הנודר והשתדלו
בתשובה גמורה כן מן הדין שעלה בידו שובו ואז ילונה
לו מכשול שוגגה ולאחר שבא לטהר נפשו מטומאות עון
מן השמים יסייעוהו להשלים ימי נזרו בקדושה וטהרה
ואולם אם לא תהיה תשובתו גמורה ותהיה לו בנדרו
מי זה פניה אשר לא שובה הנה אז הנודר מעקרו הוא
כשוגג ואין בידו כקל שונה במחשבתו כי לא שבה
תלבו כך למראה ועליו אמר הכתוב וכפר עליו מאשר
חטא על הנפש בנדרו אשר נדר לתשובה לענות נפש קשה
בזולת תועלת למחשבתו והיינו טעמא דכתיב קרא
בנזיר טמא הנקל נשבה בקשת הכוונה כי אחר שלא
זכה להשלים נזרו בפעם ראשון ניכר כי לא לרצון לו
לפני ה' היה נדרו ולפיכך נכשל בו ונטמא מה שאלא כחשב
לו לעצמו אשר חטא אם לא בטומאה וקדוש יאמר לו כי ענה
נפשו לשם שמים ועון זה נהפך לו לזדונות ועליו אמרו
קורא כל תאת עון וקה שוב ועל זה אמר ר"א בר פלוגתי'
דשמואל דהיושב בתענית נקרא קדוש מק"ו דנזיר שלא
ניצר עצמו כי אם מן היין וכי אמר שם בגמרא דההוא
דכתיב כפר חיבר'י חוטא לא שחטא כי לא נזהר
יצה שותה כי כבר בראו קונם מן מקרה פתאומי לא
היה בידו להמלט ממנו ואיך יקראו הכתוב חוטא
אלא שהחטא קדם לו מחשבה שנדר לענות נפש בהעדר
כוונה הכוונה הראויה לו בזה ולזו שבה בחטא ונוכן
לבות ה' ידע מה בלבו והודיע לבני האדם כי הוא
חוטא במה שהכשילו בטומאה ועקב דרכיו יודע
הרי לך שר"א אמר בפירוש כי נזיר טהור איקרי קדוש
ולפי שחטא יצר הנה וקשלו נהפך עליו לחובה
ונזיר טמא איקרי חוטא כאמור וגם מאמר שמואל
דאיקרי חוטא ודברי ר"א הכפר מבואר מאוד שדברו
על הנזיר טמא (בקרא דתי' תנן) כי דוקא כתיב לא
שכנו גם שניהם לגלות מהות החטא ולי כוונת שהי'
תל'

פרק כט

תלוי בנדר ולא בשותלה ולכן אמרו דאפי' בנזיר טהור
ויזיר בי נדר אחד ודרך אחד לשניהם באופן החטא של
הנ' הענוי ואחר התם בתענית כי שמואל יפרא קרא
קדוש דמגידול פרע קאי דהיינו לפי כוונתי אנזיר
טהור שמשלים ימי נזרו בגידול פרע אשר ראשו בזולת
סתירה קאי דאשב"פ שחטא בעינוי נפשו קדוש הוא לה'
היודע סתרי לבבו וכוונתו הטובה בנדרו וא"כ גם שמואל
רמז בדבריו בנזיר טהור דלא איקרי חוטא ונזיר טמא דאקרי
ומא"מ ומא"ק ולק ודברי המאמרים האלה כולם על מקומם
יבאו בשלום : עכ"ל : וקל"ק :

פרק לט"ז

במדבר י"ו פסוק י"ז לשון רש"י ז"ל והקרבתם איש מחתתו הר"ן
איש שבכם והר"מ הקשה הא כתיב בפסוק י"ז שנאמרו בתר
איש מחתתו חמשים ומאתים מחתות ומה קא לנו רש"י בפירושו
ותירץ כי בא להשמיענו כי לא גזר משה שיקחו איש מחתתו
כי אם על החמשים והמאתים שנתערבו בתחלה לא על
אחרים מקרבו באו עכ"ל : ולשלן כי אין התירוץ עולה יפה
דמה איכפת ליה למשה אם היו הראשונים כל שקולקים עליו
ונתכן יצא לו הספק הזה שאולי חזרו בהם הראשונים ונכנ
אחרים להתעבר על ריב לא להם במקומם כשאפשר קל
ברש"י ז"ל מחשוב זאת שאם במקום לא הייך על תיבות איש
מחתתו כאמור למה לא הייך בהיפך זה על תיבות חמשים
ומאתים מחתות דבתריה וכ"ש כל שלא יחסר מספר מפני
ר"ן אפילו חזרו בהם הראשונים או שלקחו הם אחרים תחתיה
כי כיון קפיד משה כי אם על מספר ר"ן יהיו ראשונים או אחרים
והנראה לי יותר נכון בתירוץ זה ולתקן כאן עוד עונש
ונענש למה כפי הנראה מפשטי הכתובים לא נברך קרח
והלא גם עליו נגזר כמו גזירתו של משה פעמים כי דאשונה
אמר משה זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו ושנית
אמר לו פה ואתה ואהרן איש מחתתו והעיד הכתוב עליו
בפירוש שנבלע ורק הר"ן איש אשר עמו נשרפו כי כן אמר
כאן ותבלע אותם ואת בתיהם ואת כל האדם אשר לקרח
וגו' ואש יצאה וגו' ותאכל את הר"ן איש מקריבי הקטרת לא
הכתוב מי נבלע ומי נשרף ונפרשת פינחס באר יותר כי
דוקא

ויקח קרח נבלע והחמשים ומאתים איש לבד נשרפו גם
גם ונתבלע אותם ואת קרח (דהיינו דתן ואבירם ובלעו הוי אומר)
במות העדה (הרבון בזה כי הנבלעים לא מתו ובמאמר
יכלו קייב שבווכה ונעולה יפה עם דוה שאמר הכתוב אחר
ובני קרח לא מתו רובה נותר אינפי שנבלעו לא מתו כי
שאמרו ז"ל מקום נתבצר להם בגיהנם ואפשר כי מצא הקב"ה
לעונה להורידם חיים לתת להם כפרה לשוב גם אחר התב
ונכן היה כי בני קרח שבו מה שלא היה כיד משה להשתדל על
מקריבי הקטורת כי מי שלא ידו הקטורת ונבקה וסוף סוף אחר
שדבר מן הנבלעים אשר לא מתו אמר כי קרה זה בעת ענין
אשר מתה עדתו של קרח אשר אמר הכתוב הראשון קחו לכם
מחתות קרח וכל עדתו ולוקחי המחתות הין רן והם מבונים
בכתובים עדת קרח ובאר הכתוב אופן מיתתם כי נשרפו
ומתכם אמרו את חמשים ומאתים איש בפירוש בגולת הא
היידעה האמורה בקרח ותאכל את החמשים ומאתים איש לא
דבר ריק הוא בהמת ואם ריק הוא ממנו אך לנעניכנו עולה
יפה בשביל האש את חמשים ומאתים איש שבתחלתן עוסקים
בקטורת הין הראשונים או לא הין היה האש אוכל אותם ולא
קרא קמא מעיד שהין הראשונים שקמו על משה הם המקריבים
שנשרפו ולכן באה ונהייתה בו הא הידיעה כי המעשה שהיה
היה עם שהיה יכול להיות בעני אחר בעדות קרח תמיד ולא
בה הא הידיעה (לאפוקי מדברי הרא"ם בפירוש רש"י ז"ל בפי
ולכן קיים הכתוב בו ויהיו לנס וכמו שפירש רש"י ז"ל לאות
ולזכרון לכהנים כי לא ישובו לכהונה למען לא יתרע להם כמו
שאירע לראשונים שקמו בו ונודע כי בהיות תכלית שריפתם
ללמד לדורות הבאים היה דינם שזה בהיות הרן השרופים הן
שקמו בתחלה על משה או אחרים או שהין במספר רן או
פקודין או יותר כל שהיו למות ולזכרון לכהנים על שלא יזידון
עוד לעשות כמוהם היה מספיק אלא לקשה לפי דעתי מאמר
ר' יוחנן דפרין חלק דאמר קרח לא מן הבלועים ולא מן
השרופים לא מן הבלועים דכתיב ואת כל האדם אשר לקרח
ולא קרח ולא מן השרופים דכתיב באכול האש את הרן
איש ולא את קרח ורש"י ז"ל פירש על דעת ר' יוחנן דקרח
במגיפה ונסיב לה מן ואת קרח במות העדה כלומר
(כשמקהלו שנית על משה ואהרן) ובמתניתא אמר יתנא קרח
הבלועים ומן השרופים מן הבלועים דכתיב ותבלע

קרח · מן השרופים דכתיב ואש יצאה מאת ה׳ ותאכל את
ר״נ איש וקרח בהדייהו · ופירש רש״י זאת לרבות קרח כך שמעתי ·
[illegible] רבי · ומשני דכתיב מקריבי הקטרת וקרח היה גם
[illegible] רבי הקטרת דכתיב ואתה ואהרן איש מחתתו ע״כ
[illegible] לעתי שחזה דלא מיעתיש קד מניהו לומר כפשט
[illegible] משום דלא נשרף במחתת ולא נראה זה ולא בפסוק
ואש יצאה מחר שפירש לך הכתוב כי אכלה את הר״ן איש ולא
את קרח ולא היתה להם דאת בא לרבות קרח אין יאמר ר׳
יוחנן דלא מן השרופים הוא וגם לא מן הבלועים לה מדכתיב
מקריבי הקטרת וקרח בהדייהו דכתיב ואתה ואהרן איש
מחתתו פליגא דלא מיבלע בלל היא כי אם משה אמר
ואתה ואהרן איש מחתתו [illegible] לא היכו לא קרח ולא
אהרן עסוקים במחתה כלל ואין הדעת נוטה דהמחתות
מיתא לה לא מקריבין דאת ולא מעשה אמר דאמר משה
ואתה ואהרן איש מחתתו ומו קשה איך יסבור ר׳ יוחנן
דקרח לא נבלע ולא נשרף ונשאר חי עד שמת במגפה
העדה שבית על משה ועל אהרן ומקרח ולא כבר הכתוב
קודם שבקה לו שבית ולא יהיה כקרח וכעדתו כאשר דבר
ה׳ ביד משה לו והדר כתיב וילונו כל עדת בני ישראל
ממחרת וגו׳ דמשמע מינה דלא · ונ״ל דקרח לא מת בתוך
ונ״ל דקרח לבד ועדתו לבד דהיינו הר״ן איש המקריבים
עדת קרח בפסוק קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו נשרפו
לבדם וקרח נבלע ולהכי לא קרי דלא כתב ולא יהיה כעדת
קרח לבד ולא כקרח ועדתו בלא כ״ף שניה רק אמר
וכעדתו בכף שניה דלא לא יארע לו כמו שאירע לקרח ·
אף לא יארע לו כמו שאירע לעדתו כי לא מקרה אחד
אירע להם · ונ״ל עוד דבמות העדה דכתיב בקרח אמר ר׳
לוי במגיפה קא משמע לן דהעדה עדת קרח בשריפה
ונשרפו ולהכי ואתיא בקרא מקרי דבמכות המגפה דהיים
היא ואיך בירושה ועל ברקין [illegible] אכן לומר כי מה
שאמר ר׳ יוחנן קרח לא מן הבלועים ולא מיעתיש לומר
לא היה מן הבלועים לכוונה אחרת נתכוון והיא אגלה כי
נתכוון ר׳ יוחנן להשמיענו כי לא סר [illegible]
[illegible] משה על הבלועים שאמרו ואם בריאה
יברא ה׳ ולא מתה [illegible] מתפלל על השרופים [illegible]
אמר

גד' בחקרה הוא היפוך ודייקינן מינה וכולם ... פי'
שני אלא חשב קרח מכח שלא שהרחיקו שלשלת כל
נביאה ממנו כי גם הם כולם מוצדים הוא כמלוע כמו
שפירש רש"י מטעם המדרש ואמר ר' יוחנן כי לא כתיב קרח
אפילו כשאמר לו משה ובלעה אותם ואת כל אשר להם
והוא כענין הכתוב בבליעה עצמה ואת כל האדם אשר
לקרח אחר אבל רכבא מנו נבלע האדם אשר ——
ולא קרח וכל שכן בענין הנשרפים חשב משה בזות
להבלע הוא על כל פנים כי לא שלח ידו בקטרת ובאו
שנאמר עוד ובמתניתא תנא קרח מן הבלועין ומן
הנשרפין לא ר' יוחנן פליג אמתניתא ולא מתניתא
פליגא אדר' יוחנן דמשמע ... ובאמת המתניתא
להודיענו כי קרח גלם כבוק הבלועין והשרופין והיה דינו
לקבול שתי העונשין אלא לפי שאין אדם לוקה בשתי דינין
קם ליה בדרבה מיניה ונבלע חי בעדית הכתוב האומר
ותבלע אותם ואת קרח ואם לא היה מן השרופים לשעתם
כלן אין המקובלים עלתו נהיה הוא ודתן ואבירם לאחר
שנבלעו לאורך ימים ושנים כפי מה שקבלנו מרבותינו:
זל כי בלא שרף ישרפו כשיינם שאולה כפה פרק המוני
את הסיפה בתשובות דרבה בר בר חנה אמר לי ההוא
טייעא תא אחוי לך בלועי דקרח אזל ואחזאי תרי בזעי
דהוה נפיק קוטריהו קוטרא שקל גבבא דעמרא ותמשיר
במיא ואנחיה ברישא דרומחא ועיילי התם וכי אפי
הוה מיחרך ... עד' ואמרי הכי משה אמת ותורתו
אמת פי' דמתניתא אמרה כי קרח מן השרופים
נתייראו לה תורת דכתיב ואש יצאה מאת ה' ותאכל
את הר"ן איש מקריבי הקטרת וקרח בהדייהו כלומר
לפי דברי משה שאמר לו כי עתים אתה והם ואתה
ואהרן איש מחתתו דינו היה להיות בהדי השרופים ואם
לא היה מן ... הנה הקים ה' דבר משה שבהן עצמו
... שלים לאחר זמן ובאמור על שבהיה קרח
מן השרופים ואינם עלך קורא יקר הבוקר לקחו
דבר ... הרבה מתקיימתי ונורא גדול הערכתי
של.

[illegible] ולא [illegible] אלין מתחלה גם כא משה את
[illegible] ויקרא [illegible] שמה את לעשת הקטורת בתירוץ קושיי
[illegible] בפסוק י"ח כתיב ויקחו איש מחתתו ק
[illegible] לנוכח הלקחות והיה אפשר לקשות כי ה
[illegible] שגם הם לקחו מחתתם כי כן אמר להם
[illegible] וזה אינו בשלות הפסוק הזה שפירשו וקבל
ו[illegible] בתובים אחרים המודיעים לנו האמת הזאת כי
ואהרן וקרח לא לקחו מחתתם וא"כ לא היו המחתות כי
רן לא רב"א ולא רנ"ב כמו שאמר משה וכפי דעתי העני
[illegible] ז"ל דמדריה קיימא לא קאי ולא הרגיש על פסוק י"ח כי
הרן מבואר בו רק על פסוק י"ח הצלתי מבואר ובאמור
וב[illegible] י"ח איש מחתתו הרן איש שבהם ע"כ ובאמת
המדפיסים הראשון עשה והפסיק דברי רש"י בפסוק י"ז במקום
מקום לפי הפסוק לשון שבהם הזקני בפסוק קודם במקום
שבהם הראשון בפסוק י"ח ודקדוק מדר דקדוק הלכו כשוג
המדפיסים אחריו ובאמו יקום להבין דברי רש"י ז"ל אחרון כן
הכוונה הראשונה באמת [illegible] ומעתה נקיים שיטתו
בזה במה שקיים הכתוב ויעמדו פתח אהל מועד רש"י ז"ל [illegible]
המחתות שאלו גם והדר כתיב ומשה ואהרן דהיינו גם [illegible]
ואהרן עמדו שם עם שהם לא לקחו מחתה כי משה לא היה
[illegible] על כל פנים לקחתה ואהרן לא היה לו להזכירו כי
[illegible] משה אלא עם קרח אי איתא שלקחו גם שבהם איש
מחתתו אלא פירוש ומשה ואהרן לא עמדו גם הם [illegible]
לרקוע [illegible] יפול דבר ולגדור גדר ולשתיל בפרן [illegible] כי
קרח [illegible] בא בלקחתו כי עורק להקהיל את העדה על משה
ואהרן קרח שפסק היה חשב [illegible] מן היותה בידו מנה
שאהרן אשר יבחר ה' הוא הקדוש [illegible] אוצרים והם יו
האחרים לקחת המחתה ולא לקטרה [illegible] כי ירא לנפשו [illegible]
מחרות מאמר משה על שבעתו ובהקהיל [illegible] קהל [illegible] כי
[illegible] שבעתו בכלל כל ישראל אשר עדתו ולכן כתיב
בפסוק י"ט ויקהל עליהם קרח וגו' כלומר קרח לא לקח
המחתה הגדולה כי כשעלה להקהיל וגו' כי שבאלוהו
[illegible] משה [illegible] וכל ישראל עם קרח ושבעתו אמר
לשמהם אחר [illegible] לשם הבדלו מתוך העדה הזאת
[illegible] אותם [illegible] לבני הבדלו הבין משה
[illegible]

נלמד ען תרע... זה מבית רבי ותמנה הוא דיק ימן
הגורל הראשונה בפירוש עשוריית דבית רבי:

ומעתה והמגבש בלא חשבון תבנה ותכונן עשוריית
רבי בפלותה אשר ללעוזות חכמים אותה בלע"ז
בלם לוך משל הנרח Aritmeticalmente
אברהם ליצחק בנו יקירו ועשר בנותיו הקן אשר
לפניך לראיה כמקר מחלקת יצי במלחמת התורה
לברוא מהחלקים כו כאשר מהם לאמן לא יפול הוא
קוראים דברין כדאת זו עמכו בטבעם הקלקים
ומבינו הבלתי בקיאים בהם ובמתוקם בעמק הככל
מולם בפנות כתובה לקורא לבחור ולקרב אלין סך
זר ברצונכו כי דבר שמכון הוא ומפילו באלף לב'
ונ"ל: כזה ראה וקדם:

כל הירושה	10,000,000,000
בת ראשונה	1000000000
הנשאר הוא	9000000000
בת שנייה	900000000
הנשאר הוא	8100000,000

והנה זה דכולא בה

8100000000	שארית שני
810000000	עשור בת שלישית
7290,000000	שארית שלישי
729000000	עשור בת רביעית
6561000,000	שארית רביעי
656100000	עשור בת חמישית
590490000	שארית חמישי
59049000	עשור בת ששית
53144 1 0000	שארית ששי
5314410 00	עשור בת שביעית
47829690 00	שארית שביעי
47829690 0	עשור בת שמינית
430467210 0	שארית שמיני
43046721 0	עשור בת תשיעית
3874204890	שארית תשיעי
387420489	עשור בת עשירית
3486784401	שארית עשירי לבן

קבוץ כל העשר עשורים בלתי שוים וחלוקתם

35

בשוה בלתי :

עשור בת ראשונה	1,000,000,000
שניה	900000000
שלשית	810000000
רביעית	729000000
חמשית	656100000
ששית	590490000
שביעית	531441000
שמינית	478296900
תשיעית	430467210
עשירית	387420489
בין כולם נועלות הבנות	6513215599
עשור שוה לכל בת הוא זה	651321559 $\frac{9}{10}$
כי כן בהכפלו פעמים י'	10
שוב לכל עלותיו.	6513215599
צרוף להם חלק הבן	3486784401
שובו לקדמותם באלפות	10,000,000,000

siano Ducati de' quali ogni 1440 formano un d saranno d 6944444:2

ogni figlio d 452,306:3:16:7 $\frac{9}{10}$

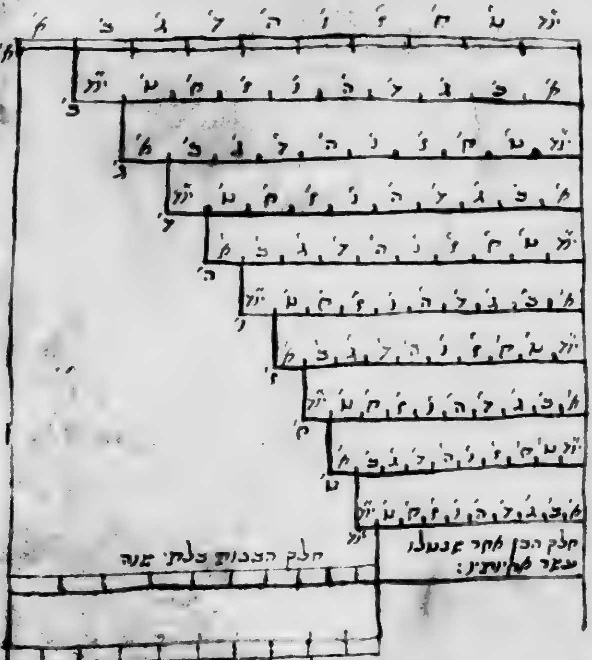
10

via X	4523066:2:8:7
al figlio d	2421378:-:6:9
	6944444:2:13:4

57843

שנה חלק הבן יותר משלישית מן הירושה :

ואמנם דרך אלה וחשבון המכונה בלעז Geomet-
nicalmente. אם עינך עליו כי יצא חכל
התלה באקרונה : והנה זה :

סליק פרקא

לפי מה שהשרישונו רז"ל כל אמתא בריבועא אמתא ותרי
חומשי באלכסונא ולהלן אמרו המרובע יתר על
העגול רביע באמרם כל שיש ברחבו טפח יש בהקיפו
ג' טפחים והקשו הנ"ל כי אם היה המרובע אמתי היה
בהיקפו ד' טפחים נמצא שבי קלון שגול (פרק [illegible] דף [illegible] ע"ב
עירובין) שבין ב' חברות שבכי לרבע בתוך העגול קלון מן
המרובע ד' על ד' צריך שיהיה רוחב העגול ה' טפחים וג' חומשים
ואז נשבע בתוכו מרובע ד' על ד' ובאלכסונו ה' חומשים יותר
על ד' בין הכל ה' וג' חומשים ויהיה המרובע ההוא ד' על ד' שהם
שטח י"ו טפחים והעגול חוצה לו מל' בלין רוחב ה' טפחים וג' חומשים
בדת העגול ונפי' לדעת אל כבין גם שטח העגול הזה. נרשעה
תחילה כי יהיה המרובע הגדול החיצוני ה' וג' חומשים אורך ורוחב
נכה ה' טפחים וג' חומשים בה' טפחים וג' חומשים שעולם כזה
הכלת המרובע האמתי כתובת השטח ל"א טפחים וט' חלקים מכ"ה
לטפח שמבע מהם הרביעית שהוא ז' טפחים וכ"ו חלקים מכ"ה :
יהיה שטח העגול כ"ג טפחים וי"ג חלקים מכ"ה : ואם רצונך
[illegible] גם המרובע הקטן בין ד' על ד' טפחים תמצא נקלה כי שטחו
י"ו טפחים שהם ג' רביעים מן שטח המרובע : ותוך העגול הקטן זה
רמה יתרלה ח' משולשים כל א' מהם שלישית העגול שטחו טפח
ותקנה וזוית המרובע הקטן סביב העגול הקטן מבחוץ ארבע גם
שהם שתונה שטח כולם ד' טפחים קני מכה נכל אחד מן טפח שלם
לזוית שלם וזה לך תוספת שכל המרובע שטחו י"ו טפחים במורי
לזוית שלם וזה לך ונ' זוית המשולשים שעלה י"ו טפחים :
שכן [illegible] הם משולשים [illegible] שעלה מל' בלין על מרובע
שגולו שני הגדול אשר אמרנו שטחו שעלה מל' בלין על מרובע
האמור בגזרת קשת ונוקף בשטחו על המרובע אשר בתוכו שבשה
טפחים וג' חלקים מכ"ה והוא טפח וכ"ב חלקים מכ"ה לכל קשת שהם
לכל חד קשת כ"ג חלקים נקנו מכ"ה : מרובע קטנו הגדול שנוקף
על הפנימי טפח וג' חומשים בכל רוח מהחיצוני רחוב מאותו הרוחב
שטחו שבפנימי ד' חומשי טפח ויהיה בקרנותיו לרבועים קטנים
של ד' על ד' חומשי טפח והם בשטח י"ו חומשי חומש לכל קרן מרובע
שבקרנות והם חומש וג' חומשי חומש לכל קרן ב' פעמים הם ג' חומשי
טפח ונחומש חומש ובארבע קרנות ד' פעמים הם ב' טפחים וי"ד חלקים
מכ"ה : בין כל שני קרנות מן המותרים יהיה מרובע ארוך לרחבו ד' טפחים
שהם כ' חומשי טפח ורחבו ג' חומשים הך ארכו ברחבו יעלה לך ס' חומשי
חומש שהם ב' טפחים ונחומש לכל נ"א הן כל הד' נחים י"ב טפחים וי'
חומשים שהם ג' טפחים ונחומש לכל נא הן כל ה' נחים ז' טפחים ומג' חלקים
חומשים נבהקיף מהם השטח האמור בקשתות של ז' טפחים וט' חלקים
מכה יאמרו מנעל לכל קשת ב' משולשים שטח כל א' מהם י"ו חלקים וחצי
מכה כטפח נבי' כנהם משולשים ה' טפחים וז' חלקים מכה : תמצא ולך
בה נחאוק : המקום הקרנות ב' טפחים וי"ד חלקים מכה : ארבעת המרובעים
ארוכים י"ב טפחים ונ' חומשים : והמרובע הפנימי י"ו טפחים בין כולם
ל"א טפחים וט' חלקים מכה והיה לך לתוספת : ואם יש לך גם לקנות כל
מרובע ארוך יהיה שטחו טפח וט' חלקים מכה ובכל א' מל' רבעי מרובע
הפנימי יהיה שטח ב' טפחים : שטחו ד' ונ' רבעי המרובע הקטון תהיינה ב'
באורך וברוחב ב' טפחים וז' חומשים ויהיה השטח אחר הכאת האורך ברוחב
ז' טפחים וכ"א חלקים מכה לאחד בין ארבעתם לא יפחות ולא יותיר שבע
על לא טפח וט' חלקים מכה [illegible] קטן היה לאות על [illegible]

שער הפירושים פרק ב'

ציור המשנה למשנה זהו:

א' העגול הקטן: ה' טפחים וג' חומשים שעמו כ"ג טפחים וי"ג מכ"ה

ב' מרובע פנימי בתוכו: ד' על ד' י"ו טפחים מע רבוע הקטן בקרוב

ג' מרובע הקטן: ה' וג' חומ' מרובעים שעמם ל"ב חסר י"ו מכ"ה בקרוב

ד' עגול פנימי בתוך מרובע פנימי: י"ב טפחים וג' רביעי הרבוע

ה' שמנה מגולמי עגול הפנימי:

ו' ארבע זויות שהם שמנה קרנים בין עגול פנימי למרובע:

ז' ארבע קרני קצוות שהם שמנה לארבע צלעות שבין מרובע למרובע:

ח' שני מגולמים לכל צלע מד' צלעות מרובע הקטן שובבים שנים שנים של הקרני קצוות מימינם ומשמאלם לארבעת צלעותיו:

ט' ארבע קרנות מרובע הקטן חלוקים באלכסון על עגול הקטן:

י"א ארבע רבועים מרובים שהם שמנה בין מרובע למרובע בין הקרנות

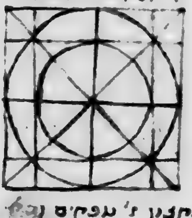
י"ב שני קרני כל א' מד' מרובעים מרובים יהיו מרובע ארוך בפני עצמו ארך כל א' מהם ב' טפחים ורוחב ל' חומשי טפח:

י"ב מרובע פנימי בארבעת רבעיו ב' טפחים לא' למרכב ולרחבו:

י"ג מרובע מכוון נפרד לארבעת רבעיו אורך ורוחב כל א' מארבעתם ב' טפחים ול' חומשים בכל צלע יהיה הקיאן ונפלינו להן י"ג מדות בחכמת התלות לפי דעת חכמי ישראל כנגד קבלתי התלות לחוכמי המלות אחרונה ומתה עצ לך: ועיין בעין תראהו פה:

עירובין פרק ב' דף ע"ו ע"ב בתוספו' ד"ה ור' יוחנן אמר כי עיינן ד דקסרי ועו דקא סברי אמתא ברבועא תרי אמתי באלכסון ולמא להך דעיינן דקסרי כלומר בפק לסוכה דף ח' דהא דקאמר לכלו הכי הני שכל האורך והרוחב בא' הני תלת תרי אמתי (ובלוחר החוט יוצא ד' בי' האלכסון מיכנו מגיע לאורך שני קני האורך והרוחב ב' קנוי הוא לשרך שניהם) והוליך כאותו לצד ישא לאורכו רבוע הפנימי והוקטן שבקטון והשע' באמרו קס וא"ל כקם ה' דף כ"ו ע"א בלה כל אמתא ברבועא אמתא ותרי חומשי ב באלכסונא מין החשבון מכוון וכו' על שהעגול ב' חשבון יותר מאמתא ותרי חומשי יש ב באלכסון) עכ"ל

ה' טפחים וג' חומשים

אלכסון מרובע הקטן ז' טפחים וכ"א חלקים מכ"ה:

סליק פרקא

מגילה פרק א׳ דף ו׳ גבי זבולון ויתרעם על מדותיו הוה
מקשי׳ והא הוה ליה ספור דעדי׳ פת נופת וכו׳ וזבת ח
חלב ודבש לספורי הוו״ל י״ב מיל על י״ב מיל וכו׳ תימא דלא
נפיש ליה בלאקוה והאמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי
ארץ זבת חלב ודבש דכל ארץ ישראל והוה כמבי כובי עד
אקרא דתולבקני עשרין ותרתי פרסי באורכא ופותייא
שתא עשר פרסי ומתרץ אפילו הכי (דמשמע אפשר דהוה
ליה כלאקוה) שדות וכרמים הוו עדיפי ליה דיקא נמי וכו׳ :
ופירש רש״י על י״ב מיל לספורי ארבעה פרסאות :
מכל זה נראה דפשיטא ליה לבעל המאמר דהוה ליה לזבולון
זבת חלב ודבש כדבעי ליה לא חסיר ולא יתיר וקשיא
לי דהנה שיעור דהאי ד׳ פרסי לחד שבטא איכון אלא לב׳ ש
שבטי והוה ליה טפי מדבעי ליה שיעור ואי כולא כמו (כמו
שהוא ע״פ האמת ובדק) דדווקא נקט בתרווייהו אורכא ו
ופותייא לדייק החשבון עם הכאת האורך ברוחב להוציא
השטח כמה הוא כי בזה אמנם יצא כל שטח ע״פ ה
האמת אבל הנה ליה בשיעור תקבנו ליה הפך מה שבכאן מן
מלשון הש״ס כי שטח זבת חלב ודבש לספורי הוא ד׳ על ד׳
פרסי אחד ד׳ פרסאות לכל בשטח וכפי זה הוה בעי לכל
ארץ ישראל י״ב פעמים ד׳ פרסאות שהם קנ״ב פרסאות בשטח
ותולא נכ״ב פרסאות אורך ברוחב ו׳ בהכאת האורך ב
ברוחב יהיו לכו שכ״ב פרסאות והוה ליה לזבולון בשיעור
שופר מדבעי ליה ולהכי אתרעם ולא משום לשדות וכ
וכרמים הוו עדיפי ליה כדאמר בש״ס אשר על כן אחר שאלתי
השאלה הראשונה אמנם אכניס בעדני הבא לדבר כנגד הגדולה
בכל המפרשים רש״י ז״ל אם אתה הקדמון כי פירש נה דווקא לפרש
כי י״ב מיל הם ארבע פרסאות ד׳ מיל לכל פרסה כי אפשר ודקני
לחשוב כי אולי זה תלמיד אשר לא היה בקי אם לא נחת לחשבון
גם כי היה ראוי בזה לשתוק אם לא היה מועיל בדברי כתב
זה נעלה לכל תבונתי לא על רש״י באמת ועכשיו אמרי כפי השם
האמים בעבור ישלח עושני כי לא מחכמה שאלתי על זה
כי לגמע בני יהודה כנגד שע״ו הינאמר והסכתי וכו׳
ריקן מתוך החשבונם וזבולון הוה ליה כדבעי דווקא לא פחות
ולא יותר אומר כי כל הפרסאות שנזכרו במאמר זה הם בהכרח
של ג׳ מיל לכל פרסה ולא וחשוב כ״ב פרסי הם ס״ו מיל ו׳ פרסי
שהרוחב הם י״ח מיל: הך הס״ו בי״ח יעלו לך א׳ אלף קפ״ח
מיל בשטח כל זבת חלב ודבש דארץ ישראל כולה וכו׳ דייקא
במאמר זה שפיר דלא תדלה בעין אומר כי בזבת חלב ודבש
לספורי אחר כי הוא במקום אחד והוא י״ב מיל על י״ב מיל בשוה ואם
מקרובה י״ב על י״ב מיל הם קמ״ד : והאפך בזבת חלב ודבש דכל ארץ
ישראל שהוא מפוזר ומפורד בין כל השבטים ואי אפשר לדייק
שיעורו מצורף בכוון כ״כ הזכיר בו כל הקרוב כולו כמבי כובי וכו׳
וכל שהיה חסר משהו מהארך והיו כ״ב פרסאות ושש פרסה אורך

שהם ס״ד מיל ועל מ״ש כי בהליכתך זה שעה זו יתנו לך ג׳ אלף
ועש מיל וכן י״ב פעמים רנ״ו והוא זבת חלב ודבש לצפורי הן
ג׳ אלף ועש בכוון ועל כי במאמר זבת פרסאות ולא מלין
יצא הדבר בבירור והמאמר מצורע היינו בנולת קושיא
אם תעמיק בו עיון בלבך : סליק פרקא

פרק ד׳

יחזקאל מ״ו. רש״י ז״ל בפירוש שיעור האיפה פירש שיעור מ
מדת ירושלמית הוא חומש במדה מדברית
והחומש ב׳ ענינים פירוש לפירושו ז״ל כי ידוע דמדבר
לירושלים הוסיפו שתות על המדה וששה ביצים מדבריות
שהם לוג מדברי ר״ל אם נחשוב אותם לחמשה יגיע לכל
א׳ ביצה וחומש ולהשלים הלוג ירושלמי יצטרך לכל עוד
ביצה וחומש מן המדבריות ויהיו שבעה ביצים וחומש
מדבריות שהם ביצים לבד ירושלמיות : וחמשה פעמים
ביצה וחומש יעשו הלוג שלם מדברי ושש פעמים ביצה
וחומש מדבריות יהיו לוג ירושלמי א״כ הביצה וחומש
היא חמשית הלוג מדברי וששית הלוג ירושלמי :
כשבאו לצפורי הוסיפו עוד חומש ובששית מדה בצפורי
היה חמשית המדה ההיא בירושלמי ר״ל מן השבעה ביצים
מדבריות וחומש עשינו לוג ירושלמי ולא יהיו בצפורי
נחשבים כי אם חמשה ביצים. אחר שחלקנו שני ביצים וחומש
מן המדבריות לחמשה חלקים כל חלק מהם בן י״א חלקים
מכ״ה בביצה והוספנו כל חלק מהם על ביצה מדברית
ונעשית ביצה ביצה צפורית ונוסף על שבעה ביצים וח
וחומש האמורים עוד ביצה וי״א חלקים מכ״ה בה להשלים
ללוג של צפורי ויהיה לוג של צפורי כולל ח׳ ביצים וי״א
חלקים מכ״ה בביצה מדברית וכל ביצה וי״א חלק מכ״ה בה
במדת מדבר תהיה ששית הלוג בצפורי: נמצא שיתנו בירושלים
ויהיה לוג של מדבר ששה ביצים מדבריים ולוג של ירושלים
שבעה ביצים מדבריים וששה חומשי ביצה שהם ל׳ חלק מכ״ה
בביצה ולוג של צפורי ג״כ ששה ביצים מדבריים וקנ״ו חלקים
מכ״ה בביצה מדברית והפך בביצה צפורית כשתחלוק
אותה לכ״ה חלקים יהיו הכ״ה חלקים ל׳ חלקים מכ״ה ב
בביצה ירושלמית ול״ו חלקים מכ״ה בביצה מדברית שהם
ביצה וי״א חלקים מכ״ה בה וזה חדרן כ״ה ל׳ ל״ו כשתוקה
שאמרנו חמשת רביעים חמש ועולים ביצים בקלה וחמשי
רביעים הם חמשת לוגים שהם רבעי קב והם ל׳ ביצים
ותנא בצפורי קלי דכל ל׳ במדת צפורי הם ל״ו לירושלמית
ול״ו מן הירושלמית שהם מ״ג פעם הם מ״ג ביצים וחומש

מן התולדות שהם שש פעמים שבעה בנים וחומש בבני
התולדות והוא עשירית האיפה היתקוניי בקלה ונקדרן הוא
ג' לוג · מ"ג וחומש ורעהו: סליק פירקא

שער הפירושים פרק ה'

בענין מדות הלח והיבש עם שעור השמן הצריך לכל מנחה
ומשקל הגשם אשר תכיל אחר שנודע לנו מפי הנשר
הגדול הרמ"במז"ל כי המים כבדים מן היין והשמן והדבש
חלק א' מכ"ז וששת חלקים מהם יכבדו המים יותר מן
החטים ומקמח החטים יכבדו שליש יותר והמדה אשר
תכיל ב' לוגין קמח תכיל מן המים משקל
ג' לוגין: והכלי אשר יכיל מקמח החטים משקל שש
לוגין יכיל מן החטים עצמם משקל שבעה לוגין:
ואשר יכיל כ"מ דרהמי מן החטים יכיל י"ח מקמחם
כ"ה מן היין שמן ודבש וכ"ו מן המים והוא הכלי המחזיק
רביעית ואם הקלא הצריך להיות בו כדי שיכיל כשעור
זה למדנו אלא הצריך לכל מנחה ומנחה כפי אשר תכיל
מן הקמח או קמח מים יין שמן ודבש כי יתר האוכלים
והמשקין לא ישוו במשקל אשר על כן יגעתי לחפש במחקות
הספרים אשר נזכרו בהם שלשים הבאים במדה קטנה אם
לא לקחתי כולם לקחתי רובם יען הבא בידי בקנין להם
הקלתי ובגדול בעתי כאשר אתה רואה בזה:

משורה ששית בבה קללה אצבע וחומש תכיל קמח דרהמי ב'
מים דרהמי ג':

בה ג' רביעי בבה: ד' משורות וחצי קמח דרהמי ע' מים
דרהמי י"ג וחצי: קללה אצבעים על אצבעים ברום
אצבע וד' חלקים מעשרים בה הם ה' אצבעות וד' קורטים:
משורות קללה אצבעים על אצבעים ברום אצבעים
ושתות חומש והם ז' אצבעות וחומש קמח דרהמי כ"ב מים י"ח:
משורות ע' בבה וחצי אצבעים על אצבעים ברום אצבעים
וחצי אצבע וחומש אצבע הם בין הכל י"ד אצבעות וד' קורטים
יכיל קמח דרהמי י"ח ומים כ"ד יכיל:
[illegible] כ' בבים ג' קללה ד' אצבעות שהם עפק על עפק ברום
[illegible] ברום אצבעים וחצי אצבע וחומש הם ח' אצבעות וחומש
ב' לוגין קמח וג' רביעי לוגין מים יכיל כי כל י"ב דרהמי
[illegible] יכיל וכל י"ב [illegible] הם לוגין:
[illegible] בבים כ"ד: לוגים ל': [illegible] קללה עפקים על עפק ברום
[illegible] ונחצי אצבע וחומש: בין הכל אצבעות [illegible]
ג' משקל [illegible] ב' לוגים קמח וג' מים יכיל:

עומר הוא עשרון ועשירית האיפה שיעור קבה הנזכר בהרבה
מקומות הוא משורות רכ"ט וחומש: ביצים מ"ג וחומש:
ו לוגים ז' וחומש: קבלתו נ' על נ' אצבעות ברום ח' אצבעות
וג' חומשים וח' מחמשה בחומש הם ש"מ אצבעות וחלק
מכ"ה בו: שקל הקודש שיכול העולר עד שתקנו בקבלה
העסה השעורים שלכנו בהם תקי"ק וב' חומשים: לוגי
מעלות מ"ג וגם חומש לערים ג' וב' שלישים בקירוב:
ומשקל המים ה' לערים וד' לונקיות וד' חומשים בכיון
הין חצי סאה: ג' קבים: י"ב לוגין: ביצים ע"ב: משורות תל"ב
קבלתו טפחיים על טפחיים ברום טפחיים ועשירית אצבע
הם אצבעות תקי"ק וב' חומשים משקל המים ו' לערין ...
סאה ב' הינין וכו"ל: קבלתו באורך ד' טפחים על רוחב ב' ורום ב'
ועשירית אצבע הם אצבעות אלף ל"ג וד' חומשים
סאתים ל' הין: י"ב קבין: מ"ח לוגים: ביצים רפ"ח: משורות אלף
תשכ"ח: קבלתו ג' על ג' טפחים ברום ג' טפחים וב'
אצבעות וב' חומשי אצבע: אצבעות אלפים ע"ג וג' חומשי
איפה הוא בת ג' סאים קבלתו ד' על ד' טפחים ברום ג' טפחי
וג' חלקים מעשרים באצבע: אצבעות ג' אלף ק' ש"
חומשים
לתך ט"ו סאים קבלתו ה' על ה' טפחים ברום ו' טפחים
וחצי וכ"ב חלקים מכ"ה באצבע בין הכל אצבעות
ט"ו אלף תקנ"ב
כור הוא חומר ב' לתך סאים ל': קבלתו ח' על ח' טפחים
ברום ז' טפחים וחצי וג' שמיניות אצבע בין הכל
ל"א אלף ק"ד אצבעות
מקוה הוא כל הבא במקוה מ' סאה: קבלתו מפורש אצל
רבותינו אמה על אמה ברום ג' אמות הם ו'
על ו' טפחים ברום י"ח אצבעות שעמידתו
אלף תש"ב: חלוק אותן שתי וערב מכף רגל
על קרקעו: פרץ לו' כבים שם כל כלי ארבעה
עשרה עשרה סאים רביעית המקוה: כל קבלתו
חצי אמה על חצי אמה ברום ג' אמות כרשות
עשרת אלפים שש"ק אצבעות באחד אחד מהם
חלוק ג' אמות הגובה לחמשת חמשת חלקים שוים
ויהיו ג' חומשי אמה גובה בכל א' מחמשת החלקים
באורך ורוחב חצי אמה כי כן ה' פעמים ג' חומשי
אמה הם ט"ו חומשים שהם ג' אמות שלמים יהיה לו
כל

שער הפירושים פרק ה'

ל. חלק מהחמשה מחזיק שלישים בכלל קני אמה על
קני אמה ברום ג' חומשי אמה בין הכל אצבעות 39
אלפים ע"ג וג' חומשים ובאמור
קבי התקוה ר"ס: לוגין תת"קס: רביעיות ג'אלף תת"ם
בצים חמשת אלפים ת"ם: תגרותין ל"ג אלף תת"קס:
תפלה תקי"ש ליתר המדות הבלתי נזכרות הנה והיו
אלה לזכרון בין עיניך כ"ד:

שער הפירושים פרק ו'.

לוח המטבעות והשקלים קודם שהוסיפו עליהם שתות כזה דמה
פרוטה חצי שעורה אחת מאלף קנ"ב באונק"א כסף בת קמ"ד אסרים
שעורה גרעין בלע"ז ב' פרוטות א' מתקע"ו באונק"א הנ"ל
אסר קרטו בלע"ז ד' גרעין ח' פרוטות א' מקמ"ד באונק"א הנ"ל:
פונדיון ב' קרטי פרוטות י"ו א' מע"ב באונק"א הנ"ל:
המעה או גרה פונדיונים ב' קרטי ד' פרוטות ל"ב א' מל"ו באונק"א:
הדרהם י"ו קרטי ס"ד גרעין קכ"ח פרוטות א' מתשעה באונק"א הנ"ל
הקלון כ' קרטי פ' גרעין קס' פרוטות ה' חלקים מל"ו באונק"א הנ"ל
הדינר או זוז מעותיו פונדיונים י"ב, אסרים כ"ד, שמינית האונק"א הנ"ל:
הבקע או מחצית השקל מעות י"ב, פונדיונים כ"ד, אסרים מ"ח ה' חלקים מט' באונק"א
השקל שלם עשרים גרה אסרים פ', ה' חלקים מט' באונק"א
הסלע ד' דינרים מעות כ"ד, אסרים צ"ו בג' אלפי' אונק"א הנ"ל והוא שקל
הקדש הנ"ל נקרא סלע צורי וסלע מדינה הוא שמינית הצורי הנ"ל
השקל של קדש היה כפול ופי שנים בשקל הנ"ל ונקרא דרכמון
הדרכמון ב' שקלים מעין ח', פונד' פ', אסר' קס', פרו' אלף קי"ו
המנה שקלים כ"ה, מעו' ת"ק, פונד' אלף, א"ס אלפים, י"ג אונק' וקכ"ח
המנה שקדש כפולה היא אונק' כ"ו ועוד אסרים קי"ב:
הככר מנים ס' ושל קדש כפול ק"כ מנים אונק' אלף תר"ס וכ' שלשי'
האונק"א קטנה קרטי קכ"ב א' מי"ב בליטרא קטנה דרהם ז' וחצי
האונק"א כסף קרטי קמ"ד דרהם ט' שמינית המרקא כסף:
האונק"א גדולה דרהם י"ב, קרטי קנ"ב א' מי"ב בליטרא גדולה:
הליטרא גדולה י"ב אונק' כסף ק' קרטי אלף קנ"ב:
ונפרק זיבא אחר זה נדבר מהמלה ובמלה אחר שהוסיפו
עליהם שתות ע"כ:

שער הפירושים פרק ז'

בכורות פרק ארבעה מקנסרי כפלה דף י"ו ע"ב פי' רש"י השקל
ד' דינרים מעות כ"ד (וזה מפני שהוסיפו שתות על השקלים
והמדות) פונדיונים מ"ח, אסרים צ"ו, מסמקים קנ"ב, קונטרקים
תש"ד פרוטות תשמ"ח, ונבאר הדברים אחר שהשקל אסרים פ'
שהם

שהם פרוטות תר״ם וקרוביתם מלגיו תוסיף עליהם שתית
השתית מלבד והיו תשקח בידך כאמור ועל פי החשבון
הזה הככר שכבר אמרנו עליו שהוא ששים מנה והמנה
כ״ה שקלים בתלא הככר אלף ת״ק שקלים לערך ס׳ אסרים
לכל שקל ק״ד אלף אסרים ולערך קמ״ד איסרים לכל
אונקיא יהיו ת״תלג אונקיות ושליש לככר שהם מרק׳
כסף ק״ד ואונקיא ושליש הוסף עליהם חמשיתם מלגיו
שהם מרק׳ כ׳ אונק׳ ו׳ וב׳ שלישים יהיו קכ״ה מרק׳ כסף
מכוונות לכל ככר אחר הוספת השתות מלבד אשק׳
אלף : כאשר עוד נזכיר :
וזה יהיה לך לוח המטבעות והשקלים אחר הוספת השתו׳
אמרכל בהדרגה קטון וגדול שם הוא :
הפרוטה חצי קונטרק או חצי שעורה כי שניהם אחד :
הקונטרק או שעורה גרמנו בלשון ב׳ פרוטות חצי מקמק׳
המקמק ב׳ קונטרקין או שעורות: ד׳ פרוטות חצי אסר :
האסר קראוהו בלע״ז ב׳ מקמקין ד׳ שעורות: ח׳ פרוטות: חצי פונ׳
הפונדיון ב׳ אסרים, ד׳ מקמקים: ח׳ קונטרקין י״ו פרוטו׳ חצי מע׳
המעה או גרה ב׳ פונד׳: ד׳ אסר׳: ח׳ מקמק׳: י״ו קונטרק׳ ל״ב פרו׳
הדרהם ו׳ מעות : י״ב פונד׳ : כ״ד אסר׳: קצ״ב פרו׳: ד׳ קוואר׳ קל׳
הסלע ה׳ מעות כ׳ אסר: ק״ס פרו׳ : ה׳ שתות דנר :
הדנר או זוז ו׳ מעות כ״ד איסר: קצ״ב פרו׳ חצי בקע :
הבקע י״ב מעות מ״ח אסר: שפ״ד פרו׳: אקנית השק׳ :
השקל או סלע כ״ד מעות : צ״ו אסר: תשס״ח פרו׳ חצי דרכמון :
הדרכמון או שקל הקדש מ״ח מעות : קצ״ב אסר :
המנה כ״ה שקלים : ת״ר מעות : ב׳ אלף ת׳ אסר : י״ו אונק׳ וב׳
ושל קדש הכפול היה כ״ה דרכמונים ל״ג אונק׳ ושלי׳
הככר ס׳ מנה : אלף ת״ק שקלים : ל״ו אלף מעות : קמ״ד אלף
אסר : אלף אונק׳ : קכ״ה מרק׳ כסף ושל קדש בו
כ״ר לככר : ס׳ אלף כי הללכים אשר היה שקלים ככר לאלף
ואמנם לרגלי הקדשים היו כ״ר מרק׳ כסף לכל אלף אונק׳
אלפים ואם תגרע מהם המגוה הנוסף בלוח זה והוא שלי׳
אונקיו ושליש יאמרו אלף תר״ס אונק׳ וב׳ שלישים כאמור
בפרק הקודם לזה ותו לא תידי מלקו להו פרק׳ דתדות

ת פרק קמא אמר ר' יצחק כל הקורא ק"ש על מטתו מזיקים
בדלין הימנו שנאמר ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף א'
תורה שנאמר התעיף עיניך בו ואיננו: ואין רשף אלא
מזיקין שנאמר ולחומי רשף וגו': ולהלן בסמוך אמר ריש
לקיש כל העוסק בתורה יסורין בדלין הימנו שנאמר
ובני רשף יגביהו עוף ואין עוף וכו' כדלעיל למעלה:
ש' על פסוק התעיף אם תכפול וסגרת עיניך בתורה:
כו הי' משתכחת ממך: ובני רשף העוף (ר"ל התורה)
ה ממך את בני רשף וכו' עכ"ל: וזה לשון הרי"ף דאלפקי
ה בלשון עוף שהוא מלשון התעיף עיניך וכשהאדם הולך
על מטתו הוא סוגר עפעפי עיניו לכך דרש ליה אקורא
על מטתו שבלותה שעה עפעפי עיניו סגורות והוא
ק בק"ש אז בני רשף וקטב מרירי שהם המזיקים יגביהו
נלקו בשביל עוף זה שקרא במטתו והעינים עפעפיו
לרש"י ז"ל קשה כי אחר שמפרש עוף מל' התעיף מלשון
ונפלת תרגומו ותעיף ורצונו שכלות למוד התורה ולא
אמר ואיננו הי' משתכחת ממך איך יתכן לפרש העוף
בר ממך את בני רשף: ולהרי"ף שמפרש עוף על התורה
אלא עוסק בקריאת שמע בעת שהעינים עפעפי עיניו
קשה בעיני הבנת ואיננו כי עשה יעשה לו כנפים וגו'
תכנע לפרשו כרש"י ז"ל: אף כי לרש"י ז"ל פסוקי התעיף
בסוף קשו אהדדי כי פסוק התעיף כוונתו שלהצלתי את
אל הפך כוונת עוף בפסוק שני ובין לזה ובין לזה
יותר קשה ולותר לדעתי נק"ן: והנראה לפע"ד בזה כי
יותר קרוב ואמת ולא פלפול ושמעות הפסוק בתיבת עוף
עוף לכולה שלמות הלשון כפל בלשון אחר ויהיו העפעפים
שלותו לשון סגירה ולהכי נקט גם הרי"ף לשון סוגר עפעפי
ו ועפעפי עיניו סגורות והעינים עפעפיו לשון קליבת
בית העין נקראו בלשון עפעפים אלא שלפי רש"י ז"ל מה
אמר ר' יצחק ואין עוף אלא תורה לא רצה בזה שיהיה פירוש
תורה כי אם שיהיה פי' סגירת עינים בלכתו לישן בתורה
הזכיר שתי סגירות תכפול וסגרת אחת סגירת עינים
שמעה מקרא לישן והזכיר בה עיניך כי יקשוב גם הוא כמו
עוף מלשון עפעפים ואולם השנית היא סגירת גם עיני
השכל

השכל בתורה אז ואינכנו היא משתכחת ממך ושער האחר
ואין שוף אלא ההשתקעות בשינה קומרית ונפשיית מעשה
שינות שתים: ושוף לצרין השוף תמלך ממך את בני רשף
צרין לבקרן תמלך ממך ומראותך את בני רשף כי לא תמאול
בו מתה נהוא ימאול בך ועל דרך זה כל המאמר שולה
בסיגנון אחד בזולת קתירה מבנה נביה: והר"ף נק"ב לא
לאידך גיסא ניקשוב גם הוא שאין דעת בעל המאמר לומר
כי שוף תשמעו תורה מתש ואולם יסבור שאין כאן מקום
לב' סגירות כי אם לסגירת העינים הגופניים בשינה. מלשון
עפעפים מתש והוא לשון ארמי כפול תרגומו עיף ופירוש
התעיף בלותה שעה שעפעפי עיניו סגורות הוא שוקק בתורה
אז בני רשף יגביהו ויסתלקו מבניין שלא נזכר שם פועלו
ולא כתב ממך כרש"י לבדר כי ילכו להם המזיקים ולא
יזיקון בשביל מה שקרא בעת שוף שמעפעים עיניו לשון
נפי ואין שוף אלא תורה ואין שוף תועיל כלומר אותן
שסגירת העפעפים והשינה מגבר הגוף ואמירתו [illegible]
היא בשל זאת היא אינה כלום בערך התורה: אלא תורה היא
שכל שמירתך עליה ולדברי פי' ואינכנו כי עושה ישאה לוו
הוא כפי' גביהת ויסתלקו וילכו להם ולא יזיקון כן ואינכנו
קאי על התחיל אשר ילך לו במהרות כנשר יעוף והנראה
בתה דבקו השלים לומר כי הקטגור באשר לא יבל לחד
עליך קטגוריה ישמה קטגור לה אין עליך ולהגיד שרותך
בשלים דומות מה שאמרו חז"ל גבי משה כשעלה התלמכים
שהיו מבקשים שלא תנתן התורה בארץ כי כל התלמכים וגם
מלאך המות עשאו מסר לו רז להציל מהמגפה כי עי
התורה אוחז חרב של שני פיפיות ביין ובין אויב לאוהב
מתהפך לו ונהכרקו של הר"ף לפרש הקרא או לשון שוף
דוחק על השוקק בתורה ולא כרש"י על הצלתי מתשוקק
בה [illegible] דשפיר מפרש קרא להתעיף כוונתיה נראה לי
[illegible]
ב"ש הוא להקליף ולהבין התורה שהיא חיי עולם בשביל
העשר שהוא חיי שעה וגם העשר ההוא יקיה אותו קי'

ועה כי ימצא בעניין דעפתחים יבא לידו וקיבנו כי נגע
בכנפים כנשר יעוף וזה פגמו הקמתי וזה לא יתקיים
כי גם התורה תשתכח : בין למר ובין נמר עי׳ עסק התורה
השינה יסתלקו המזיקין וזה רכנן התלמיד עצמו להרדיף
שמעיכן שאם לא יקרא לב קונו. יעסוק בתורה בעת השינה
יסתלקו : ולרש״י כוונת התלמוד עצמו, היא כי אם לא יקרא קול
ויעסוק בתורה בעת השינה לא יסתלקו והדיוקא שמעינן כי
יעסוק בתורה יסתלקו ולא פליגי אלא בהי תניהו מתניתין וקרא
נהי בדיוקא וקל : סלק פירקא

פרק ג׳ עקב פי מענות הדפוקים אשר חגאלתי כי ארץ זבת
זבת חלב על כל ארץ ישראל הני כ״ב פרסה על...
אחר שגאלתים ועברתי על פי דרכם בכח כהוגן אשר כי ...
ומתנם כספרים מוגהים ... פרדס ...
להשכון ד׳ מיל לכל פרסה הוו פח מיל ...
בשעת ב׳ אלפים ... מיל בין כל השבטים קנה מיל ...
שבט וזבולון היה לו זבת חלב ודבש ... ...
מיל עפ׳ שאלמקיה עוכא ולא היה לו מקום להתי...
כל רגלי במקורות ... ולא חעלתי נסכלתי ...

מחוק

סוטה פרק ג׳ בכ״ע דף ל״ז ע״ב בסופו רש״ב בן יהודה איש כפר עכו אומר
ר׳ שמעון אין לך כל מצוה ומצוה שכתובה בתורה שלא נכרתו עליה
בריתות של תרמ״ג אלף תקן : פי׳ לדברי רש״ב בן יהודה איש כפר עכו שאמר
שאין לך כל מצוה ומצוה שכתובה בתורה שלא נכרתו עליה מ״ח
של תרמ״ג אלף תקן נמצא לכל אחד מישראל תרמ״ג אלף תקן את ...
ומכ״ב ... שבכאן וערבא לערבא איכא בינייהו עכ״ל : פירוש לפי ...
ספר מצות התורה ... ומקובל לרבותינו אין חולק
על כל אחת כבכתו מ״ח בריתות הם אלות ושבועות
נמצאו בריתות כל התרי״ג מצות מ״ח למאות עולים סך :
אדם מישראל נתחייב על עצמו סך מלנותה אלה
... רבוא פעם ... אלף תתר והם :
... אלף תתר של עצמו ... פעם ...
אלף אלפים תמנה אלפים ומאתים עם הערבות
... לדברי רש״ב בן יהודה האמוראים
... דבר דיוקא סך הבריתות אשר
נכרתו על כל המצות כולם והם לפי
... לכל מצוה לתרמ״ג אלף תקן
... פעם ... אלפים ותשנה
אלף מאתים בריתות והם שאמר ... רבה ...

$$
\begin{array}{r}
613 \\
\underline{\times\ 48} \\
29,424 \\
\underline{603,550} \\
17,758,855,200
\end{array}
$$

כללות התמונות כי בין כולם יעלה סך הבריתות כאמור ובסך
הזה נכנס הערבות כי לא עלה סך הבריתות לומר מ"ח אלף
לפי חשבון אלו לכל תמונה לאיש אחד ולתרי"ג אלף תק"ן פעם כ"ט אלף
תתכ"ד שלא יח אלף תתנ"ח פעם אלף אלפים תתנ"ה אלף ומאתים
ונתחייב בכולם כל אחד ואחד מישראל כי הוא ערב בעד כולם
וכולם ערבים בעדו וזהו המבדה הראשונה ולא באו כבר לחלק
אלו בזה כפי שכות דעתי כי אם להוסיף עליו וכתוב שלא שמע
אחרנו אין לך כל תמונה ותמונה השמיענו סך הבריתות של כללות
התמונות באיש אחד פרטי מישראל כן ר' השמיענו סך הבריתות
של כללות ישראל עם כל ערבויותם והם תר"ג אלף תק"ן פעם הסך
האמור ולא פליגי דמר אמר חדא ומר אמר חדא וזה יורה לבון
לדברי רש"י דנקט דלא פליגי שלא אלא מאמר דבריו בזה שלא
באחר הוא ואומר כי לגבורין נמצא לכל אחד מישראל וכו' דהיינו
סך כל ישראל כמדבר רש"י כשמוע דברי רבי רש"י אמר חלק סך
בריתות כל התמונות עם הערבות לאיש אחד עם כי מלשונו נראה
דדבר על תמונה אחת ורבי פרש כי לגבי רש"י סך הבריתות של כלל
ישראל שלא לסך אחר אשר יצא לפנינו אחר זה עם כי מלשונו
דחה שלא דבר כי אם על איש אחד ולכן אמר לגבי רש"י נתנא
וזה אינו לבון פלוגתא כי אם כאחד ואומרו לכל אחד מישראל הוא
באומר בין כל אחד מישראל ורש"י דבר על הערבות כי להיות כל
אחד ערב בעד כולם יתחייב כל אחד מישראל תר"ג אלף תק"ן
פעם כ"ט אלף תק"ל בריתות אשר נכרתו בין כל התרי"ג מצות אלא
דבר על הערבות דערבות כי לא דבר כי אם על איש אחד ואם
יעבור דבר ונקרא על דבר הערבות דערבות והוא סך האמור אשר
נתחייב בו כל אחד מישראל בכולו ומכופל על תר"ג אלף תק"ן
פעם והוא סך כללות כל מה שנתחייבו כל ישראל ביחד לפי אשר
[illegible] בריתות לכל תמונה על תרי"ג מצות ותר"ג אלף תק"ן פעם
כל אלה לאיש אחד מטעם הערבות עולה שית תר"ג אלף תק"ן
פעם כל אלה בין כל ישראל מטעם הערבות דערבות כי כל
אחד ערב בעד כולם וכולם ערבים לו זהו מה שמעות ערבות
וערבות דערבות אינה בין יהו דהיינו בין מה שאמר אחר [illegible] אלא
שאמר חברו לגבי רש"י זה כל : ואולם סך כללות כולם לפי זה

הם כל בסך : 17,758,855,200

603550

10,718,357,055,960,000

[illegible] ח פעם אלף אלף אלפים, שנ"ז אלף אלף נ"ה אלף [illegible]
אלף

אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב עשה עמי אות לטובה
ויראו שונאי ויבושו: אמר דוד לפני הקב"ה רבש"ע מחול לי
על אותו עון אמר לו מחול לך: אמר לו עשה לי
אות בחיי. אמר לו בחייך אינו מודיע בחיי שלמה בנך
אני מודיע: כשבנה שלמה בהמ"ק בקשו להכניס ארון
לבית קדש הקדשים דבקו שערים זה בזה אמר שלמה כ"ד
רננות ולא נענה: פתח ואמר שאו שערים ראשיכם
והנשאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד רהטו בתריה
למבלעיה. אמרו מי זה מלך הכבוד: אמר להו ה'
עזוז וגבור ה' גבור מלחמה: חזר ואמר שאו שערים
ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה
מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה ולא נענה:
כיון שאמר ה' אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי
דוד עבדך מיד נענה: באותה שעה נהפכו פני שונאי
דוד כשולי קדרה וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו
הקב"ה על אותו עון: ולא יפה אמר שלמה ושבח אני
את המתים שכבר מתו: והיינו דכתיב ביום השמיני
שלח את העם ויברכו את המלך: ע"כ:

אנחנו בשם ה' אלהינו נשתדל לבאר דברי המאמר
המופלא הזה אחר שנעורר על מה שראוי לעורר בו
והם שלשה הרגשים בראש ואחריו ארבעה וקושיה
בסופם המחייבות אותנו להבין המאמר חוץ מפשוטו
אחר זה נקח בידינו המאמר הפלא לו המספר פר
מיתת דוד כי גם אותו ראינו צריך ביאור עד השלמנו
בשם בוראנו גואלנו:

ראשונה מאי קשיא ליה לבעל המאמר בהאי קרא דבעי
ביה מאי דכתיב:

שנית מי הגיד להם זלה"ה כי שאל דוד שיבא לו האות
בחייו ולא זכה בו ולמה זה?

שלישית דוד שעון חטאים והקב"ה הודה לו בשעורים כי הוא
שאל האות והקב"ה השיבו הנעשה וה' לא בחייך
מי שעשהו בחיי שלמה בנך אעשהו?

רביעי

רביעית כשבנה שלמה בהיכל הזה תוספת מעיקרו דלי מן
בקשו להביא ארון לבית קדש הקדשים ולמה
יעשה לבעתר בנייני הזה ? גם לשון בקשו אינו מיושב להזכיר
כיון שבפתח כשבאו להביא ארון לבית קדש הקדשים לשון
שערים זה בזה ? ולמה נקט לשון הכנסה ולא לשון העלאה
כדאמר קרא ויעלו את ארון ה' ולא אשכחיה קרא בשום
דוכתא בלשון הכנסה ? ותו קרא נקטיה לשון כבוד
ארון ה' ארון ברית ה' ולא ארון סתם ולמה הזכירו
סתם בעל המאמר ?
חמישית וגדולה היא אלו לא מצינו ההכרח להבין דברי
המאמר חוץ מפשוט הנגלה במאמר כי מוכחת
המאמר נראה שאמרו שערי ההיכל ננעלו ורצו לעכב הכנס
הארון עד שהתפלל והזכיר חסדי דוד אביו ותפלה ואחר
זה נעלה ביכן להכניס הארון והכתובים מכחישים זה
בספר מלכים ובדברי הימים ג"כ אקרא אלא דבר הכתוב
ולגים גם את הארון ואח"כ ויפרוש כפיו השמימה והתפלל
על שאמר זכרה לחסדי דוד ואח"כ כתיב וככלות
שלמה להתפלל והאש ירדה וגו' השמים ולא כי כל
עיקר תפלתו היתה על האש דווקא לא על הכנסת הארון
אשר כבר הנגלה בהקהל ופותח גדולה בזולת עכוב
ודבוק השערים הבלתי נראה בשום צד בכתובים הללו
[illegible] באמת נגד קבלתם ז"ל ומאין יצא להם זה ?
ולמה אמר דבקו ולא ננעלו ? ולמה לא פירש שערי
[illegible] מה הם כי אמר שערים סתם בזולת ביאור ?
ששית המאמר הזה לא רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה
דפתח בדבקו שערים והוה ליה לסיים [illegible] נפתחו
או נפתחו ולא כלא פגעה או נעכב ולא זכר אחד
שערים ולא פירשם מצבוקם ולא הכנסת הארון [illegible]
המבוקשת מתקבלה ולמה זה ?
שביעית כל רננות תלה בנהו כי מה שאמרו המפרשים
בזה אינכנו מראה אחר נשיקת כפות רגליהם
ושאלת המקלה מהם [illegible] לא נזכר לשון רננה ביקור
בתפלת שלמה אף לא פעם אחת בכלל ?
שמינית פתח ואמר והלא פתח דברים היה הכל רננות
ולמה לא אמר גם פתח ואמר ?

73

שיטת רהטו בפר"י לתבלשיה מה ענינו? ופסוק

שערים לחם נכפל ונשתנה בלשונו משער לפני

כן שאלת מי זה מלך הכבוד והתשובה אשר בצדה גבו

ן נכפלו ונשתנו בלשונם לא ראי זה כראי זה ולמה כן?

גבורות והיינו דכתיב ביום השמיני וגו' ויברכו את המלך

מה כוונתו בפסוק הזה ואיך הוא לא בעוורין?

אלה וכאלה כתרו את המאמר הקשה הזה הצריכוני ל

לבהלו לאחור להביאו חוץ מפשטו והאלהים הוא יודע

ועדי במרומים כי כל מגמתי וחפצי רק לתרץ הקושיות

המתילדות לי בין בהבינו אותו כפי נגלהו על כן יצאתי

לקראתו ולפשוט פשטו מעליו ואור פנימיותו נגה עלי

מאשר בתחלה עם שכל ונעלמתי עניתי כדאי לקרבה

אל המלאכה להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידותם

על פי האמת הברור המכוון מהם ז"ל אין עליה קולר

הנה לעת עתה יספיק לי המעט מן המעט אשר יתן

ותנה אלהי לידי עד אשמע דעת חכם עדיף מני!

אשר יפשוט שורתי מפני שורתו וזה החלי בעזר צורי

ואומר דקשיא ליה לבעל המאמר דאתי דכתב קרא עד

בניבה: ובן נ"ן דורשו שונאי נראה שבאה להוסיף על

ענין ראשון כי מה היה חסר הכתוב באמרת באחר

עשה אחד (…) אשר יכלו שונאי ויבושו ושלג

נקטיה הכי קי"ק בעל המאמר מאלתא: כי מתה שאר

לטובה בקיתם למד מה שבא בלבם המאמר הראשונים

אמר דוד לפני הקב"ה אחוב לי על אותו עון ואמר לו

ומחול לך ולרשע סתום זה מטובה זו והתפורשת בכתוב

אשר בזולת הכוונה הנאמרת היא מיותרת כבשולה

דרניק' ורואבה עתי קי"ק סגי במשמעות התיבה אשר

יש עתי ניבא עתי ובתולה גם בן מחמת כל ימנו ל

בעולם נכתו שנפרש עוד. ותמות ע"ן מוסיף על ענין

ראשון בתיבות וראו למד עוד כי גלות הראשון שאל

היה לכת רוחם. בתוקף עתה כי גם זה במשמע מדברי

ומת וכי הוא אמנם שאל עוד דבר גשמי יודע ונפרסם לכל
כי היה בחירה ואמת ה' באה לו המלוכה וכל כוונותיו.
ומעשיו רצויים לה' ותיבת עשה אשר בראש הפסוק את
משמשת במקום שתים עשה עמי אות לטובה ועשה ש
שיראו שונאי ויבושו וזאת שנית היא ההודעה הנזכרת פה
במאמר שהשיב לו הקב"ה בחייך איני מודיע בחיי שלמה
בנך אני מודיע כי כל האות הרומזי ששאל להיות אתו
עמו כלומר אליו לבדו לאות ולא לאחרים לאות לא היה
צריך תשובה כי אם עתידה ועשייה ואולם ההודעה לזולת
אשר נאמר כי לא זכה לה בחייו עד אשר באו משנאיו העוז:
לכלל פועל ממש ע"י בנין שלמה בנו קשב בעל המאמר
כי עליה השיבו במשפט לא על האות תמורה וזהו שאמר
לו בחייך איני מודיע בחיי שלמה בנך אני מודיע כדבריך:
והיתרון במה שכתבתי עונה השלם שאלות הראשונות:
ואולם מהו האות ששאל להיות עמו ונתן לו אחשוב כי הוא אות
יו"ד משמו ב"ה שנתוספה על שמו בכל ספר דברי הימים אשר
נכתב בית שנזרא להורות כי דוד נתוספה אות יו"ד בשמו
במקריות יתן והא לך אמרי הקורא ראייה עצומה על זה כי
בפעם ראשון שנדבר הקב"ה עם שלמה בגבעון בסוף דברי
כתב: ואם תלך בדרכי לשמור חקי ומצותי כאשר הלך דוד
אביך וגו' כתב דוד מלא יו"ד בספר מלכים מה שלא נכתב
כן לפניו ואחריו באותו הספר לאות אמת כי מלא והשלים
בה שאלתו של דוד ונבא להזכירו בפעם ראשון אחר
... גו חקק בשמו אות יו"ד הראשונה בשמו הנזכר בה
... ר כתר לראשה מזר מלוכה על שנשתתפו בה כול
חכמי מלכותא לראשי עמא ודברי עמא ובשם דוד נקרא גם
הוא והלמה כסא ה': הוא שכתוב בספר מלכים ושלמה
ישב על כסא דוד אביו ז"בדה וישב שלמה על כסא ה'
למלך תחת דוד אביו כי האריך הכתוב בלשונו ו
ואמר למלך תחת דוד אביו והוא לבאורה יתר כנגול
לומר לך כי בזה שזכה למלוכה ונכון דוד אביו כי
זכה להיות נקרא בשמו כסא ה' מכח דוד אביו כי
נתוספה בשמו אות רקשות של שמו המיוחד ב"ה וב
ונמצא כבר אמורה ברוח הקדש דוד עשהו ה
בחזונו

שהמזמור קל״ב בסופו שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי
כי הקרן הזה (לפי עניות דעתי וכפי מה שאמרתי במאמר
אחר שאביא בע״ה בסמוך לזה ואבארהו) רומז לאות יו״ד הנז׳
אשר הסירותי משם דוד והוספתיה על שמו על שנאמר
משם דוד כי דויד וזהו ערכתי נר למשיחי ומקרא מלא
דבר הכתוב במזמור פ״ט כי הקב״ה בכבודו ובעצמו אמר לו
לדוד ברוח נבואה להוסיף על שמו אות משמו ב״ה: אז דברת
בחזון לחסידך וגו׳ עד שכתב ובשמי תרום קרנו הרי בידינו
ראיה חזקה ולא מסתברא בעלמא על מה שאמרנו במזמור
כי ה׳ השיבו לדוד על מה ששאל עשה עמי אות לטובה
אם כפרשנו כפי דרכנו ואם לא אפוא כן הוא תכלא לזה
לבעל המאמר כי ה׳ נתן לו תשובה? אף כי סוף מזמור
קל״ב המאמר הפריך בין תשובה לתשובה כי אמר אויביו
אלביש בושת תשובה על מה ששאל ויראו שונאי ויבושו
ואמר ועליו יציץ נזרו על מה ששאל עשה עמי אות לטובה
ואתכם אשר כלרתי להביא ונאמר אחר לעזרתה לי בזה
שמעני ואתה דעלך : אמר רב יודא אמר רב שור שהקריב
אדה״ר קרן אחת היתה לו במצחו שנאמר ותיטב לה׳
פר מקרין מפריס ומקשי מקרין תרתי משמע וי
כתיב : ואמר רב יודא אמר רב שור שהקריב
קרנותיו קודמות לפרסותיו שנאמר מקרין ואחר
[illegible] והדר מפריס : ע״כ ואני הנה הקשיתי לעצ׳
וכי היכן מצינו במאה״ר שהקריב שור [illegible]
כי אותו השור היה משונה בקרן א׳ במצחו? וה
המזמור כולו שהביא משנו פסוק ותיטב לה׳ [illegible]
אמנותה בענין אדה״ר ואיך נגיע מתכו כי דבר
על אדה״ר כי יה׳ שאמרו המפרשים כי שור פר הוא:
אדה״ר שיצא לאור עולם בקומתו כבר כן שנה ושם
היכן עולה יפה עם פסוק אהללה הקודם לו כי מי
שם פר זה יותר מאור של אליהו שהחזיר את כל ישראל
לאביהם שבשמים או יותר אליו של מ״א שהיה חשוב
כאלו הוא יצחק [illegible] והיה לו לומר ותיטב לה׳ מאחד
[illegible] אם [illegible] מדבר הפסוק משור ידוע אבל כפי פשו׳

גרל

היה כי שירו ותודתו תיטב לה' משור. מקרבן על המזבח
זכיר שור פר להודות כי התודה אשר תעשה תמכו על
ידי שירין תיטב לה' משור תחת הנולד מפר ופרה בתינם
זה בלשת פשטו של מקרא ואין בו שום דוחק בתיבות שור
פר שיבא רבותינו לדרשו על אדה"ר אך הנראה לי בתירוץ
זה כי גם אלה אחכמים משל ומליצה אם רבו׳ שעל שור
בעצי קי בלתי מדבר כי על שור קי מדבר לפרש על דרך
מלך ישראל שכפי קבלת רז"ל הקדושים אדה"ר לחיי העולם
הזה כי הראהו ה' דור דור ודורשיו עד קץ העולם שספה
כדוד שיצא לעולם ומיד ימות ואם יזכה לחיים יחבר
ספר תהלים ברוח הקדש הטוב ערב ומועיל לכלל ה'
האומות ולא פרעיותו ותגביל שנותיו של אדם לשבעים
כאמרו ימי שנותינו שבעים שנה אחר אשר שיולד אדם
שכחו רב בזה ירות תוי' עוד נתן לו שבעים
שנה משנותיו שהיה בלבם להיות אלף כי אלף שנים
הם יום אחד של הב"ה לחשבון טוב לעולם בהיותו ולכן
אדם לא הגיע כי אם לתתקל כי נעל כל פנים יצא
כבר (תשקעא) ליכו למות בסוף האלף שהוא יותו של
הב"ה שאמר לו ביום אכלך ממנו מות תמות: ודניאל
דבר השירים נקרא כאן שור כי שור הוא השרש של
שירה ולגיד ג"ב שרש השירות והוא הוא השור שהקריב
אדה"ר לחיי העולם הזה ולא על גבי המזבח והקרן
לו במצחו הוא אות יו"ד האמור והגוי רב יולא
פוק ותיטב כי היה לו קרן אחד במצחו כי חשב
כי תבת מקרין תשוב אל פסוק אהללה שקדם כאן
תאמר מה טעם השיר והתודה תיטב לה' יותר מן
הקרבן ומשיב מפני שהשור המשורר הוא מקרין וגו'
ומקשי מקרין תרתי משמע כי מקרין פועל מהפעיל
ורז"ל שיש בכוחו להקרין כמשפט שהם שתי קרנים ולא
אחד ומשני מקרין חסר כתיב נ"א להם וכן למסורת
להכריע על המקרא כי היא מיוסדת על קרן אחד
לשונא עם כי במשמעה בין קרן אחד בין ב' קרנים
ולהתלוצץ מה ענין תיבת מפרים אשר בסוף הפסוק

אמר עוד אמר רב ולא אמר רב שור שהקריב אדה"ר
קרנותיו קודמות לפרסותיו רצונו כי כשנעו לאדה"ר
שבקין הרבינים פה קרנותיו קודם בואו לעולם ובואו
מכונה פרסה מן לא תאמר פרסה לקרא או הפרים
על גבי קרקע אבל רבותינו או לפי דרכו במאמר
זה קרנותיו היא אות יו"ל שקראנוה קרן ובשתי תיבות
קרנו קודמות לפרסותיו לבעבור שונאיו כי אמנם לא
עשו זכיותיו וכל מעלותיו שלעשות פעולה כלב שונאיו
ולא הודו בהם לא נפרה חפירת פרסותיו עד אחר
בניין שלמה ותפילתו יגם כי אקדם כבר זכה לאות
האור ויהיה לפי זה פרסותיו מענין פרסת הקמור
קו קוזמות שתמת בה חפירת הפרסה : ואם כדברי כן
הוא כי השור שהקריב אדה"ר היה שור מדבר גם יתגבהו
המאור בפרקי שירה יהיה שור מדבר הוא דוד בגבהו
התדבר בכל אשר בשם ישראל יכונה כי ישיר שירה לו
את שירותיו אשר שם בספרו וקרא מעלין נרתו בכח
שירתו : שור מה הוא אומר אז ישיר ישראל את השירה
הזאת נגומר :

ואני הנה יגעתי מתאבקתי בביאור האות הראשון ב[illegible]
כמות מצב מהאלות המקרין שאמל דוד למענו
שונאיו ויבושו אשר עבד אודותיו בא אחרית התאמר
כשבנה שלמה בהמ"ק : והרצון בזה כנאמר מן הכו
אשר נשבע דוד לה' נדר לאביר יעקב לבנות הבית לה'
והמצבה גם כן ארון ה' אל מקומו כמפורש בספר מלכים
ודה ולא חסר בו שלמה דבר אבל מה שציוה אדם למצותו
ובימי דוד עדין הורקדים בהיכלו ונוטעים בעוצתו ונזכר
בו שבקשו שלמה וסייעתו להכניס כלבם כי ארונו שלכוך
הבר בא אל הקדש פנימה (ולכן בעל המאמר נקט ארון קתב ו[illegible]
השבפה) והתקין שלמה את עצמו לשלשה דברים דוגיות
יעקב אבינו עם עשו אחיו לדורון · למלחמה · ולתפלה
דבקו שערים זה בזה : שער שונאיו של דוד שערו שער אי[illegible]
ברעהו יהושע [illegible] מהר בולם פה אקח נפים ונפ[illegible]
אמר שלמה בא רננות ולא נענה : כמן התקין שלמה

את עבודתו לדורו כי שלמה בנו כן הוא קרא שונאיו
לשלום תהלה כנגד הכהנים מן הקדש כי כל הכהנים
הנמצאים התקדשו אין לשמור למחלקות כלומר אין
שם כל כ״ל משמרות כהונה וכתוב עוד והלוים וגו׳
ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים וכתוב בסמוך
לזה בהלל דוד בידם וכאן כתוב בהלל לה׳ כי טוב
כי לעולם חסדו וזה כי אמנם דוד יסד ספרו ברוח
הקדש לאמרו על כל צרה שלא תבא על בר ישראל
בין ביחיד בין בצבור וברית כרותה לכל האומרו
בכוונה בקדושה ובטהרה שלא תשוב תפלתו ריקם
ואמירתו באמת וביראה רצויה לפני הבורא יותר
מכל הקרבנות כולם הוא שאמר בן דוד : אהללה שם
אלהים בשיר ואגדלנו בתודה ותיטב לה׳ משור פר
מקרין מפריס כאמור לתהלה וכן שלמה להזכיר
באין כי אמנם דוד אביו יסד ספרו לכל העולם
ולשואלין ענינם כמו כן צפרנו לשועתם :
אתם בו נבחרת לה׳ מזבח אולי ישובו משגגתם
ו אחר שהועילם בדורו גדול תרגמתא לבית ביה
ושמע כל ישראל הקורא את אשר הקרה ה׳ אלה׳
ללכת לבקש בכל ספר תהלים זה כל הפסוקים
אשר בהם רננה בשני גוים ושמאלים לא חסר
יותר מכ״ל כי לא העלתי במחשב מתרונן אין
ענין רננה נרנן ירננו עולה אחד ביד לה׳ יותן
אחד לבד ובו שתנבא דוד על היום אשר בידנו
אור קל״ב על שבותו אשר כנשבע ושב מקנתו אשר
ב ונדר אם אבא אם אעלה אם אתן עד אמצא מקום
שה כי עד יתו לא היה נודע המקום אשר יבחר בו ה׳ הנה
שמענוה באפרתה בשדה יער : גד הנביא השמיע לדוד ב
ה׳ כי יקים מזבח בגורן ארונא והגורן הוא בשדה ואמר
דוד שם זה הוא בית ה׳ האלהים וזה מזבח לעולה לישראל
ובואה למשכנותיו קומה ואדון עוזך : כהניך : אל תשב
כל

על שלשת הפסוקים האלה המובאים במענה שני בסוף תפלת
שלמה ע"ה : נשבע ה' לדוד וראשית המזמור ופסוק כי בחר
הנה מה שדבר נגד כל קהל ישראל קודם תפלתו : אם
ישמרו : ואת מנוחתי המשובה הבאה לשלמה מאת ה' כי
הקדיש בית לעד קדושת עולם : גם אמנם : אויביו אלביש
בשת ועליו יציץ נזרו הם ענין המזמור אשר אמרנו בו
ונתנבא בפסוק רנן ירננו כי הכ"ל מאמרות בהונה
ירננו כל הרננות אשר בספרנו הנקרא כולו רנן : ולא
נענה עדיין מאת ה' מן השמים להכניס בלב שומעיו כי
נשבע ה' לדוד וגו' והר[illegible] שמו לבם לספר תהלים :
והותרו בזה השאלה רביעית חמשית ששית ושביעית :
פתח ואמר שאו שערים ראשיכם וכו' באשר שלמה חזר פה
כבר קלעו למלחמה נגד שונאיו נקשו לשון פתיקה :
שאו שערים וגו' גם עינך קורא יאר במזמור כ"ד לה'
המרן על פסוק שאו שערים כי תמצא עניני דותה
בדותה לספור מעשה שלמה כוכח ישראל קודם פרישת
כפי המתיתה כי אחר שעם היות מיוחס לה' תפלות
המרן בכללה ותצל שהוא חלק המיוחד בפרט ואמרן
הנבי המיוחד על ז' ימים ונהרות כפי קבלת רז"ל
בפרט מן הפרט הנה ענ"ז היה נעלם המקום
בהר ה' המכונה הר ה' ומי יעלה בו אז יקום ב
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ולכן ראוי הוא שישא ברכה וגו' זה דור דורשיו מבקשי
דור יעקב אשר תלרוש באלהי ונוכחתו נחשב שלו כי
הכי מבקשים פניך ה' על כך מה שנתנבא בתשה כל
[illegible]
[illegible]
ונתנבא כי שלמה אמר נגד כל קהל ישראל כל עניניו
שהיו לו נגד שומעיו להקירים למושב למען ידע כי

ב לדוד נגלה מקום המקדש והיא הנותנת כי הוא נכ׳
מעון מכל אשר קדמוהו וכי הוא ג״כ בקיר ה׳ כי המקום
הנבחר לא נגלה כי אם לנצחק דוגמתו וזוהי שעשה
שמואל ונגלית בזה כוונת שלמה בדבוריו נוכח ישראל
קודם תפלתו : והנה אחר אחר שעשיתו הכנסת הזאת
אלו שערים כאומר אתם תאנים השוערים המשערים
שערורה על שער בית אבי חזרו בכם אלו את דוד ראשיכם
נאמר ראשיכם בו״ל הרבוי לכלול גם את שלמה עם דוד
אביו כי שניהם היו ראשים עליהם : והנשאו פתחי עולם
קרא לפתחי בהמ״ק בשוזריו כי יבאו ויליבו עליו ועל
דוד אביו לפני אביהם שבשמים עד כי יבא מלך הכבוד ;
והנה בהקדימו ויבא מלך הכבוד רצה לומר כי בא יבא
ה׳ מלך הכבוד בבית מקדשו ויראה שכינתו בו ויקראהו
קדושת עולם כאשר תהיין בולטים מקבילים שמי ותוכו
באמת והם הביכו לדרין לפי דרכם כי לא זו שלא שבו
מהרהר אחרי דוד גם זו כי רהטו בתריה רבנו אחרין
לשיה ר״ל על דבריו שהוציא מגרונו ומבית בליעו
ן אותו מי זה שהרקת לכבותו מלך הכבוד והוא
כ ה׳ עזוז וגבור ה׳ גבור מלחמה : והרבון בקלו׳
אשנה כי ה׳ העזוז וגבור בצבאות מעלה (זכר לדברי
ו בשחקים) ועושה שלום במרומיו הוא יתן כי כח
גות קיל במלחמה עמכם והביא אתכם אלי וה׳
מלחמה עניכן בצבאות מטה בעולם התמורות
לחמות זכות לאמר ה׳ איש מלחמה כי אצל המלחמה
איש יכונה לומר לך כי אין המלחמה אלא בין
ב׳ העולם הזה וזה הדבר אשר בזמן המשיח לא ישא
ול גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה כי בזמן ההוא
הארץ הלזו הנשמה תהיה לגן עדן משכן הטוב בלתי
מעורב והחיים נצחיים תלויים בו ולהט החרב המתהפכ
מטוב לרע מרע לטוב מחוץ לגן מושבה והמות כרך
עתה כי כאשר חטא אדם באכלו מעץ הדעת טוב

רע קשה שלא להשאר מן הרשע אחר שידע בו והוא בזה
שלול אל התימה והמלחמה לקחת משכנותיה כמו שהשלום
אחת משכבות החיים על כי מכח זה כאשר נזכור אחד
מהנפטרים אשר נוחיל כי הלך לחיי העולם הבא נאמר
פלוני עליו השלום כי שלום וחיים הם נרדפים אשלכן
נבוזן המשיח בכח התורה אשר היא סם חיים תשוב הארץ
הלזו כאמור לגן עדן ישולח ממנה כל מזיק וקשת וחרב
ומלחמה על כי יבולע המות לנצח מארצנו בב"א כ"ר
וחזר שלמה ואמר שאו שערים את דוד ושלמה בנו והודו
בהם כי הם ראשים שליכם ותנו להם כבוד ושאו גם כן
את מעשיהם הטובים הם פתחי בה"מק אשר קדושתו קדושת
עולם והבדם למעשים ראויים להשרות בהם מלך הכבוד
כדי שיבא ויחלוק מכבודו למלכות בן ישי ולמעשי את
משגו שוד בדברי אפרש את שיחתי ואומר מי הוא זה
שקראתי מלך הכבוד ה' צבאות והרכין לכלול צבאות
מעלה וצבאות מטה בקרא מחתא הוא מלך הכבוד
סלה ולא נענה כאמור ולא נוחם במלחמה עד שפרש
כפיו השמימה בתפלה ונאים ה' אלהים אל תשב פני
משיחך זכרה לחסדי דוד עבדך ומיד נענה הוא
שכתוב וככלות שלמה להתפלל (כשמעו באחרי
לחסדי דוד עבדך) והאש ירדה : והותרו בזה שתי
השאלה השתינית והתשיעית : באותה שעה נה.
פני שונאי דוד כשולי קדרה שעורן כמו שאמר ה'
אשר בספר ישבונו יתהפכו מגוון הטבעי אשר לקד' :
לגוון האפר כן שונאי דוד חזרו בהם והודו כי מלכות
בית דוד היה בבחירת ה' כי כן השרה שכינתו בבניינו
והקדישו קדושת עולם : וידעו כל העם שונאי דוד וכל
ישראל כששמעו שמחל לו הקב"ה שעל אותו עון כי היו
ביניהם שמאמינים בבחירת דוד ובבחירת הבית
אך שנמחל לו על אותו עון לא היו מאמינים עד אשר
ראו כי בכח זכירת שמו ירדה האש ולא ירדה בכח כל
ההשתדלות והתפלה שהתפלל שלמה אז ידעו כי

בין האב מכח הבן: ולא יפה אמר שלמה ושבח אני את
המתים שכבר מתו מחיים שכבר מתו משמע דאילו לא
מתו כבר לא הועילה זכירתם לכפר וזה יתכן אגב דנן
כי על שלא מת לא נגמרה כפרתו לא אגב האבות כי
היו שלמים על שלא מתו והיה בכח אברהם עודנו קי
לכפר על זרענו ישמעאל אע"ג דלאו בר הכי הוי וכמו
שאמר לו ולישמעאל שמעתיך ויצחק ברך את עשו גם
אחר שידע כי אינו ראוי לברכה ובעונותינו עוד היום
מתקיימת בו ודעתי בזה כי זהו מה שהרגיש המאמר
באמרו כאן ולדעת ראשון אע"ג דבבוקם עתה היה
כוחם בעולם קיים מיהא מעשה שהיה כך היה ולוי
והיינו דכתיב ביום השמיני שלח את העם ויברכו את
המלך הכין בעל המאמר כי ויברכו האמור כאן יהיה
מלשון עשו את ברכה לסנחריב שאמרנו שלום
הדומה לדבר והכנעה וקבלה וכן כמו כשנפרש
ויברכו נכנעו והודו לדברי וקבלום יהיה הפסוק
סיוע למה שאמר המאמר קודם ויתכן לומר היינו
ב והותרה בזה השאלה העשירית וכל דב
ר איש על מקומו יבא בשלום: קל"ק

אחר המאמר הזה נראה לי לבאר מה שכתוב
ה' דברי דוד האחרונים נאם הגבר הוקם על
ל' שהקים עולה של תשובה ועל זה כי במה
שלמה בזכרת דוד אביו וידעו כל ישראל
ז' התשובה כי בה מחל לו הב"ה על אוריה
גם כי בדברי דוד אלה האחרונים שאמרנו
ייד מותו הקים עולה של תשובה להכי נקט
אחרונים וק"ל:

שבת פרק שני גם : אמר רבי יוחנן [illegible] דכתיב הודיעני
ה׳ קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני : אמר דוד
לפני הקב״ה רבש״ע הודיעני ה׳ קצי (פירש רש״י העתידות לבא עלי)
אמר לו גזירה היא מלפני שאין מודיעין קצו של אדם (ונראה הטעם
לפי שבזה יהיה האדם בקרי במעשיו [illegible] יהיה הכל שוה לפני [illegible]
באשר לא ידע האדם מה ילד יום [illegible] מרוצות נפשו) ומדת ימי מה
היא גזירה היא לפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם (אולי שלא
יותר לשוב בתשובה ימיו) אדעה מה חדל אני (פירש רש״י באיזה
יום אני חדל ונעדר מן העולם) אמר לו בשבת תמות · אמות
באחד בשבת אמר לו כבר הגיעה מלכות שלמה בנך ואין מלכות
נוגעת בחברתה אפי׳ כמלא נימא · אמות בע״ש (פירש רש״י
שיוכלו להתעסק בי [illegible]) אמר לו כי טוב יום בחצריך
מאלף יום טוב לי יום אחד שאתה יושב ומתעסק בתורה מאלף עולות
שעתיד שלמה בנך להקריב לפני ע״ג המזבח · כל יומא דשבתא
הוה יתיב וגריס כוליה יומא · ההוא יומא דבעי למינח נפשיה קם
מלאך המות קמיה ולא יכיל ליה דלא הוה פסיק פומיה מגרסא
אמר מה אעביד ליה הוה ליה ההוא בוסתנא אחורי ביתיה אתא
מלאך המות וסליק ובחיש באילני נפק למחזי הוה סליק בדרגא איפחית
דרגא מתותיה אשתיק ונח נפשיה · שלח שלמה לבי מדרשא
אבא מת ומוטל בחמה וכלבים של בית אבא רעבים מה אעשה
שלחו ליה חתוך נבלה והנח לפני הכלבים ואביך הנח
ככר או תינוק וטלטלו ולא יפה אמר שלמה כי לכלב
טוב מן האריה המת עכ״ל :
גם היות המאמר הזה כולו תקשה לעיני הקורא כולו ;
וגברו עלי ספקו דבריו בפסוק כי טוב יום בחצ[illegible]
מה בשם של הגוים ובאמת הגמור אשר לא [illegible]
ספר דוד אמר אותו כי התאוה תאוה בשבת אפילו יום
אחד בחצרות ה׳ לחזות בנועמו ולבקר בהיכלו וגם אם
להכנס פנימה לבית בחר לו יותר הסתופף לשבת תחת
הבית בבית אלהיו מדור בירה שלמה אלף ימים קודשים [illegible]
[illegible] ומוכנות [illegible] להם לנו כעש (לכן אמר מאלף חתם ולא פירש)
ונתן הטעם לזה כי האלף יהיו [illegible] סופם [illegible] וכלו ודע ונאמר
[illegible] מה שאין בו היום [illegible] האמור כי שמש ומגן ה׳ אלהים
חן וכבוד יתן ה׳ לא ימנע טוב לא יחדל שלא יפסק טובה להולכים
בדרכי ה׳ בתמימות ונאמנות אף אם ישבו [illegible] ונקוק [illegible]
הסף באמור : ואם כן נראה בעל המאמר [illegible] אמריתו לשר הצבור
[illegible] לא להעריך קורא יקר בקריאת קושיות והחשבים הנגבים
בהשבת המאמר בכללא הלז.. [illegible] אמר אשר [illegible]

כי גם המאמר הזה בהיותו שקדם לו הבנה שנית פעמית מבלעדי
הגלויה ישאל רק זאת אחת לא תמצא היא אתכם שאלתי זאת
ה' אותה אבקש ישבי אל עבדו הכותב מכל האדם כי זה עזרו
תקדש להעתיקו בקרן אורה למען יעלה בידו לבאר עלפי
התורה הישרה בשורה כי אין לה' מעצור להושיע בבאור
והיה העקוב למישור זה יעצור עלי עשור זה הקלי בעזר ה'
חילי: הפסוק הזה כבכות ופרעות נאמר כי ידיעת הקץ שלאבן
נאולם לפירוש רש"י ז"ל היא כלל גדול · כלול בו תלת היתים · כי בכלל
העתידות היא · ותלת היתים היא פרט בערך ידיעת הקץ ובכלל
בערך ידיעת הימים אשר יעלות בו האדם · כי כאשר ידע האדם
תלת יתין בכוון ידע באמת הי' אשר יעלות בו [illegible]
הוא מידיעת תלת היתים · ידיעת הימים אשר יעלות בו הוא
פרט לפי לא כלל כלל ופרט · ומאשר בהיות הכלל ידוע
ידוע ג"כ הפרט היה כי יתקפיק בהשגל דוד הכלל הגדול
כי בדעתו אותו ידע פרטיו שלו ולמה האריך בלשונו ושאל
שאלה מאובלבלת בפסוק זה ידיעת הקץ תלת יתין ויום היתה
אם לא שבשאלתה השאלה על ראשון ראשון עד שהוצרך לשנות
את הראשונה לשנה והוסיפה אל השאלות אשר שאל אותה
לזקת כדי ואמר אדעה מה חדל אני אמלאד והגיד שבקשה
בקשתו בזה כנגד הקודמות ואולי שאלה לאם זלסברתם
רה על שאמרנו כי היו תשובותיו כך וכך אם לא אמרוהו
[illegible] מזה פסוק לא ידעתי עדנה ובן הדין בתשובת בשבת
ות כי [illegible] ושאל אותה בתשובת כדי אדעה מה חדל אני
[illegible] הסברה נותנת כי נתנה לו כי אין קלקלה יוצאה
[illegible] תשובות ונעלמה הקבלה אנו מזה פסוק
והודיעו לאמר כי דוד מת בשבת יש הקבלה הודיעו זה
קלה כי כן לשון אדעה שאמר דוד משמע אדעהו עשר
פנים כי אין תשובה על זה והגם שהפסוק לא בשאר עש
[illegible] זכר יום השבת ישקבת רש"י ז"ל [illegible]
מבקש קץ יום אחד בפסוקי [illegible] יום · ואחר אמרו אדעה
מה חדל אני כפעמר על קוצר ימיו באמרו כי הנה טפחות
נתת ימי [illegible] שבקש קץ יום אחד על ימיו ולמה לו לבקש
קץ יום אחד בכך אם לא שהיום שהיה עתיד למות בו היה
שבת ומשמעה למות ביום שלא היו מתעסקים בו עד שהיה
מונח [illegible] ויחזור לקנות אמת [illegible] שלא נתקנה
תשובתו.

תשובתו ונתקבלה גם כן כי בשבת שלא היה בידו להדריך יום ...
שנ' יתן כי כתיב בה . ובקש שיפחת לו ה' יום מימיו וימות בשבת
לבוא בשלום בשבת שלמשכבו ידאל בטוב טעם ודעת הבינו
פסוק כי טוב יום בחצריך שמעתי הבינוהו כפשוטו האמתי כי זהו
אמר אותו לבקש ארוכות יום על ימי חייו ולהיות זה מבואר
שעשינו לא הוצרכו לבארו והבינוהו כמו כן בשם שר העולם
שאמרו שדוד בקש לקצר לו יום מחייו ולמות בשבת כי
בהן בפסוק זה חסרון שהיה לו לומר כי טוב לי יום בחצריך
והיה כמשמעו טוב לדוד לבדו ונחסר לו מהר לו שעשיתו טוב.
גם לשון דוד וגם הטעם מפסיק בתיבת מאלף פסקיה נהמי
קרא בתלין בלומר כי מאלף דברי הקבה מבחין ומלך דבר
דוד מיתן לדבר דברי ... האחרונים ואם תעש בעיניך מה
שאמרתי מוסיף כי דוד אמר על עצמו אהללה שם אלהים
בשיר ואגדלנו בתודה ותיטב לה' משור פר הנקרא אלף בפרק
שבר אלפיך ודומה בלומר כי טוב לה' שיר דוד מאלף פרים
כי שנין אלף כפול אלף במספר ואלף שור פר ובוונתיו יש
לה' משור פר בכוונת כי טוב יום בחצריך מאלף מתם קונה
שזה דבר על עצמו שמדבר בעדו והשני שלא בלשון כסתר
כי דברו של היושב בסתר בעליון והם בקבלתם הכשרה
באדרו אומר ונעזרו מן הקבלה כי מת בשבת וכי הודיעו לו ה'
זה קודם מותו למען יגמור עוד כי הדבר יאושר לו לשע
תשובה של הצדיקים גם אחר פטירתם ימים ושנים כהגיע תוך
צדיק ונדיק להשעיתו במדרגה יתירה שלמדריגתו הראשונה
תמשלין אותו ומעבירין אותו בפנים ונטהר לקבל הנ...
ובן דוד לא זכה לקבל מדרגת התשובה שזכה לה כי
שבשעה הרבה מחיין וגם אחר מיתה בשבת גבל כלו
שנגמרה כפרת עונותיו ונטהר לגמרי אחר מותו וזכה לעולם
ויכלה המקום לשלמה בבית המקדש שבנה בזכירת שם דוד
עד שנהפכו פני שונאי דוד כשולי קדרה וזה היה כשנג
בית ונפלה כל מחשבתו הטובה לפועל אז נטהר ושב כח
לה' ותיטב לה' ונשבר שגם כן צרוח הקדש רלה כל זה ותקוה
יורה מזמור שיר ליום השבת כי אומר שמזמור זה הוא
מכלל מזמורים המיוחסים למשה שב״ן ... נתרם כולם
ברוח הקדש על עצמו בשבם ובאמונה ... על כל צרה
שעברה ותעבור על כללות האומה ונראה ... אלהר על

ימין

יתן לשעבר ומיתן עד סוף העולם להבא ובפרט משה שפיר
קאמר כי משה ודוד הם השני פרנסים טובים שעמדו להם
לישראל ומסרו נפשם עליהם והשתדלו בכל עוז לתקנם ולתקן
עולם במלכות שדי וזה שלא פירש על דוד הגליל כי
בסתו יהיה נכון לעולם לפני ית' והקבלה שעמדה להם ז"ל כי
שניהם מתו בשבת ומזמור זה רומז שפיר מה שאירע לדוד
כי מזמור שיר ליום השבת רומז על מה שאמר לו על אשר גזר
עליו שימות ביום השבת כי היה לטובתו וזה אמרו אחר זה
טוב להודות וגו' כי שמחתני ה' בפעלך במעשה ידיך והוא
בהלקך של מעלה שנאמר בו מקדש ה' כוננו ידיך והכוונה
כי הגיעה לדוד השמחה אחר [illegible] אחר השלים הבנין כי
אז השרה בו ה' שכינתו ופתיבי שם ילכו לאהליהם שמחים
וטובי לב שלא הדהרן עוד על דוד על כל הטובה שעשה ה'
לדוד עבדו כי אז לבד היתה טובת דוד שבמיתתו ניתכן [illegible]
עליה כל הטובה ונודע לדוד קודם לזה ברוח הקדש ובכל
ישראל בשעת המעשה כי מה שהיה גדולה לו ולהם רע לו
נהפך לטובה כללית כי לא דרכינו דרכיו ית' ולא מחשבותינו
מחשבותיו וזהו מה גדלו מעשיך ה' מאוד עמקו מחשבותיך
בפרוח רשעים וגו' רצה כי שלות הרשעים זמנית היא ולגוף
כי לנפשם גמלו רעה להשמדם עדי עד ואתה מרום לעולם
כל אתה בל יכול ואתה כנכחי איך כמלך בשר ודם שאם אינו עשר
מקנים [illegible] בזמן שהיכולת בידו אחר יבא ולאבדו עוד ביכלתו
[illegible] תשובה או המלך ימלוך שוכן תידו או ימות המלך קודם
בו מתכו או יהיה לו אויב ולא ידע המלך בו ובאשר [illegible]
אשר לא יתכן היות א' מהכנה בך כי אתה מרום רואה כל
ויודע כל וכל ימות לעולם אתה בהוויתך כנכחי ואם אין אתה
כפרע היום תפרע למחר וכן אמרו חז"ל על המאמר הקב"ה [illegible]
הוא יותרון בני הענוה שלא מאריך אפיו [illegible] כי לא [illegible]
נקרא ארך אפים אף לרשעים והוא [illegible] להאריך ולא
לא: כי הנה אויביך ה' יאבדו זמן מה כי אתה תשפה להם כל
זמן שיוכלו לשוב גם כי מתי [illegible] אם [illegible] כי לא
שלא [illegible] המאמרי על [illegible] ומולא בתכלית [illegible] באשר [illegible]
והם מתקיימים אויביך [illegible] יתפרדו כל פועלי און [illegible]
תכלה [illegible] אחר זה מה שנהגו קודם [illegible]
[illegible] ולא אשר הייתי בזמן [illegible]
[illegible] נהפכתי לאיש אחר כי הריתות קרני [illegible]

[illegible]

רצוני ולפשר שרצה בפרקי לאות יוד קין אחת שהיתה לו בתוך
המפורש בפרק הקודם: ונתבאר אז עיני בצורי בלותם אשר הין
רואים אותי ברעתי ואומרים עלי אשר שכב לא יוסיף לקום:
ובתרגום שהי: מתחלה קוים עלי לדבר קשות במתק לי למען
תשתעשע. אז בהם אני ארמה כיום אילם ואני כי אז אהיה
צריך מבודק לפני המקום אפרק ויגיה פרקי לעין כל שוכני
כתלר שמונה פרי לשבעים שנה כן אני אחר אותי אפרק
כי בשבעים שני קיי יפסקני לא בלבד במתוק אף גם אלבש
בקהל ואחר השבעים אתבשר לתפרע כארז קוף אשר יפרח כן
אני אשגא בלבנון זה בית היקדש שתשרה בו השכינה עליך
שכינתך שתי ובתרגום כי שתולים בבית ה' יהיו כל ישראל בזה
המשיח ואני אהיה בהם מלך וזהו עוד ינובון בשיבה בשובי
לעבודת השם ודשנים [illegible] יתקיימו לעד להגיד כי ישר ה'
צורי שהבטיחני [illegible] ביתי יהיה נכון לפניו עד עולם: ונתנו כן
בתרים כי אמונ [illegible] דוד התדרגה הגדולה תחלה ובאשר לא הגיע
תחלה שאל מדרגה פחותה הימנה עד ששאל מה שכתוב [illegible] ראשו
כי יכתן לו והוא אחרו מעשה מה חלל אני מעשה אבל מקום:
ואולם קודם זה סדר שאלות ונצרך אחרת ושאל הקל תחלה:
והנה אלהו רז"ל בפרק חלק דף לו מפסוקים אחרונים של מזמור [illegible]
דרש ר' יהושע בן לוי [illegible] מה דוד דומה לסוחר כותי אמר דוד לפני
הקב"ה רבש"ע שגיאות מי יבין א"ל שביקא לך מנסתרות נקני א"ל
שביקא לך גם מזדים חשך עבדך דלא ליתשעו בי רבנן וכו' [illegible]
גם מזדים חשך עבדך אל ימשלו בי דלא לישתעו בי רבנן ואייר [illegible]
תאל במה שבורצים מכלים ושאל דוד שלא ידברו חכמי הדור [illegible]
קשותו ולפי [illegible] לא [illegible] דוקא ששאל שלא יכתב
[illegible] מי מפשר [illegible] שנים לפני [illegible]
הושע בן נון והוספתיה על שלו שנאמר ויקרא משה להושע
יהושע כל הפרשה כולה ע"כ: ונקחי [illegible] אחר לפני
לי על אותו עוון כולו אחר לו כבר עליך שאתה בכך לומר היתה
[illegible] בתיקון [illegible] בן [illegible] אל אשת רעהו לא ינקה כל
הנוגע בה אמר ליה כל היכי [illegible] ההוא גברא אחר [illegible] קבילו
[illegible] יסורין [illegible]: [illegible] כי דוד קודם היסורין שאל הקל תקנה
ואל העתר לו [illegible] שאלה אחת קטנה עבר [illegible] לשאול שאלה גדולה
המכה [illegible] על ששאל בסוף [illegible] גמורה עוון [illegible] ולא נעתר
לו [illegible] שנאמר [illegible] כי שאל דוד בתחלה
מחילת השגגות והתכפל על הם שאמר שגיאות מי יבין כי אין [illegible]
האדם לשמור [illegible] ומבואר הוא כי [illegible] התשובה [illegible]
כי כן עבר [illegible] מחילה [illegible] והוא מחילת הזדון
[illegible] נסתרות ונעלמות [illegible] אדם [illegible] בהם [illegible]

חלוג

אבל אם אמרו כך והוא אחרון [illegible] : גם בזו גזר [illegible] המאמר [illegible] באחרון התשובה [illegible] כי אם [illegible] כן הוא [illegible] [illegible] [illegible] באחרון גם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הגאונות כי [illegible] כזכרן כבר בפירוש [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] ולא [illegible] קלי[illegible] ובכלל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אחרון [illegible] [illegible] [illegible] אדם אל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בפירוש [illegible] זה כי אם [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible] על [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] אלה [illegible] [illegible] [illegible] לך וגם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולכן [illegible] [illegible] [illegible] אל [illegible] [illegible] ולא יפקד עונו [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] רבנן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] אלא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] לא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי אם [illegible] [illegible] לפי סדר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והגורלות [illegible]

רבנן : [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הכפל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] החסרה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והתנועה גדולה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] הדקדוק וכן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי היו״ד הנוספת [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כל התורה אשר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] התורה [illegible] ה׳ בתורה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] התורה [illegible] [illegible] [illegible] יהיה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] והכוונה [illegible] ולא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] נוספים [illegible] אלא [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

51

ותה [illegible] על [illegible] . על מה שבקש לא יכתב פרחכי לתכן [illegible]
[illegible] והראהו המקום כי כלו שכתיבת [illegible] זכות היא לו [illegible] לדור [illegible]
[illegible] כח העצין כן כתיבת חטאו [illegible] התשובה [illegible]
זכות: צדקה תחשב לו ותוסר [illegible] ידוד הודה על זה [illegible]
ונקתי [illegible] [illegible] כי [illegible] יגרום [illegible]
זכותי: [illegible] [illegible] הוא [illegible]
לא מסר [illegible] יכתב [illegible] [illegible]
כי אם אות הטוב [illegible] את הרע הבא [illegible]
אות [illegible] כתיה? הלא הרע הזה [illegible]
[illegible] שגורם לו הקות לטובה [illegible]
[illegible] הרע [illegible] והפך [illegible]
וכל ישראל [illegible] לא היה [illegible]
[illegible] יקיר וכו׳ [illegible]
[illegible] של [illegible]
[illegible] והוא [illegible]
[illegible] וסוף [illegible] וכבן היא [illegible]
באתו כי היא [illegible] אתם [illegible]
[illegible] עם ישראל כי לא [illegible] יעקב [illegible]
[illegible] כי [illegible] לו [illegible]
[illegible] היה [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] הפך [illegible] בבנו [illegible]
לאותותם [illegible] כי [illegible]
[illegible] ישפוטו [illegible] הגוים [illegible]
[illegible] ישראל [illegible]
[illegible] ואתכם אותה [illegible] יעקב [illegible]
[illegible] [illegible] אלה [illegible]
[illegible] אשר [illegible] כי [illegible]
[illegible] יעקב [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] אחד [illegible]
יעקב כי רק [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] מהקרות [illegible]
[illegible] היום [illegible]
[illegible] פתיה [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] לו [illegible]
[illegible] ולא הקבה [illegible]

גם מה שהעירונו חז"ל כי [illegible] זה במלחמות עמלק
[illegible] להקיף בדבריו נתבאר כי יהושע [illegible]
[illegible] וזה [illegible] לו כתוב זאת זכרון בספר ושים
באזני יהושע [illegible] את זכר עמלק. [illegible]
ותחייה [illegible]
[illegible] קבלה כי להקב"ה [illegible]
[illegible] בתחלית [illegible] אם לא [illegible] זוכים לזה
במתן תורה [illegible] הכתוב מי יתן והיה לבבם זה וגו'
[illegible] ייטב להם ולבניהם לעולם [illegible] יהושע [illegible]
[illegible] גם הוא [illegible] ועמלק [illegible]
[illegible] במלחמה [illegible] כי היה גם הוא ביהושע
[illegible] על רחל ולא [illegible]
[illegible] בכל עת ובכל זמן [illegible]
[illegible] ישראל כולם [illegible]
[illegible] במלחמת [illegible]
[illegible] הנקם במחיית זרע עמלק וכריתת [illegible]
כל מה שיהיה אז [illegible] במלחמות גדולה ובפועל [illegible]
[illegible] להכחישם [illegible] הוא [illegible] היה בכח [illegible]
[illegible]
ישראל [illegible] להם [illegible] יהושע [illegible]
[illegible] כי הכח היה [illegible] יהושע [illegible]
[illegible]
[illegible] במלחמות עמלק [illegible] המקום [illegible]
[illegible] מלחמת [illegible] בשם יהושע ולא הושע
[illegible] לקרוא שמו יהושע [illegible] זה [illegible]
[illegible] למשה כתוב זאת זכרון בספר ושים
[illegible] יהושע כי זאת [illegible]
[illegible] יהושע כי התחלה [illegible]
[illegible] יהושע [illegible]
[illegible] להלחם בעמלק ולא [illegible]
[illegible] ולא [illegible]
יהושע [illegible] המרגלים [illegible]
[illegible]
[illegible] ולכן [illegible] להושע [illegible] יהושע
[illegible] לעבור [illegible]

יהיה

היה הנה שבזמן הקבה הקרובה לקשוקתו אל יהושע במרגלים
הנה אות הראשונה המאמר בא בשם יהושע ברמזו [illegible] כי הוא
[illegible] ראשית המשנה ובקו : [illegible] בלשון קוף המשנה
והנה השתלם [illegible] בה [illegible] [illegible] [illegible] במשנה תקלה
[illegible] הרנין [illegible] המשנה [illegible] [illegible] באות יוד אות [illegible]
[illegible] ובמאור : [illegible] שעור המאמר כו
[illegible] [illegible] אלא
[illegible] [illegible] יוד אל [illegible] ראשית [illegible] ונוקות לבין [illegible]
הפועל על [illegible] בשם [illegible] [illegible] המשנה וכוחו
ושוללת ונוקות בל כוח קוף המשנה והוא [illegible] דנין [illegible]
[illegible] הגאולה וה״ב כל הפרשה כולה [illegible] כל [illegible] גדולה
[illegible] [illegible] [illegible] כי [illegible] לכתב למען [illegible]
היוד [illegible] [illegible] בכללו : וכראות [illegible] כי [illegible]
יכתב [illegible] [illegible] רב [illegible] [illegible]
[illegible] כולו [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] במאמר [illegible] [illegible] ולכן [illegible] [illegible]
[illegible] על אותו [illegible] כולו [illegible] [illegible] ורב
[illegible] הפסוק כי יתהפך על [illegible] רבון [illegible]
ברכות ה׳ [illegible] [illegible] [illegible] הנביא [illegible] יתר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] מקה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] יכופרו כל [illegible] העונות
וכל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] יותר גדולה מן הראשונה והקרי הרב [illegible]
הרבה ? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] לזכות [illegible] עליהם [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] רב [illegible] ההין [illegible] [illegible] יוד [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] עם [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] עם זכות [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
על כף [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] להורות
[illegible] יהיו [illegible] [illegible] [illegible] זכות [illegible] ההין [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] בהם [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] כי יכתב גם כן [illegible] [illegible] [illegible] זכות [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] היות [illegible] בין לבין המקום לבא לך לבין [illegible] והרע
[illegible] בעינך [illegible] ולמה לך [illegible] והלא
למה [illegible] שתשופת [illegible]
הנודרות בו הנה [illegible] כתב [illegible]
[illegible] כי מה [illegible] במדבר
[illegible] הכל כי [illegible] על כל הבא [illegible]
[illegible] פועל [illegible]
[illegible] מקום
והעולה [illegible] כאשר [illegible] אלהים [illegible]
[illegible] כי [illegible]
מה [illegible] הקונה בהעצם
[illegible] תזכה בלבך [illegible]
[illegible] מתת [illegible] לגאולת מה
[illegible] פרעה כאשר היכה [illegible] הרשעים
[illegible] אלא להצדיק [illegible] ופקוק [illegible]
[illegible] כל וקטה [illegible] כאמור יכתב [illegible]
[illegible] בהיות כבוד המקום במקומו [illegible]
[illegible] כי הן [illegible]
[illegible] מה [illegible] מתת [illegible]
וכאשר [illegible] התשובה ובמקום [illegible]
[illegible] הבית [illegible] ומותר [illegible]
[illegible] שני מקומו [illegible]
[illegible] משלג [illegible] כפרת העון [illegible] שלג [illegible]
[illegible] כשנים כשלג [illegible] יותר משלג באהות
[illegible] ומשלג [illegible] יותר מן השלג [illegible] למה
[illegible] במקום [illegible] התשובה עומדים אין [illegible]
[illegible] יכול לעמוד שם : [illegible] בקוצ [illegible]
[illegible] בקוצ [illegible] הגוף [illegible]
[illegible] יגל פה [illegible] ישראל [illegible]
[illegible] הגוף [illegible] מקום [illegible]
עומדים [illegible] כי אם גם [illegible] הדורות [illegible]
לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון [illegible]
ולא [illegible] ולא [illegible] הכל [illegible] לכל [illegible]
[illegible] על [illegible] התשובה [illegible]
[illegible] כי הוא היה [illegible] לגאולה [illegible]

והגאולה [illegible] : שראיית השכינה ותקון העולם בכללו [illegible]
בפרטיו שלכך מה שבנין ציון ובנין ירושלים אצל קצתם הכל
והוא לא שאל כי אם ירושלים הבנויה ר״ל העיר [illegible] שקודם
לה יקרא [illegible] שלה [illegible] אחר כך [illegible] את קבוץ העיר
[illegible] עליה [illegible] העיר [illegible] אשר היא
עצמה בית המקדש של מעלה ועליה נאמר מקדש ה'
כוננו ידיך ור״ל המקדש אשר שמו כשם רבו מקדש ה'
בשם העיר [illegible] אותו כוננו ידיך קודם שנברא
העולם וזהו [illegible] בקיין ולמעלה זכה לו לי היו
ישראל גולים [illegible]
פוסקת [illegible] היה נחרב המקדש והיתה
שהיה קודם [illegible] והעולם בכללו היה קודר לכח
מזרע ישראל [illegible] של מדה״ר בלע המות לנצח
[illegible] והקורא [illegible] באומות בין [illegible]
[illegible] בין [illegible] יקולל [illegible]
[illegible] רב [illegible] על מהו עון [illegible]
[illegible] התשובה כבר [illegible] בכן [illegible]
[illegible] והוא [illegible] ההוא [illegible]
אמר [illegible] קבל [illegible] יקורין [illegible] יכול [illegible]
[illegible] הבין מהם אם אחד היסורין זוכה לכל זה [illegible]
אם לא ובין כך ובין כך קבל [illegible] יקורין [illegible]
[illegible] כנודע ופירשו מתוך סנהדרין [illegible]
והרבה תורה ומצות ומסר נפשו על בנין הבית [illegible]
[illegible] בתשובה גמורה וחשב שמתקל עונו בכל מכל כל [illegible]
שהיה [illegible] כי גם מיתה לא תהיה לו בזכות תשובתו ותורתו
[illegible] היא ואין מיתה בלא חטא והתחכם לשאול על
זה [illegible] בזכות [illegible] יזכה לעלות חי בסערה השמימה
כמו אליהו [illegible] על חטאתו על ישראל לעולם
בגלות [illegible] מלך המשיח [illegible] בגלות גלגולים
[illegible] לא טוב הדבר לשאול מפי עצמו
דבר זה בברור כי אלא להחזיק טובה רבה כי [illegible]
בפני קונו [illegible] מחזיק עצמו [illegible] לכל הכבוד הזה
ונקט לו דרך רחוקה בזה לדעת [illegible] מתוך [illegible]
[illegible] רק על מה [illegible] כי מתוק [illegible]
[illegible]

[illegible] ובן אשר הודיעני ה' קני ולתשובת [illegible] מודיעו
ידע באמת כי היה [illegible] כי אם [illegible] היה כן. אין דוד באמר כי
אדם [illegible] מודיעי לו [illegible] הוא [illegible] לעולם
ולמה לא הודיעני [illegible] וכבר הודיע לאליהו קנו [illegible]
הוא אליהו הוא [illegible] לו לכן הכני נותן לו [illegible] בריתי [illegible]
והיתה לו ולזרעו [illegible] כהנת עולם [illegible] אחר הכני
כות לו לא היה [illegible] עוד כי אם [illegible] אחרין
[illegible] לו תשמע ונאי כי כל זמן [illegible] בעולם [illegible]
[illegible] לו ולזרעו הכהונה [illegible] זרעו [illegible] אך הוא מקיים כאן
לעולם ודוד זה אם [illegible] לא [illegible] קנו
ידע כי [illegible] יותר האדם [illegible] בקיום [illegible] כי
[illegible] ותורתו כי רב [illegible] בכל המקומות
כמשה איש האלהים כי קראו כמשה [illegible] במקומו:
[illegible] הראיה [illegible] הראשי
[illegible] אמר לו [illegible]
[illegible] גם הבית [illegible] בקלית [illegible]
[illegible] ז"ל הכל ודוד [illegible] כאשר [illegible]
יעקב אם [illegible] על [illegible]
מקום [illegible] להלום רגלי [illegible]
רק [illegible] משה [illegible]
[illegible] למשה [illegible] דוד [illegible]
ה' האלהים [illegible] עלה [illegible]
[illegible] בית המקדש של [illegible] על מקום הבית [illegible]
[illegible] לעולם [illegible] על המזבח
[illegible] קדש אשר לא [illegible] לכל מקום
[illegible] מצפים [illegible]
וכולם לתכלית [illegible] העולם [illegible]
[illegible] להר [illegible]
[illegible] היה מתקיים לבבם זה להם [illegible]
[illegible] ובן [illegible] והשמ
[illegible] אם [illegible]
כל ישראל [illegible] ולכן [illegible]
הנביאים [illegible] אותם בתשובה [illegible] של
עם העולם אשר ידעו כי [illegible]
[illegible] אלא [illegible] היה העולם כלו [illegible]
ה' [illegible] הקלקול בישראל [illegible]
[illegible] וקרוב [illegible] כי [illegible] היה [illegible] מקום [illegible]
בית המקדש של [illegible] הטוב הזה
[illegible] הזה [illegible]

כן משה ראה בהר את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו כ
שאמר הכתוב כאשר אני מראה אותך וגו' כאשר הראה אותך
בהר אשר הוא מראה [illegible] והיה גם כן רואה תבניתם איך למעלה
למעלה המשכן [illegible] ההר [illegible] והעד יכוין ונעשה
ראה תמיד בכל עת אשר [illegible] כי היה הר ה'
[illegible] עולה תמיד
וכן בענין הוא [illegible] קבל בכתב [illegible] הכל בכתב
התבנית [illegible] ותבנית [illegible] הכרובים [illegible] הן
[illegible] אשר לא יכה שני בעל שכל הבית העליון השורה
ומכוונים [illegible] ועל הצדיקים [illegible] על שלשה
האבות [illegible] כל דבר הן הן להורות כי הם לבדם
קבת הורדתי [illegible] להם לכלם נתינה [illegible]
[illegible] ועשו לי מקדש ושכנתי
בתוכו לא נאמר אלא ושכנתי בתוכם של צדיקים מהם
נקרב אתה את הקורא ושמע דברי אלהים קיים [illegible]
שאמר לשלמה בתשובת תפלתו שהתפלל אחר כל [illegible]
הבית בעת שהשרה בו שכינתו והוריד בו אש מן השמים
נ"ל: אם שוב תשובו [illegible] והכרתי את [illegible]
הבית אשר הקדשתי לשמי אשלח מעל פני והבית הזה יה'
עליון אשר לא חכם נתלבטו בפירושו המפרשים ויתרו
להתגלות כוונתו ולא יכולו וילאו למצוא הפתח ואיך
יתבאר והם בקשו למטה לארץ ותפתחות בית [illegible]
כורקן כלפי מעלה והנה תבנית [illegible] ותקחם ותשיבם
חזרו לבורם ומי יבורם ופשט הכתוב [illegible] בעני
הבתים ולא יקשה לשונו תמוהה כי בית המקדש למטה
[illegible] מנקרי בעבים הרים ולבן לא נתקדש על [illegible]
יתעשהן כי ה' [illegible] בו תמיד אין כח בקני
הדורות [illegible] בו [illegible] לומר בו כי קרוב הוא כי לא
קרוב רק כרוב הוא קרוב [illegible] מכיר שובו שובו יאמר לנו
ובשובנו ירפא לנו ובכל היה עליון מערם ברוא אלהים [illegible]
הארץ עד שהורידוהו צדיקי דור דור למטה זה אחר זה ואומר
כמו שהיה עליון לשעבר קודם שגבר כח הנזיקים להורידו
יהיה עליון אחר חרבן הבית התחתון כי לא תגע [illegible]
אם לא נסתלק תחלה הכבוד מן הבית העליון החופף
ושם אמרו ז"ל והשמותי את מקדשיכם בקדושתם עומדים

גם

כי כאשר אותם לא רצו בזה אלא נסתלקה השכינה מהרי
ההר עבר מסיבות. וכאשר שכינה יהיה [illegible] לכה
ולגבי אל מקומו והוא המדור עליון המאיר אלהים אשר שהיה
הבית התחתון לשכון ועליון יעתיק לה [illegible] גם כן בזמן
הנביא קצהולא דוגמת אחרים ז"ל לנקשו דברי לנקות
מוכקים באמרן ולכן בספר מלכים מדבר [illegible] בתי"ד והבית
הזה יהיה עליון על הכתוב אחר הקרבן ובד"ה כתיב אשר היה
עליון מדבר על הזה אשר קודם הבנין ועניינו שם הוא זה :
הבית אשר מקדם הי"ה עליון לעיני [illegible] הקרבנו לפי מחשבת
העובר עליו ורואהו חרב בעיניו [illegible] לפי דעתו ישום לא
לפי האמת ישום בד"ה פועל [illegible] הבית אשר יהיה
[illegible] בספר מלכים ישוב אל העני [illegible] שתומם כראותו
הר ציון חרב כי לא ידע כי הבית העליון יתקיים בהוייתו
עליון ובאמרו ואת הבית אשר הקדשתי ישתי כנה בית התחתון
הבנוי מקדש מקרוב באלה קלושתו את זה אשלח מעל פני כי
אחר השנין יבדיל בין מקדש למקדש ואם העליון מלא כל הארץ
כבודו וקדושתו לעולם עומדת. לזולת שני נהעתקה כלל
אם כן הבנוי יבא מכל התחתון המקבל עד שכמעט הוא [illegible]
מעל פני ועליון הבית [illegible] ואת הפסק מהו אשני מעל
פני מעל פני השגחתי כי יתהפך בכורות השפעה אשר לבאורה
לא יתכן שלוח בחנרות ובאצות אך בעניין המקדש עליון אשר
אין דבר נעלם ממנו ואין נסתר מנגד עיניו ולא יתכן בו העתק
כנוי וכלל יחק הכתוב ונתן ההעתקה לתחתון באמרו אשלח
מעל פני והקצור לעניינו ונאמר כי גם דוד לא נענה בכל
[illegible] שאלתו כי נאמר לו רק אתה לא תבנה הבית ולא שרתה
שכינה בימיו הוא בית המקדש של מעלה האמור ברמז אליו משה
בתורה בתפלתו ואליו רמז דוד גם בתפלה למשה כי הוא כאשר
בקש ואם טוב בעיניך אחי אשר בכפשי אגיע לפניך כוונתי
בתפלה למשה אשר בספר תהלים כי הסיבות ענייני דומה
בדומה לתפילה הבאה בתורה וזו היא : תפלה למשה איש האלהים
יחם אותו הנה בשם איש האלהים על היות האלהים כנגד עליו
תמיד והיה משה מושפע ושכנו של מקום המקדש עליון לא יצא
וזה עקר המעם שפירש אין האשה והסכים הב"ה עמו ואמר לו
ואתה פה עמוד עמדי הוא הדבר אשר דברתי כי בהתפללו
להכנס לארץ אשר אעברה נא ואראה את הארץ הטובה אשר
בעבר הירדן ולא אמר הזאת כי לא היה בה ולא רואה אותה
רק הורה מקומה באמרו אשר בעבר הירדן ואולם כאשר [illegible]
וגו'.

הפי[illegible] העלי[illegible] השוכן בקרבו אחר ההר הטוב הזה והאור וה[illegible]
גם עשה [illegible] לקבר את האהל העליון עם התחתון ניקדין יה[illegible]
זתים [illegible] עונות ישראל ילא אור הזה כי אם בהר כי
הוא אתנם היה התקדש העליון [illegible] על משה עד כי
קרן אור [illegible] אשר על כן [illegible] במשה [illegible]
ויראו אותו כי טוב הוא ואמרו רז״ל שנתמלא הבית
כולו אורה ואתי [illegible] טוב [illegible] שנברא ביום ראשון כי
ההר הטוב הזה הוא האור הטוב מקור האורות [illegible] ובאשר
לא כר מתכו עולמית [illegible] שנה במותו לא
כהתה עינו ולא קנס [illegible] את האלהים והתחיל תפלתו [illegible]
בקריאת שם אדני [illegible] היכל כי כן עקר תפלתו
להוריד [illegible] עליון בתחתון הוא המקום ומקורו
על עולם [illegible] המעון אתה היית לנו בדור ודור
כלומר עם כי [illegible] עולם ואתר מקום קדם [illegible]
הלא לנו עם הנבחר בפרט [illegible] והנך גם היו תהיה
מעון בכל דור ודור וגם לשעבר קודם הבריאה בטרם
הרים ילדו נבראת מעון ומקדש עליון בשביל ישראל כי
על זה נבראו ראשית קדש ישראל לה׳ ראשית תבואתו כי
בשביל ישראל שנקראו ראשית נברא העולם [illegible] אבי המקום
בה׳ מקום העולם [illegible] בשביל ישראל ובשבילם מתקיים
גם העולם בכל דור ודור אחר שנברא וזהו ותחולל ארץ
הכולל את העולם בכללו ותבל והיא א׳ בפרט ומעולם
שעבר עד שיהיה עולם להבא אתה אל מקומו על עולם
ומעונו בשבילנו ולכוונת משה בזה כי אחר שנברא בשבילנו
מעון כי עין בעין [illegible] בהארות שכינתו בתוכנו [illegible]
על אחלה בכל מעלה [illegible] מאמר דוד והרשני אותו [illegible]
נוהו כי לא לבד עבר על ארון ה׳ שאלו בירושלים ועל
מקומו רק על מקדש מלך עליון אשר אותו ועל ה[illegible]
אור נוהו ואמר לשון בקשה נעתיל תשב אנוש כלומר אם קשה
העברה והעון גורם שלא ישרה שכינתו בינינו הרי התשובה
תרפא להם ולכבר אחריתה לכן בכו על אהר אחר שקשא אם
תשיב שאת כלומר אם תשוב אשא על עונך וזהו ותאמר
שובו בני אדם וגם עתה תשב אנוש השיבנו אתה אלך
עוזרנו ותן בלבבנו לשוב שאם לא נשוב בכלל עד שהיא קו
מקור יתוקן העולם הנברא ומתקיים בשבילנו מה יועיל
הטוב ההוא אשר [illegible] ה׳ לי ולתר הנביאים שבאותו [illegible]
שסוף העולם להתבטל כי כל עבתו לא נבראו ולא נתקיים כי
אם בשביל ישראל ואם אין ישראל עושים תשובה הם והלבו
הם כלים

הם כלים ואובדים מן העולם ובאבדם יאבד העולם בכללו כאמור
ואפשר כי תרצה לפרש כזה באחרון ועתה אם תמצא חטאתם ואם
אין יתחטאו לא תתפרק אשר כתבת כי אם לא היה נמצא עונם
הרי ישראל אובדים [illegible] שזה לא קבל להיות מזרעו
המקום ישראל לגוי גדול ובאבדם הרי העולם אבד ומה
יתרון לו לאשר אם בן שנה יהיה בגבולי השנותיו או אלף
שנים יחיה אם מן הנפש אחר שלא יהיה גם כן
וסופו לאבד מה יתרון לו בלא היה יהיה אז כי מן ההכרח
שיתבטל העולם ויאבד באבדת ישראל גם ולזה משלה שאמר
ירמיהו בשם ה׳ אם ימושו החוקים האלה מלפני נאום
ה׳ גם זרע ישראל ישבתו מהיות גוי לפני כל הימים וזהו
תנאי מתהפך כי גם כן אם זרע ישר[illegible] מהיות גוי
לפני ה׳ גם חוקות שמים וארץ והם [illegible] ומניעיהם
ימושו מלפני ה׳ כי לא יהיו מאשרים אותם עוד והענין
הוא כי יאבד העולם בכללו ואפילו עולם המלאכים ונשאלה
כי אדם אלא שזוכר את הבריאה לבו בקוצו [illegible] והוא
הדין לאחרים כי הבריאה בכללה תחזור תהו ובהו כמו
שהיה קודם הבריאה אין המוקדש באבדת ישראל קללה
וקין ואם היה הקב״ה מאריך אפו לישראל על האשמת עונם
דלא כמו שהאריך לאחרי שאמר בו כי לא שלם עון האמורי
על הכה ואחר כן היה [illegible] אותם מה יתרון היה לו
לאשה בכל עוכבו שהיה מטיב לו ולהשאתו אחר שסופו
לחזור גם הוא תהו ובהו ואין המוקדש זה מאמר רבה
רואה באחרו כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי
יעבור אלא שאריכים אנו לפרש האמרה ולקבוע אותו כן
כי אלף שנים כי יעבור בעיניך כיום אתמול ור״ל כי גם אם
יאריך לישראל אלף אחר מן השנים אחר שסופו לעבור
העולם הוא נחשב בעיני ה׳ כיום אתמול שכבר עבר
כאלו לא היה כי אין הטוב טוב אמיתי אם לא יהיה כנך
ומה הועיל לו להאריך מה שאחרת לו ביום אבדן [illegible]
והארכת לו היום ההוא עד אלף שנה שהוא יום אחד מיני
אחר שסוף סוף מת והיום ההוא כבר עבר ונבטל מן העולם
הרי היום ההוא עיתה לו ולכן היום כלא היה וכיום אתמול
ולכן הזכיר דווקא אלף שנים והוא הדין לאלפים ויותר
אם סוף סוף לא תמצא חטאתם ויאבד הטוב ההוא בענין רב
מה שאין כן אם תמצא חטאתם על ידי תשובה כי גם אם
יהיה זה לזמן רחוק כל שיבא בסוף לא תזכרנה הצרות שעברו
כי:

:כשבקיו הנבואות כתיב ולא עוד אלא כי בהיות אורך הגלות
קטנה הלא בתשובה ואם ישובו היום מיד נגאלין ואם ישובו
בעתה עתה נגאלין ולכן אמר בעתה ועתה אם תאל קשלתם
וכן הוא אומר במהר"ר ועתה [illegible] יו ואמרו בו אין
ועתה אלא תשובה כי להיות התשובה אפשרית בכל עת לקשב
בתנאות עתה ובפרט בענרי הבורא בה העבר והעתיד
לעתה נקשב ודולה. הכל בסקירה יחד ולהיות הגלות דומה
ללילה ואנו רוצפים בו לאורה שהוא כנוי לגאולה אשר
בידכו להביאה ברצונכו כמראה הערב והבקר אקריה אליו
ובעת הגלות הדומה ללילה המכונה אשמורה לאשמורת
הבקר מלשון ויבו שמר את הדבר המתין וכן אנו ממתינין בע
את הבקר הוא יבוא ומורה על הגאולה והרצון הוא כי הרש
שוועים בבירור כי יכלה גם כי יאריך אינכו רע באמת
כי הוא בזמות האשמורה והמתנת הטוב האמתי ובפני
העתיד אבל תמורתו והוא להיותו התחלה והכנה אל
הטוב בעל ידו יתכפרו העונות ויאמרו הגוים מנוקים
מעון ומוכנים לקבל הגאולה כמו שעל ידי שנת הלילה
ינוחו הגופות מן היגיעה שקדמה להם ביום שעבר עד
שיקומו משנתם ביום הבא בבקרם לא ירגישו בעייפותם
עוד וכמו שהיגיעה ההיא לא תקרא רע כי שנת הלילה
מנוחתה מידי יגיעה והשנה בערך זה טובה היא עם
היותה אחד מששים במיתה כן הגלות עם היות מראהו
מבהלה מלאך המות בורא מאוד הנה הוא טוב מאוד
ואמרו הבדרים כי זה כלל אמתי: הטוב המורך כי יעבור
נחשב בעתו כיום אתמול שעבר בצר: וכן לענין הרעה
המרובה כי תעבור כי אשמורה תחשב ואין מועלו ותקנה
הטובה הבאה: ופירש יותר באמרו זרמתם אם כבר יצאה
מלפני בית דינו הצדיק גזירת הגלות תחת ידי הערלים
המכונים זרם מים כבירים שוטפים אז אהבר לו להעבירה
בתפילתי: לכל הפחות מתנחם אני בדעתי באמת כי שני
הגלות ואם ירבו איכה יהיו לא יהיו רעים בעינם לא יהיו
נפקיים שועילו לנו כי בבקר כחציר זה יחליפו בם יעלו אבד
כבשרים ונחו שבעת השינה לא ירגיש האדם ברעה אשר
כה כן לא ירגישו ישראל הרעה אשר תמצא אותם בגלותם
או על כן יין בשר התחת שבקי תרגיש והכוונה כי הרשעים
שבהם יאבדו ואבדתם איננה רעה כי באבוד רשעים רנה
או כי בערך התוחלת והאחרונה קיומת שתהיה להם בעני
הגאולה

הגאולה לא ירגישו ברעתם כי רעת הגלות עצמה תדמה להם
כגן אלה עזובה וכן בדוד הוא אומר בשוב ה' את שיבת ציון היינו
כחולמים נרמזו בקתים [illegible] האיבה ואחר עוד אז ימלא שחוק
פינו ולשוננו רנה [illegible] זאת אימה בני הקורא והכל מקו[illegible]
אשר [illegible] זה אל בדקדוק שני פסוקים אלה הבאים כאחד בענין
הגאולה העתידה והראשון בהם לקח לא לשון עבר היינו כבר
כחולמים והשני לשון עתיד כתשפט אז ימלא ואחרים קרא
כבוקות ובשני [illegible] עולה לדברן הכתובים האלה כסדרן כי
הראשון דבר על זמן הגלות הנקשב שנה כי אז היינו לעזובה
ורעה לא הרגשנו בחלום דוגמתה [illegible] אמר הכתוב והיה
כאשר יחלום הרעב והנה אוכל וזה על הייתם מצפים לזמן
הגאולה ומאמינים בואו באמת ולכן אמר בשוב ה' את שיבת
ציון לעתיד בהתאמתת עלינו הגאולה נראה כי בספירתנו את
אותה היינו כחולמים כי היתה הגאולה עלינו אמונה כאילו
כאלו היינו כבר נגאלים ולא היינו כי אם כחולמים ואמנם
הגאולה אז לא היתה שמחה שלמה עם היותה בכל זמן הגלות
שמחה מתקוות ואחר כאשר תתקיים הגאולה עלינו בהקיץ
אז ימלא שחוק פינו כי תהיה השמחה שלמה ובפעל תלא
ונאמר עוד בכפל תיבת אז כלומר אתי יתקיים ושמחון
יאמרו בין הגוים דווקא הגדיל ה' לעשות עם אלה כי בין
היהודים גם קודם התקיים הגאולה בפעל היו מאמינים
בבואה בלא ספק כבר באה ונהייתה עליהם והיו שמחים עליה
על שלא היו מרגישים צער גלותם מקוותה אך לא היתה
שמחתם שלמה [illegible] בזמן יאמרו גם בגוים וגו' אז
ימלא וגו' וגם ישראל שפתם יאמרו כי הגאולה כי הגדיל
ה' לעשות עמהם בשכר אמונתם בגאולה טרם בואה [illegible]
הגדיל ה' לעשות עמנו בשביל שהיינו שמחים לשעבר קודם
שנגאלנו שמחנו שמחתנו באמונתנו בה ואמרנו שובה
ה' את שביתנו כאפיקים בנגב [illegible] ומרגישים אתה אומר
הנגובה ניבשה אין האדם מועיל בה עד שהזורעים בה בדמעה
כי יבשה היא אי אפשר שתצמיח וגם כל זה זורעים בה כי
מאמינים בביאת המים וכי ברנה יקצורו אחר שיבואו המים
ותצמיח הנגבה זרועיה וגם כי הלוך ילך ובכה כי השובע
תקיימו לבכות: נושא משך הזרע כי מאמין בצמיחת אדמתו
בא יבא ברנה בהתקיים הצמיחה בפעל כמו שכתבה [illegible]

[illegible]

אחותו וכן יהיה ענין גאולתנו תמיד כפי מה שההשגחה עליה לדור ההוא
ובמזמור תפלה למשה שבו יכון המשך עול משה תפלתו כאמרו בענין
הגאולה כאתנה בבקר והוא זמן רגלי [illegible] נחלף כמו שאמרנו וכבר
אמ"פ שלערב שעבר היה הולך ומתגולל [illegible] שהיה נרלה יצא
כהקלט שאין לא יתקומה ואמר לערב בגולת [illegible] הקבור כי ענינו
לערב שעבר ואמר יאולל [illegible] בתיך כלורר היה הולך כבל
ומתחולל [illegible] במקבל הרבה [illegible] כקצה על תקון
העולם כי [illegible] הוא כי כא יבא תכף [illegible] כי לא יאחר על דור
אחר [illegible] עם אחור הגאולה ועכובה יהיה להתם הפושעים
והאחור שפשפה להאריך [illegible] עם ענו ועל ערוף ומוזק שבעים
וכבר [illegible] בכו [illegible] על ידי [illegible] התגבר
וגזירת המרגל [illegible] יהיה כל יום [illegible] עברי
ולמענה על [illegible] במרבך ויחר אפו בהם ואבלם
את הידועות לכו [illegible] כתובים [illegible] וכן [illegible] ואת
אמנם ידועות [illegible] הכתוב וקבלנום מרבותינו ז"ל
והקבלה [illegible] בלבתם [illegible] רמזיות
חזקות [illegible] לדברי רש"י [illegible] בסוף פרשת
כלך [illegible] שאמרתנו בסנהדרין על פסוק הרגו איש אנשיו
אמר [illegible] כל אחד ואחד [illegible] ישראל היה הורג שנים [illegible]
הין [illegible] אלף [illegible] לפי חשבון השרים [illegible] יתרון
ולפי זה הנהרגין בפעם ההיא לבדה היו [illegible] אלף [illegible]
וכמה הרג מהם [illegible] שכתוב בו [illegible] כל המקשיב וגו'
וכמה הרג מהם עון העגל כאשר [illegible] בפרשת [illegible]
ובתבערה ובמסה ובקברות התאוה ובמחלוקת השרפים
ובמרגלים בכל אחד מאלה מתו הרבה מהם ואל תתמה איך
[illegible] שנים [illegible] רבות אחר שלקו כמה מכות מיתות ומגיפות
כי כן הוקשה למפרשים ז"ל בנפילת פעור שאמרנו כשם רש"י ז"ל
ואמרו אם אחת היתה ההריגה העצומה הזאת היה מן הדין כי
וכתוב שאחר ויהיו המתים במגיפה ארבעה ועשרים אלף יהיה
[illegible] ולא נזכר מלבד הנהרגים על ידי השופטים כמו שאמר
במגיפה אחרת מלבד המתים על דבר קורח עד כי בכח
[illegible] הזאת [illegible] כנגד גמרתנו כי לא נהרג איש
[illegible] מעל בני ישראל ויכפר
[illegible] ואולם אם יפלא בעיני המפרשים חכמים ונבונים
[illegible] איך נהרגו כל כך אנשים מישראל ואיך [illegible] כך
[illegible] ס' רבוא פה בעיני יפלא הפלא ופלא איך אלהים
[illegible] ועתה לא [illegible] הקוראים [illegible]
[illegible] בדבר [illegible] שנהרג [illegible]

ויחשבם כפרה על יתר אחיהם שחטאו במותם הלא די לנו שתהיה
כפרה על עון עצמם ועון ראשי העם שיצאו ליום להרג כפי
פשעו שלא חקרו שהביאו הם כן קצת המפרשים על שלא תקנו
ותשה לא הרגם כי לרבים מן המות הזאת נשה כי כל אחד [illegible]
יהרג אכשין כי ידע כי טוב בעיני האלהים יותר כי [illegible]
פי שנים בקוצאים עצמם ולא יקבו הבארים בעדם והקוצאים
נשכרים נכח הקברה כותי כי כן שמועים להם ואחד היה [illegible]
שעשה כנגד מצות משה ופרשתו הכתוב כי נהרג הוא והיא ולכן
לבי אומר לי עם היותי כלי ריקן ובלתי כדאי להכריע כדאי התלמוד
לחלוק על דבריו כנגד קצת האחרונים אשר לא הוקשה אליהם וא"ב
הדין עם רש"י באמת והמספיק לצפת׳ - לו לא נופף האומר [illegible]
שופטי ישראל להרוג אנשיהם חבלו ביד [illegible] והמעשה ההריגה
שהרגו [illegible] ומספר ההרוגים כי [illegible] בזה על כבוד
ישראל ובזרע בדבר זה שלא היה שום [illegible] ידיעתו ואולי
שהיה [illegible] כי השחיתה עבודתה כזאת ויבטל התנופה אהבת
שומנה ומיפה כוחו להסתפח בנחלת ה' לאמר מי יבטל
מעמוד בעבודת ה' כי אלהים קדושים הוא אל [illegible] הוא לא
ישא לישראל פנים כל שכן ליתר העמים כי [illegible] את ה
וטב והרע לנו ונכבני ב"ת: וכבר קדם ג"כ במקוללות הרבה
מספר המתים דאמי נפקא לן מינה ואם בא מספר המגפה
פינחס במגפת קרח ופעור כבר אחרו ז"ל כי בא להוכיח
כי במתים אלה לקה שבט שמעון יותר מאשר השבטים כי
מתי אלה עולות לכ"ד אלף מתים בקירוב ומספר בני שמעון
במדין ראשון היה ס' אלף בקרוב ובמדין שני היה רק כ"ב
אלף כל שכן כי עם ה' שכתוב בו בראשיתו פרו וישרצו
וירבו ויעצמו במאוד מאוד מה שלא נשמע ולא נודע ולא
נראה רבוי כנגד הטבע כזה בכל עם מבלעדי והיה מן
הדין כי במשך מ' שנה שאהו במדבר מושגחים בהשגחה
נפלאה אשר לא ראו לשעבר דוגמתה שיתרבו על היוצאים
ממצרים קרוב או שש פעמים כי כן על הרוב על פי הטבע
ג"כ נתרבה אנחנו היום במשך מ' שנה ומעטים בכל יום
ויבואו בינינו ומה זה קרה לעם ה' אשר המקרה כותבת כי רק
הפקודים מבן עשרים ומעלה שיכלו מתמעטים היו יותר ממה
רבוא כי מי אפשר שלא היה לכל אחד. ואחד מהבני עשרים
כי אם בן אחד לבד ואין וכמה היתה זאת כי במשך מ'
היו מספר פקודת מטה שהיו ביציאתם מתמעטים אם לא
נוגה בהריגה הזאת ויותר ממגפה הרבה אשר לא יחקר [illegible]
הדבר:

החתים בהם שהרבה פעמים בא ולאחר חכנו לני שנתנאן בהם
הרבה משפחות שלמות חקרות בהקלט וכן משבע בגרתן ולא
בזולת יסוד אחרי חז״ל עם היות [illegible] קוץ מענייננו כי יתלסק
עבנום ישראל לפתרים בשלשת ימי החקר ופירשו וחחושים
אחד מחמשה ימו כי לא היו ראויים להגאל בזולת זה וכן לא
היו ראויים להכנס לארץ לרוב הקוצים שהיו ביניהם נ״ה
רצון אלא יתרע לנו דוגמת זה קם וחלילה בזמן הגאולה
העתידה וזכריה תכרין ולומר והיה בכל הארץ נאם ה׳ פי
שנים בה יכרתו יגועו והשלישית יותר בה והבאתי את
השלישית באש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון
את הזהב וגו׳ [illegible] נאמר זה על האומות ויבוקש עון
ישראל ואיננו [illegible] ולא תמצאנה כי התשובה כי
גדול כחה [illegible] וכבר לאין כי מכה גדולה כהיה שאמר
כנס ה׳ בתפה אשר תמצא כי כלינו באסף ובכה שאמר ובחנתים
שבהלנו [illegible] כי כלנו רבה לנוחר אלא זאת בלבבו
כיצרו חותם על ידי מגפות [illegible] בגום [illegible] כי גם
היתי עלינו צרות רבות ורעות [illegible] הגלות שעתיד לבא כי תכשר
בנו קחתך על כי גב הבאר [illegible] בנו בחי״ב כבהלנו
[illegible] ולאשר תבאנה אשר הגיעו לאין ולתה ה׳ [illegible]
כל זאת שתה עונותינו שהעוינו בנפשנו לבגדך להענישנו
עליהם ולא הקפיק לך זה כי זאת כמו כן עון [illegible] הקדמוני
הכעלם מחנו למאור פניך להעמישנו גם לן על דור ודור לאחר
דור תם ורשע הוא מכלה והכל לגזירתה עגולים מקרה אחד
[illegible] ולרשע לטוב ולרע לטהור ולטמא לזובח ולאשר
אינכו זובח כטוב כחוטא הנשבע כאשר שבועה ירא
כולם מתים עת ופגע יקרה את כולם על יאסף וירא ה׳ אשם
לתקן עולמו ואין כיח לעומקה יעביר מן הארץ כל [illegible]
לנצח ומחה ה׳ אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר
מעל כל הארץ כי כל האומות ידעו כי בקבלת תשובת ישראל
שב העון [illegible] וכל הנאמר באומות בשאת את ישראל
עושה לו כל השאת הזה כי אתנם קבל הגלות המר והנמהר
הנה לא בלבד בא לנו על עונותינו כי גם על עונות
עונותינו ומשבות אבותינו על הדור הראשון וה׳ בחר בנו
לבד לעבותנו לנקותנו להטיב לנו באחריתנו מבלק
ומשפט זהו הרבוי בעלותנו כי הוא לאון יקיץ על עון
היחיד שהיה בזמן העליות ביום ברוא אלהים אדם על
הארץ עם כי כעלב מחנו העון ההוא [illegible]

יהיו שנאמרו לנו אחר עון אדם כמו שאמרתיך הלכו להם
כלי חמדה אחר שהוספנו על העון ההוא לחטוא גם אנו
והשתקענו בהם וישרתנו כי אלו שחטאנו עונותינו תולה
שליתה בקיה תבל סיב וחלאת עון היה מתתקן העולם
תכף ותעל על עונותינו נקנו ולמצותינו ונגרם לנו.
כי כליון שנינו כמו הגלא כלאון בו אדם הגונים ולבורם
מתא כי אם לאדם נתת לו ארוכה ותאלת וגם שאמרת
לו ביום אכלך ממנו מות תמות כי מיתות אי׳ לו ומחת
לבנו חריו והיה מן הדין כי להיות עונו הארך
ונתן לו זה ימיו על הבה שנים כלאכן
לבטן אלא חטאו שילדיך כי קי מתקל
יבה למה נתנשו בנו לאריתו ס הנשארים
בתשלום האלף והם יום אי׳ ואיפכא מקיצרא
כי היה מן הדין שנקיה אנקני יותר והוא מחות כי הוא
הקונא ולא נתת ימים אחד מיתך ולנו ע׳ שנה תשבית
בני אדם אך קבת כל זה במחת הוא כי אנקנו הוטאנו
וכלנו שנינו כמו הגה ועל זה יחי שנותינו בהם כל
בשנים הנהוגים בימינו כל שנה בת שנה ימים כשנים
הללו הם ע׳ שבעים שנה וזה לרוב בני האדם אין
לחדין מן הכללות כי הרבה מתנו לא יגיעו לשבעים
ואם יגבר עבעו על קצת מתנו כמו כן יעבור השבעים
ויגיע לשמונים ויותר ולא רצה שמונים בדיוק והקדר
הכלל לא ירצה על זה כי העובר על השבעים יצא
על אשר לא יגיע אליהם והם על המעט : ורהבם
וחזוקם ותקפם של אלו ואלו יהיו כחשב כי אם עמל
ואון אחר שסוף סוף כולם לאיתה עומלים ושכר התוך
ההוא בענין רע ולא יאמר בידו מאומה ולא ינשא לו
הקיים אם יעברו מתגו וזה אמרו כי גז חי קר תעלון
העוב מן ניגו שלוים חיש כל מהרה ונעופה לי עבר
כנותר ואך קרבו ההרגו להלית עשתנו כעוף הזמהר
לעוף והשלכנו עשתנו בהשגנו הרעים לגבורים
לגברות כי לא נשארנו מחטא ולא שמנו לב לדעת על
היכן מגיע עוז אפך לקונאים ותי אחנם ידענו כי
כגודל השכר הכונן תכח יראתך כן גודל הגוי...

שעך הנבחר כי יחעלו לך ויעולרו עליהם שנברתך [illegible]
[illegible] כמערה [illegible] כי [illegible] וגם קיבין [illegible]
המערה [illegible] אבינו [illegible] לכן דרך [illegible] להזהר
בו [illegible] שהתקיים [illegible] לכן למען [illegible]
תזה [illegible] להגלם [illegible] והיו ראויים ומוכנים
לכן בזמן הבריאה ובגאולה [illegible]
כביא [illegible] צדקנו [illegible] דרכך
[illegible] כביא זה [illegible] רוח ה׳ רוח קדושה
עוזה ה׳ [illegible] הנוסף לבין [illegible]
[illegible] עולם [illegible]
להשיגנו [illegible] מקום [illegible] אשר [illegible]
קודם [illegible] הרעה [illegible] כלו [illegible]
ה׳ [illegible] כן עוזה ה׳ [illegible]
והוא [illegible] אשר היתה [illegible]
[illegible] להשרות הקדושה בי [illegible]
[illegible] מעלה [illegible] מעה [illegible] בלא [illegible]
ותם והנקם על הרעה אשר קבלנו [illegible]
היום [illegible] והצטיינו [illegible] בבקר [illegible]
[illegible] ולא [illegible] אחר [illegible]
להראות אותי [illegible] גאולת מצרים [illegible]
תורה והארת לנו [illegible]
[illegible] כל [illegible] עולם [illegible] הרננה ושמחה [illegible]
[illegible] לנו [illegible] הבריאה על דרך [illegible]
[illegible]
[illegible] גלותי [illegible] שמחנו [illegible]
[illegible] על גבול [illegible]
[illegible] ויספר שני הגלות [illegible]
[illegible] הגלוה [illegible]
[illegible] גם אחר זה [illegible]
[illegible] ותתקיים על עצמנו אשר [illegible] גלות
[illegible] דרך להכריע [illegible] ולא להקטין [illegible]
[illegible] ולא [illegible] ברעתה [illegible]
[illegible] רבות [illegible] הרעה [illegible]
[illegible] רעתה כי רב [illegible] היה [illegible]
[illegible] דרך [illegible] הרעה אם לא [illegible] כן [illegible]

כי זה תכלית גאולתנו ותשועתנו רחוקה מן הטבע בהשגחה
העליונה שהפרטית עד כי יראה אל שהדין נגדם גדול
ברעה הכפלה והבין כי יד ה' עשתה זאת אין לטבע חלק
בה ידעו הם עצמם [illegible] ויכירו כי [illegible] עליך וגם כי
ולא בא בכחות הטבע [illegible] ושנים [illegible] אלו שנות
כי אם לחוזר [illegible] אשר תמך זמן הרעה גרם לבני
להכיר כי [illegible] לענין התשובה התפלל כי תב
צדק שיוכל להבין כי היא פעולה וזוכר וזוכן וירצה גם
כן הדק על [illegible] ובני [illegible] עולם ומעקר הוא כי
כל זמן שאוכלו ישראל [illegible] יקום [illegible] יכול
תקולל [illegible] וקרא קח [illegible] אובה כי אין
[illegible] הדר כבוד הוד [illegible] ברעה אשר
תכו ויראה לכו [illegible] שראה בהלור
עולם [illegible] ובני [illegible] אשר [illegible] ירקו
בתשובה שהיא הדר כבוד הוד וקדושת [illegible] לא תתחיל
עליהם התשובה תשובה לרעה עול כמו שתתהלך עד
מרעה לטובה : ויתקיל [illegible] ה' אלהינו עלינו כי
[illegible] שמובן עלינו תחלה [illegible] הכנון [illegible]
[illegible] ישפוך על התקתין שהוא [illegible]
[illegible] הולכת עלינו אלהינו [illegible]
[illegible] המשכן ואתי שפיר מה שאמרו ז"ל [illegible]
[illegible] משה אחר [illegible] שתשרה שכינה במעשה [illegible]
[illegible] כוננם וגו' [illegible] ויהי נועם [illegible]
שתשרה שכינה ולכתה כפל ומה [illegible] שתשרה [illegible]
[illegible] אלא הוא הדבר אשר [illegible]
[illegible] היות הדרך החיור לותו
[illegible] יכונן זה המקדש [illegible] התפלל [illegible]
ויכונן [illegible] וזהו עלינו ויתכן לומר [illegible]
[illegible] אשר פעלינו הראשון ואחרון [illegible]
אשר עלינו כלומר השכינה השורה עתה עלינו [illegible]
המקדש אשר [illegible] וכפל ומעשה ידינו כוננהו [illegible]
על המשכן והאהל שהיה [illegible] ומאוחל [illegible]
גם הוא [illegible] לנצח וזה הדבר כי לא [illegible] בו יד
הנכרים כי [illegible] ולא אחר [illegible]

ויהי נועם פי' על מה שאמר יהי רצון שתשרה שכינה
וקדם עליון הוא שנאמר שכינה [illegible] : ונראה שקיים במעשה
ס כתב על מעשה המשכן הנ"ל כבר ועל מעשה
קדם שהיה [illegible] להשגיח [illegible] [illegible] [illegible]
לאחר תפלה [illegible] דבר על [illegible] עליון שאמר [illegible]
וכן [illegible] דוד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
כך [illegible] כמשה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ד ולכן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
גר גם [illegible] כי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ולכן
בו [illegible] [illegible] יותר [illegible] כי [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] העולם הזה [illegible] [illegible]
נר [illegible] [illegible] התשובה [illegible] [illegible]
ים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] כי העולמים [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
נקים כן הודיענו [illegible] [illegible] הרעה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] : [illegible] [illegible] כן : [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] : [illegible] המאמר וכן [illegible]
כמה [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] במאמר [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] על היום [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ונזרו [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] מכל [illegible] כי [illegible]
[illegible] [illegible] על לאחר יהיה [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] שהיה [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] במאמר [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ועל כן במאמר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] : [illegible] [illegible] הפסוק [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] שאמר [illegible]

יש כן שנאמרו לנו אחר עון אדם פנו בשמירתך הלכו להם
בלי תחלה אחר שהוספנו על העון ההוא לקנות גם אנו
והכנעקנוך בהם ויסרתנו כי אלו שחרבנו עבדתנו תורה
שלימה נקיה תבלסיב ותחלת עון היה ראשית העולם
תכף ותיקן על יצירנו יחקנו ולמצותינו יש נגרם לנו
כי בלינו שנינו כהן הבא כלאון בנו אדם הגיונם ולבורם
חטא כי אם לאדם נתת לו ארוכה ותשאת וגם שאחרית
לו בינם אכלך ראתנו רינות תאוית בי תיתנות אי לו וחקת.
לבנו ואחרים והיה אין הדין כי ... לחוטא עצמו הארץ
ונתן לו ינו תיתנו של הבל והיה ... שנים בלשבון
לבשו שלא חוטאו שילדיך ל... ...רכ חי תתקל
יהיה לתה כשנבשו בנו לאיתנו ... ס הנשארים
לתשלום האלף והם יום א' ... ולא יפטל תקופת
כי היה אין הדין שנקיה אנקני יותר והוא חטאת כי הוא
החוטא ולא כלות יום אחד תיתוך ולכן ע' שנה תשבית
בני אדם אך קצת כל זה בשתת הוא כי אנקני הוא...
ובלינו שנינו כתו רגה ועל זה יתו שבותינו בהם כל
בשנים הנהוגים בינינו כל שנה בת שס"ה ימים בשנה
הללו הם ע' שבעים שנה וזה לרוב בני אדם אין
לתדין אין הבללות כי הרבה תתנו לא יגיעו לשבעים
ואם יעבר עובדו של קצת אתנו כמו כן יעבור השבעים
יגיע לשמנים ויותר ולא רבה שמנים בדיוק והקדר
הכלל לא ילקה על זה כי העובר על השבעים יצא
על אשר לא יגיע אליהם והם על המעט : ורהבם
וחופקם ותקפם של אלו ולאלו תהו כחשב כי אם עונו
ואון אחר שסוף סוף כולב לריתה עולמים ואבל התוו
ההוא בשנין רע שלא יאמר בידו אלוהה ולה ינעילו לו
הקיים אם יעברו תתנו וזה אחרו כי גם כי קר תעלו
העוב אין ניגז שלום חיא כל תהרה ונעופה לי עבר
כלותר ולקחנו אהרנו להלית עצמנו כעוף ה' ...
לעוף והשלכנו עצמנו בתעשנו הרעים לגבורים
לקברות כי לא נשארנו תקנות ולא שמנו לב לדעת על
היא תגיע עוז אסף לקוטלים ונו אתנם יעצנו כי
בגודל השכר הבוא תבח ירחתך כן גודל הענוש.

עמך הנבחר כי יחטאו לך ויעוררו עליהם עברתך [illegible]
ושבו בתשובה [illegible] כי [illegible] גם קבלו [illegible]
התשובה : וכן [illegible] אבינו עזרנו [illegible] לכן [illegible] להזהר
בו [illegible] שהתקיים [illegible] לכן למען [illegible]
[illegible] להגלם [illegible] יהיו ראויים ומוכנים
לכן בזמן הבריאה [illegible]
כביא [illegible] בלבנו [illegible] לכך
[illegible] רוח ה׳ רוח חכמה
[illegible] ה׳ [illegible] הכוסף לבין המחה
[illegible]
להשמעתנו [illegible] לתת חקים [illegible] אשר [illegible]
קודם [illegible] יתנקו הרעה [illegible]
ה׳ רבבות [illegible] גם כן [illegible] ה׳ [illegible]
והוא [illegible] אשר היתה [illegible]
[illegible] להערות [illegible]
החקד [illegible] בגלל [illegible] שלא [illegible] להגלות
ותם והנקם על הרעה אשר קבלנו [illegible]
[illegible] והשפיע [illegible]
[illegible] ולא [illegible] אחר [illegible]
להראות אותי [illegible] גאולת [illegible]
תורה והארת לנו [illegible]
[illegible]
[illegible] לנו [illegible] הבריאה על דרך [illegible]
[illegible]
[illegible] גלותי [illegible]
[illegible] התפלל על גבול [illegible]
[illegible] ספר שני הגלות [illegible]
[illegible] הגאולה [illegible]
[illegible] גם אחר זה [illegible]
[illegible] ותתקיים על עצמנו [illegible] גלות
[illegible]
[illegible] לכך להבין [illegible] ולא להקטין [illegible]
[illegible] ולא הרגשנו ברעתה [illegible]
[illegible] רבות [illegible] הרעה [illegible]
[illegible] רעתה כי רב [illegible]
[illegible] לכך [illegible] הרעה אם לא [illegible] כן [illegible]

[illegible] זה תכלית גאולתנו ותשועתנו רחוקה מן הטבע כהשגחה
העליונה הפרטית עד כי יראה אל עבדיך פעלך [illegible]
כדעת הנפלאה [illegible] כי יד ה' עשתה זאת אין לטבע [illegible]
בה יראו הם [illegible] ויכירו כי [illegible]
ולא [illegible] ונגעם [illegible]
כי אם [illegible] אשר תמך [illegible] הרעה [illegible]
להכיר כי [illegible] ה' [illegible] לענין התשועה התפלל כי [illegible]
בדרך [illegible] להבין כי ה' פעלה [illegible]
כן הדרך [illegible] עולם ומעיקר [illegible]
כל זמן [illegible] ישראל [illegible] [illegible]
[illegible] הגוים [illegible] [illegible]
[illegible] הדר [illegible] [illegible]
[illegible] וירא [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] הדר [illegible] [illegible]
[illegible] התשובה [illegible] [illegible]
[illegible] לתשובה [illegible] אלהינו [illegible]
[illegible] עלינו [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] המשכן [illegible]
[illegible] אחר [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] אלא הוא הדבר אשר [illegible]
[illegible] הדרך [illegible]
[illegible] המקדש [illegible] התפלל [illegible]
[illegible] עלינו [illegible]
[illegible] אשר [illegible]
[illegible] עלינו [illegible] השכינה [illegible] עלינו [illegible]
המקדש אשר [illegible]
על המשכן [illegible]
גם הוא [illegible] וזה הדבר [illegible]
[illegible] כי [illegible] ולא אחר [illegible]

ויהי נועם פי' על מה שאמר יהי רצון ... [illegible]
... עליון הוא ... [illegible] : ... [illegible]
... על ... [illegible] ... כבר ועל ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... דבר על ... [illegible]
ובן ... דוד ... [illegible]
... [illegible]
ולכן ... [illegible]
... גם ... [illegible] ... אחרינו ...
... [illegible] ... ולכן
... [illegible] ... כי ... [illegible]
... [illegible]
... העולם הזה ... [illegible]
... [illegible] ... התשובה ... [illegible]
... [illegible] ... ולולם ... [illegible]
... כי העולמים ... [illegible] ... לצאת ... [illegible]
... כן ... [illegible] ... הרעה ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... רצון ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... על היום ... [illegible]
... [illegible] ... וגזרו ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... כל כי ... [illegible]
... [illegible] ... יהיה ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... כן ... [illegible]
... [illegible] ... הפסוק ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] ... שאמר ... [illegible]

כי ובריך המלך שבקש בו יום אחד לבד ושוב היה לו לחיות יום א'
מתנאי שיהיה אותו היום בחצרות ה' לרוב כלבו ובשרו אל [illegible]
כי בו היה משיג מבוקשו ופי' המאמר פלוקש טוב יום בשם
[illegible] העולם כי מה [illegible] דוד על שנתן לבקש חיי יום אחד
על ימי חייו [illegible] שהפשטו על חברת אחר יאמר כי
הוא זה בתחלה והאיות הזה בשבתו תורה לכן לכתוב
כי ה' אמר לו בשבת תמות כי אם אתה הוא כי ה' לא
אמר לו בשבת תמות למה היה מבקש דוד חיי יום אחד
לבד כוסף על ימי חייו שגזר [illegible] הבורא ואם אתה הוא
כי ה' אמר לו בשבת תמות [illegible] מריבית יום
כמו שנראה זה [illegible] ולא ספק [illegible] יום מקברה
הוא אין במאמר כי דוד כאשר [illegible] דו להאריך יום
[illegible] ולא ימי המעשה כי [illegible] דו מלכות שלמה
[illegible] הגיע ואין מלכות [illegible] בקברתו כי הוא
הגיע שאלה דוד לבקש יום אחד חיי חייו [illegible] שלום יבו
על משכבו ביום השבת ולא יהיו [illegible] ועוד
כל זה קרוב ונקל לכתוב וכמעט [illegible] להאמין
[illegible] יום מותו [illegible] זה וכו' [illegible] לו
[illegible] כי טוב יום שבתו [illegible] טוב לי יום
[illegible] שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה
[illegible] להקריב ביום אחד כלומר כן מספרו [illegible]
[illegible] כי טוב לך יום בחצרותי ושאלת [illegible] יום
גם אני [illegible] לא אקפח שכר דבורך הטוב [illegible]
יום אחד [illegible] ועולות שלמה [illegible]
הוסיף לך יום [illegible] לא [illegible] לך כי טוב
[illegible] יום [illegible] כי [illegible] כי טוב
[illegible] מיתה [illegible] דוד [illegible]
[illegible] בתודה [illegible]
[illegible] ר"ל [illegible]
[illegible]
[illegible] כלל אם כן [illegible] הוא [illegible]
[illegible] קבלה והם אמת ודבריהם אמת לאמתו:
בכל הדברים האלה ובכל הקדמון הזה רמזנו [illegible]
[illegible] בביאור המאמר הזה [illegible]
[illegible] דוד [illegible] ובאשר [illegible] כי [illegible]
[illegible]:

ובמחבר

[illegible] בשבתו הקול יתיב וגרים כולה יומא ופסד [illegible] להוה עשיר
: מן קדמות לא כתי שבשבת נתנה תורה ובו [illegible] פני חבל
כן אמרו ז״ל לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן כי היו פנויים כל
שנה שהיו במדבר וכפי [illegible] אחר בתקונים אחר היה [illegible]
ארוך כן חמשים שנה כי עברו מן הבריאה עד סוף ארבעה
[illegible] וחלוק [illegible] חמשים פעמים חמשים
כמו שבכל חמשים שנה [illegible] לקדש שנת החמשים ליובל כן
כן לקדש במדבר ובכבים [illegible] הקדושה מכל חמשים
חמשים שנה הפעם החמשים יובל [illegible] שנה והיו כולם
[illegible] נתקדשו [illegible] גם לה נכנסו בברית קבלו
ה ונשא [illegible]
להם לא חרשו ולא זרעו ולא קצרו
[illegible] שבת [illegible] שבות [illegible] לישראל כי אם לשמוע
[illegible] התורה [illegible]
[illegible] שמחתם [illegible] להיות בשבת או להתגדל
[illegible] או לכל הפרטיות להרבות זכות בכל [illegible]
[illegible] לאיכה נפשיה קם [illegible] התות [illegible] ולא [illegible]
הוה פסיק [illegible] אחר אחי [illegible] הוה [illegible]
[illegible] אחוריה [illegible] הוה עולם הבאות [illegible]
[illegible] העולם הזה מלון הגופים [illegible] בוקתא והוא
[illegible] : [illegible] מפקד [illegible] אתא [illegible]
: הם הצדיקים [illegible] והם [illegible] לגרים ותורים [illegible]
[illegible] ההדסים [illegible] ללגות
להלאות כי כמו שכל הצדיקים אחר [illegible] שעברו [illegible]
[illegible] גם הוא [illegible] לא טוב [illegible] : נפק [illegible]
[illegible] ישגרו [illegible]
[illegible] זכות בליבו : הוה [illegible] ורגלא היה הולך ונופח על
[illegible] שבת : [illegible] לרגלא [illegible] וכן נפשיה
[illegible] כאשר [illegible] ר׳ [illegible] ישראל עם [illegible]
ר בל לנגו ז״ל : [illegible]
[illegible] למדרגה [illegible]
[illegible] הצדיקים
[illegible] כלבר [illegible]
[illegible] נפשיה ע״ב [illegible]
[illegible] את ומועל בחמה ומועל בכן [illegible] מלך
[illegible] עליו גזירת המלך נס כי [illegible]
[illegible] ישראל [illegible] והוא החולה הראשון
[illegible] השבת גם קצורה [illegible] להיות כל
[illegible] כי לפני ה׳ [illegible] אמר לו
לך : [illegible] על בית [illegible] קדר [illegible]
[illegible] על בית [illegible] כי היו [illegible]
[illegible] עליו [illegible]
[illegible] והמלכים [illegible] הין [illegible] לשם בקהל
עם שהיו בקיימי [illegible] תורה [illegible]
: [illegible] להדיח עליו את הרעה [illegible] :

[illegible] לה והכח לפני הכלבים: קתעק בצפתין וזיו [illegible]
[illegible] שהיה קודם שנהרג גלית הפלשתי ושבשה נכנה כי [illegible]
הפלשתי והלביש [illegible] את דוד מדין ויחרתו לה לפר שאול מתי
[illegible] והתחיל לירות [illegible] עד [illegible] וכה ואמר אם הוא כלני לתוך
וזהו שאמר כי את [illegible] ואמרו חכמים ולא היה מחברו וה
היה [illegible] ולא יכק חתכו את התלונה ו[illegible]
[illegible] על אם שבעלמה מהם הלכה
[illegible] תנה וסוף סוף לא וזו מאם
על [illegible] על שאול הרואה שהיה [illegible]
כי כבר הוא [illegible] קתעק בצפתין נבלת גלית והנה
לפני הכלבים [illegible] כי תנהו ואקים
אותם לשתוק [illegible]: ולפיך הכח [illegible] הכר אותנו וזה
[illegible] העושים [illegible] והתקנצל
[illegible] לזכותו [illegible] מכל עון ולזכ
הכן לזכותו: אז תכון הם היקוני [illegible] ואת הכבאה [illegible]
[illegible] במיתת ארבעה תבנו להרוגים הנה תכוק נה
[illegible] ואכבלים כאלו הם נעלעלו ולכפר עד
לפני ה׳: [illegible] כי הלבי קי הוא עוצם [illegible]
[illegible]: הפקיד היה [illegible] יוקי יודר כי [illegible]
[illegible]
[illegible] הכלבי קי עוז [illegible] את [illegible]
כי לא כלבים בלתי [illegible]
[illegible] קוונה על [illegible]
[illegible] בהקדים את [illegible]
[illegible]
[illegible] אתכם [illegible]
[illegible] בקיהם קרנים [illegible]
[illegible] על [illegible] כמה שנאמר כי תי אקר יבוחר וכתיב
יתובל את כל הגויר זה דוד בחיר ה׳ [illegible]
הצדיקים שבקרקים קיים [illegible] הוא [illegible]
[illegible] ירחוק ואנשי כן את [illegible]
[illegible] מלבים עלוו כי היה [illegible]
בקהל ושלמה בחכמתו בזולת זכירת [illegible]
אך כך [illegible] אמר כי [illegible] הנבקר [illegible]
התחברו קול כל [illegible] עם [illegible]
[illegible] בטחון ובעוק הוא [illegible]
שפתי שואלו ונה כי [illegible] לכל מה [illegible] עלו הכל
אין [illegible] כי אין [illegible] עם הכלב וזול [illegible]
אותו חי כאשר הצדיקים [illegible]
ובני ה׳ [illegible] בגנים
ולמו

[illegible] בו וזה התנבא על גלות בבל כלומר על [illegible]
[illegible] כי גלות הנה ולעולם רבה עם זה להודיענו [illegible]
[illegible] ועל [illegible] עם כי [illegible] רבוא [illegible]
[illegible] למוטב ובקצון [illegible] לא [illegible]
לא תבוא [illegible] לא [illegible] קנו לדרך [illegible]
[illegible] התוכבות לו [illegible]
[illegible] לא זכו [illegible] כי לא יוקר מהצבא
אם יתאהדנה בקבלת העדר זכות חכה [illegible]
[illegible] מקום ואין מעכב על ידו ואם [illegible]
תפלל על [illegible] כי [illegible] על [illegible]
[illegible] ולא זאת כי לא יעזב [illegible] כי [illegible]
[illegible] אם גדול [illegible]
[illegible] מקעוא בזה כי אין [illegible] ומעכבים [illegible]
[illegible] ולכל בני ישראל לא [illegible]
כי עם היות בישראל [illegible] לא עכבו [illegible]
[illegible] עמהם [illegible]
[illegible] בגלו בעונם [illegible] בעונם [illegible]
בעונם על כל פנים [illegible] כלל [illegible]
[illegible] כי גם [illegible] פרי [illegible]
[illegible] ועל [illegible] וזהו [illegible]
[illegible] בנים [illegible] עוד בעד עוד לאיוב:
[illegible] תעניהם [illegible] בנים בגרים לכתוב [illegible]
[illegible] לא היו כתנים להכתב על ידי [illegible]
[illegible] היו ואם עשה התענית על [illegible]
[illegible] והפוך תפלתך [illegible] ורשעים [illegible]
[illegible] לתקפר פה תענות בביתי פה לומר [illegible]
[illegible] בין [illegible] לומר [illegible]

סליק [illegible]

[illegible] ויש רקיה [illegible] על זה מן הארי' המת אריה הידוע זה [illegible]
[illegible] שהתחילו עוד בעצמו לארי כאח הידוע [illegible] גם
[illegible] אשר [illegible] הארי ואחר נהיה [illegible] הערל הזה כאח
[illegible] ונקרא [illegible] הוא באריה נקראו מת כי [illegible] ערל היה ונפש
וזהו [illegible] קרני מת וכל שכן [illegible] והרבון כי בעת שהמית [illegible]
[illegible] כי [illegible] לבא בקהל ואין חוצין לבלבל הפוסלו כי [illegible]
[illegible] הנה לבא בקהל ויבא לנו כל זה מן האריה המת והפסוקים
[illegible] ורבים [illegible] לדעתי זה כי הקיים יודעים [illegible] והמתים [illegible]
כי [illegible] עים מקולה באשר כבר אמרנו: ואין להם עוד שכר אין לרשעים
[illegible] כר באחרונה עוד [illegible] העולם [illegible] כי [illegible] וכרם בתותם:
[illegible] הכפר שהיו [illegible] לעוד גם שמחתם גם קנאתם כבר [illegible]
[illegible] עוד על [illegible] שהרג [illegible] גלית ולעצו [illegible]
[illegible] אין להם עוד [illegible]
[illegible] נתקבלו דבריהם לא יתקבלו עוד: [illegible] זה [illegible]
[illegible] אין [illegible] לכול בשמחה לחוק כנו לשבר
[illegible] עולם הבא ושתה בלב טוב [illegible] כי כבר קודם [illegible]
[illegible] כתו שאמרנו שאמר לו הקב"ה לעוד [illegible]
[illegible] לא נתן לו [illegible] על כאן באור האומר [illegible]
[illegible] לפירוש הכלבים [illegible] גם כלבים [illegible]
[illegible] ונכרעה [illegible] לפני ה' [illegible] בפרק [illegible]
[illegible] פסוק זה כתוב [illegible] כי הוא אלהינו ואנחנו [illegible]
[illegible] בקול [illegible] למגים כי הדברים הללו דברי [illegible]
[illegible] הם וקורא לאחין [illegible] ואומר להם [illegible]
[illegible] ויקלין כאוב [illegible] כי [illegible] היום [illegible]
[illegible] נשים ספר פרק [illegible] זה [illegible]
[illegible] כי לוסף התענה [illegible] ואמר הכלבים
[illegible] והכלבים [illegible] יזכו [illegible]
[illegible] על כלבים [illegible] על [illegible]
[illegible] והכלפים [illegible] אחר [illegible]
[illegible] התענה על [illegible]
[illegible] כבצרה [illegible]
[illegible] כלתי [illegible] יתירה על בצורה
[illegible] לא [illegible]
[illegible] כן [illegible] המלך אחד שהודיעו [illegible]
[illegible] [illegible] ולכן [illegible]
[illegible] המלך [illegible] על [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] על [illegible]
[illegible]

בן זומא בזה: נשען על הפסוק ולא יאמרו עוד חי ה׳
אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה׳ אשר
העלה ואשר הביא וגו׳ מארץ צפונה ומכל הארצות אשר וגו׳
דאין נראה לומר דאחר הגאולה לא יקיימו את חג המצות
אשר כל עיקרה ותכליתה לזכר יציאת מצרים דהא חוקת
עולם כתיב בה ולא תגרע ממנו כתיב אלא הכוונה
כמו שאמרנו כי יהיה דעתו של בן זומא כי אחר בא הגאולה
יתקיימו כל המועדים של קודש השביעי לזכרון על
יציאתנו מן הגלות האחרון הזה ולא זכר ליציאת מצרים
כלל ואמרו לו חכמים לא שתעקר יציאת מצרים
ממקומה אלא שתהיה שעבוד מלכיות עקר ויציאת
מצרים טפלה לו נשענים גם הם על הפסוק שנאמר
דנקט לעיל לשון אשר העלה גבי יציאת מצרים וקאמר
לא יאמרו אשר העלה מארץ מצרים לבד כי יאמרו
אשר העלה וגו׳ דהיינו מארץ מצרים וגם ואשר הביא
וגו׳ מארץ צפונה ומכל הארצות וגו׳ ובאמת זה רגל
יאמרו זה לא בחג המצות כי כל עיקרו נתקן בעת
יציאת מצרים לזכר היציאה ההיא הא לא יאמרו זה
כי אם במועדי ה׳ אשר בקדש תשרי אשר נתקנו בעת
יציאת מצרים אבל על שם העתיד כאמור ותהיה זכר
יציאת מצרים טפלה רק להודיע הזמן שבשעבודינו בין
וג׳ החגים האלה נשעבוד מלכויות עיקר כי הוא
גם ועקר לקיבוצם מעולם: ומעתה נחזור לענייננו
אמר כי בזאת ראש השנה הנזכר מרבותינו באלה
ולה הוא ראש השנה שבגאולה בזכות התשובה שקדמה
בגלול ותעל תשובתנו השמיטה ואמר במאמריה ה׳
פרקנא בשנה הבאה הכי ומיד אחר גלול המקודש
תשרי הבא יהיה כאן והגון להקרא בשם ראש השנה
הידועה לה׳ לבדו ובשנה ההיא יגאלנו ישראל כפי הנראה
פרנ"ה שכתבנו אחר עבור יום כפור או בעוד לחדש
כמו שאירע בגאולת מצרים בניסן וכאמור: ואולם מי
הוא ר׳ ורע בי,ם כ"ה בעבודתו של יום או קודם לו אם
נתקבלה

נתקבלה תשובת ישראל בקול השופר או לא׳ ונודע השטן
כי אם נתקבלה התשובה באותה השנה יגאלו בראשון
לחדש השביעי הזה יהיה בקרן ר״ה דהיינו הראש לשנות
עולם שיבאו אחרים בשנה אלא שהשטן עומד בספק אם
נתקבלה תשובת אלול ויהיה תשרי הבא ראש השנה
המקווה לבני או לא כי אין ביכולתו ולא ביכולת שום
מלאך לדעת אם רצה האלהים את מעשינו דוגמת מה
שנאמר קודם גאולת מצרים וירא אלהים את בני ישראל
וידע אלהים שיעורו כי הקב״ה לבדו ידע ר״ל עלה
בדעתו לגאלם ולכן תרגמו אונקלוס ואמר במימריה
לאתפרקהון ה׳ ולא תרגם ואמר לאפרקהון שמשמעו אין
אל אי לזה ונביא או מלאך אלא ואמר במימריה כי לבו
ידעה הוא זה בענין זה ואף לא ידע בכל אלה כי
ידיעתו בה״ה הבלתי בעלת תכלית מתפשטת בעת אחת
בעבר ובעתיד ובהוה ומה קשה לנו פסוק וידע אלהים
שנראה מתחלו כי אז ולא קודם לא ידע וזה אינו באמת
לכן הוצרכו רבותינו ידעה לשון אמירה כי עם שלא
היתה שם אמירה כלל עד שעל זה ת״א ואמר במימריה
כאלו תאמר בינו לבין עצמו כל שרואה על דבר שאתה
אחז״ל בפעל כהג בו הכתוב נעשרה מאמרות שבהן נברא
העולם ונכתבו והנעשה כן ג״כ הכתוב עשאו בלשון ידי׳:
כי רצו לנו כי האלהים לבדו ולא אחר ידע זה ופירו׳
הקץ לגאלם ולא הודיע לשום נברא ואם בגאולת
מצרים לא היה נודע אפילו השטן הזמן המוקצב
ית׳ לגאלם כ״ש בקץ הסתום הזה אלא ידע עולה ו
כבר עבר בדעתו ית׳ לגאלם ולהיות תשרי הבא
ר״ה: או כל השנה (מתשרי הבא ראשון עד תשרי ש
לו ותשרי בכלל כי הוא סוף האלפים והשנה כולה
אולי שהיא שנת היובל קרא לעבד בשנת [illegible] להזכי׳
תשובו איש אל אחוזתו והיא בשלמותה
ראש השנה כלומר ראש לשנים כמו כי
אין לא ידע אימתי ור״ל בתי זו אין השנים
תשובת אלול לשתהיה השנה הבאה כולה
כאמור והשופר שיתקעו ישראל בר״ה לתנו
תקיעת השופר הגדול את יום הדין הגדול

בזכות השופר של מצוה כי הוא עצמו בהיותו עשוי בכל
חוקותיו ובכל משפטיו למצוה כהלכתה אחר התשובה
הגמורה שלמה להם חלק שלם ונתקבלה יהיה כוחו
גדול לעורר הדין הגדול וכולל על העולם ולכן זה שופר
אשר יקראו לו שופר הגדול והשטן יחשוב כי זאת היא
שעת הגאולה ונהו שופר הגדול כל עוד שיראה את ישראל
באלול מרבים בתשובה ומפסיקים בין התקיעות
שתוקעים בו לעורר אל התשובה ובין התקיעות
שיתקעו לשם מצוה בשעתה בדקדוק רב כדי לצאת
ידי כל ספק עד שלא ישברו בתקיעות בשל תוספ
ולא בשל תגרעו יצא יותר לבלוע ולחוש כי בא קונו
ושעתו להבלע או להקלט ובאחור והקרוב אלי כי
זה יהיה לדעת המהרש ז"ל: שאלו מלאכי השרת להקב"ה
אימתי ראש השנה אמר להם אני ואתם נרד למטה
ונראה אימתי קדשו בני ישראל את החדש הנה כי במדר׳
התשל הזה העיר המהרש כי גם המלאכים מבקשים
על גאולת ישראל למען תשוב הבריאה כולה עליונה
ותחתונה על מכונה כיום הולדה קודם חטאו של
אדם ויודעים כי לא תבא הגאולה קודם זמנה אם לא
על ידי תשובת ישראל כי בהם לבדם תלויה הגאולה
לפני זמנה ולכן שואלים מתי אימתי יהיה ראש השנה
נקווה שבו תהיה הגאולה אמר להם אני ואתם נרד
למטה (על דרך וירד ה' על הר סיני וירד ה' לראות את
העיר כי לברר תורה ורבותינו ביונא בה בלשון בני
אדם) ונראה אימתי קדשו בני ישראל את החדש (חדש
הנזכר בזה הוא חדש אלול שיקדשוהו בני ישראל בתשובה
שלמה אשר אם יזכו ויעשוה כראוי תתקבל ותהיה
השנה הבאה ראש לשנים כמו שבינית תשרים היה
ניסן ראש לחדשים ופי' נרד למטה ונראה (הוא כי להיות
הרשות נתונה ביד בני ישראל לשוב או לא הנה הגאולה
קודם זמנה תלויה בידם ובתשובתם כל עוד שיקדימו
לעשותה כהוגן תתקבל ותבא לגבלה הגאולה ורחש
השנה המאור: ובדרך זה יתבאר מאמר אין מקדשין את
השנה

השנה מלמעלה (ר״ל לא יקבץ הב״ה לגאול ישראל) עד
שמקדשין ב״ד של מטה את החדש ר״ל עד שבלבנות
ישראל יקבץ: חדש אלול בתשובה והתקרא שהביאו
לראיה על זה מה״שכב דקאמר תקעו בחדש שופר זה
חדש אלול שתוקעים בו לעורר על התשובה כי כ
תיבת חדש משמעה ברוב המקראות חדש שלם ולא יום
ראשון בלבד והדר אמר בכסא ליום חגנו ועל פי דרכ
תיבת תקעו מושכת עצמה ואחרת עמה כאלו כתיב
תקעו בחדש שופר ותקעו ג״כ בכסה ליום חגנו: י
ונתן הטעם לתקיעה השניה ואמר כי חוק לישראל
הוא לתקוע שופר בכסה ליום חגנו והדר משפט
לאלהי יעקב הכוונה שאם תתקעו באלול לעשות
תשובה ובר״ה למצוה כהלכתה יהיה משפט לאלהי
יעקב כי הקב״ה יעשה משפט בגוים אשר אכלו את
יעקב ויכלוהו ואת נוהו השמו: ותיבת בכסה משפטו
באלף כדגמת ליום הכסא יבא ביתו ולהיותה בה״א
דרשו בה איזהו חג שהחדש מתכסה בו אשר פירשו בו
איזהו חג הבא ביום ראשון לחדש בזמן שהירח נכסה
מבני אדם כי קטן הוא ומעיני קושב זאת כוונתם ז״ל
דהא אין קובעין ר״ה אלא בתוך ענין ראיית הירח ותו
לא מקרי נכסה ועוד הא איתא בפסיקתא וז״ל: רבי
ברכיה פתח תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו
כל החדשים אינם נכסים אלא ליום חגנו: ותקשה
והלא ניסן חדש ונכסה ויש לו חג וחגו [illegible] בפני עצמו:
ומתרץ אלא חדש ונכסה וי״ב לו חג וחגו בו ביומו וא
זה זה תשרי ובשאלתא אי הוה מתרץ וחגו ביומו הוה
אתיא דלהכי קא קרי ליה נכסה על דאתי ביום ראשון
והשתא דלא קא קפיד אי את ביומיה אי לא אלא דהוי בו
יומו שפירושו יום אחד בלבד ולא שבעה ימים כפסח הא
נכסה הכי פירושו כי נכסה מחכו אימתי יחזור להתקדש
על פי הראיה דהיינו אימתי תבא הגאולה אז נתי
נכסה מחכו עקב החג הזה כי לא בא מפורש בתורה
וכן נכסה מחכו טעם היות החג יום אחד בלבד וזהו
בכסה

בכסה ליום חגנו שמשמעו בכסוי לבנה יום אחד הוא
יום חגנו וזכריה זכר היום הזה בסוף נבואתו הנה יום
בא לה' וגו' והיה יום אחד הוא יודע לה' ר"ל לא ידענו
בו הנבראים כי אם אחר בואו לפועל וכמו שאמרנו
ואמר עוד לא יום ולא לילה הכוונה כי אין יום אחד
זה מורכב מיום ולילה אחת בלבד כי כל השנה כולה
או כי אחר הגאולה יהיה כל הימים כיום אחד
יום אחד תהיה והוא ראש השנה ... לבד
לשנת ... לפסוק בכסה המאמר ונאמר כי הורה ... ישראל ... כוונת ה'
המאמר כולו על יציאת ישראל מגלותם דוגמת יציאת
מצרים ונוכל לומר כי גם כוונת חכמינו ז"ל ב... היתה
להוכיח מן הפסוק הזה על ראש השנה לעת הגאולה;
וזה כי במזמור זה כוון המשורר אל כללות הגאולה
בלשון כבני הרנינו לאלהים כי הוא עוזנו על דרך ה' עוזי
ומעוזי יתן אל ה' ילקם לכם והכוונה כי ה' יושיענו מהגוים
ויצילנו מלשונם וכן הריעו לאלהי יעקב שאלו זמרה ותנו
תוף כנור נעים עם נבל והם כלי שיר מינים רבים
שונים להפלגת שמחת הגאולה וההודאה לאל ב"ה
עליה: תקעו בחדש שופר חדש אלול כולו לעורר אל
התשובה בסוד קור ... ואחר זה תקעו בכסה ליום
...ו כי חוק ומשפט לישראל הוא בשנה ובנה טוב
...ר ר"ל אחר התשובה השלימה וקיום המצות בחוק
...רה משפט לאלהי יעקב על שם שאספו לגוים יו...
...ו הגאולה אשר בגללה ... המשורר לשיר ולהודות
...ח המשורר עדות ... על כח התשובה ושמירת
...גת כי ... היא ומספקת להביא הגאולה קודם
...ה מתה שהוכיח הנסיון ביציאת מצרים ואחר
...ז ביהוסף שמו פי' רד"ק כמו ביוסף ור"ל בישראל
...ים בשם יוסף בפסוק נוהג כצאן יוסף ודוגמתו:
...ין כי ה' שם עדות ... לזה בצאתו על ארץ
...ים להכות בהם כל בכור וכמו שאמר אני יוצא בתוך
...ס: ולא כחולק על דבריו אך כמוסיף נופך ...
...זר שיוסף מלך במצרים נקראו כל ישראל יוסף על שם
המלך שהיה מישראל ובזה כאשר מקום לדרשת רז"ל
נוספה לו אות הא מאמתו ית' על שמו כדי שיאמר ...
...ס לשון כי מאמר שזכר שם יוסף אשר בתחלת הדרשה
תורה

מורה על יוסף הצדיק שראו כל הפסוק עליו בצאתו על
ארץ מצרים כמו שנאמר ויצא יוסף על ארץ מצרים וכן
הה"א שנתוספה בשמו שלמדנו ע' לשון כי אמנם הה"א
אות ד' בשם המיוחד רומזת למדת המלכות כנסת ישר'
ומתכנה יונקים ע' שרים ויוסף הצדיק זכה על ידה
למלוכה וללמוד ע' לשונות האומות אשר שריהם יונקים
ממנה ומתבאר הפסוק לפי הכונה שפיר על יוסף הצדיק
בזולת השקפה אל תולדותיו ופנימיותו אשר אל כללות
הכנסיה את פניו כאמור ותשך הפסוקים יתבאר בדרך זה
כי ה' אנו מדת מלכות המכונה אנ"י בצאתו על ארץ מצרים
להכות בהם כל בכור את עדות על כח התשובה ושמירת
המצות באחרון: אשמע שפת פרעה אומר לא ידעתי את ה'
ולשמוע בתחיה לא כי אשירות שכתוב של יוסף האמור
והוא עם ישראל מתקות סבלות מצרים: וכפיו תדוד וגו'
אם נבארהו על יוסף הצדיק באורו תדוד וקורה מעשה
אופה שהיה עושה בבית הסהר בשרתו שרי פרעה ואולם
על ישראל בגלותם שם ירמוז דוד על עבודתם בחומר
ובלבנים בכל עבודה הנעשית בחומר ובכללה הדודים
שהיו נושקים אותם לבנים על פני השדה והצלתים
מאלה כמוס ה' על ידי תשובתם הוא שאמר: בצרה
קראת ואחלצך וכן הוא אומר ויזעקו ותעל שועתם
אל האלהים: אענך בסתר רעם עתיד במקום וכו'
כמו שכתבתי אלא שבכל מקום שבא העתיד במקום
לא לקמה בא ואפשר לומר כאן שירמוז כי מה שהיה
יהיה בסוף הגלות המר הזה על דרך כימי צאתך מא'
מצרים אראנו נפלאות: בסתר: אמרו חז"ל על פסוק
יונתי וגו' בסתר המדרגה למה היו ישראל דומין בשעה
שרדף פרעה אחריהם והיה הים לפניהם וקולות המצ'
מצריהם ליונה וכו' אמר לה הקב"ה הראיני את מראיך אלו
כשרון פעולתך וכו' השמיעני את קולך ויזעקו בני
ישראל אל ה' הרי כאן תשובה קדומה ומעשים טובים
אחריה: רעם: אלו רעמים וקולות שנתן ה' על המצר'
ויהם שנאמר ויהם את מחנה מצרים: אבחנך כמו
בחנתיך על מי מריבה הכל מבואר כפשוטו ושמחתי מכל
אלה

אלה דברי דוד האחרונים כי לא על יוסף הצדיק דבר
שהתפלה המשורר רק על כללות ישראל: שמע עמי ואעידה
בך ישראל אם תשמע לי הוא שאמר הקב"ה למשה קודם מתן
תורה כל העם בפנים: ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו׳
לא יהיה בך אל זר וגו׳ לא תעשון אתי אלהי כסף וגומר:
אנכי ה׳ אלהיך וגו׳ זה הוא: תורה המתחילה בלשון זה
שבחו: הרחב פיך ואמלאהו כל מה שאשאלו במדבר בתחן
ורוי אלא כששאלו על ידי רוקה ומריבה כשכבשו אחר
מה ששאלתם ואמר אחר זה: ולא שמע עמי לקולי
וגו׳ אלו העבירות שעברו בארץ בהיותם בשלוה:
הן בשרירות לבם זה גלות בבל: ילכו במועצותי
תכו היום אף אידי ואידי על כללות הגלות הם:
שומע לי וגו׳ כמעט אויביהם אכניע ב"ד יכול
תם לו זר וחפץ הוא ית׳ לגאול את ישראל קודם
בזכות עצמם ואפשר לפרש כמעט אף והחם את
העם כאיש אחד ור"ל אכניעם כולם כאלו היו מעט מתי
מספר ובנקלה ומעט מן הזמן יתכן להכניעם: משנאי ידי
נרמז כי כמו שעשה בראשונה בגלות מצרים שנה בזה
ואמר ישעיה יוסיף ה׳ שנית ידו: משנאי ה׳ יכחשו לו ויאמרו
נבים: ויהי עתם של שונאי ה׳ לעולם בפורענות
גל שם כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה:
אז שבר במקום עתיד או כמו שהאכילם שם
ולב חטה הוא המן שהיה טוב יותר מן הקמח
י׳ אותך מגלות זה אשביעך דבש מצור הקלאי
ואמנה כי על ידי התשובה ושמירת התורה נגאלו
להגאל ולקנות החיים הנצחיים יאמרו בשמרת
יתי התשובה בכל תפילותינו ולא לחיותנו כיום הזה
בגולה רק לזכות שתשוב בב"ה הבריאה בריאה ונוצה
כאלו עולם כמו שהיתה קודם שחטא אדם שלא היה ניכן
למות ורק אחר שחטא נהיה בן מות ונתגרש מגן עדן
לבען לא ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם
ונועם ועתה: וגם מעץ הוא זה עתה שכתחיית מיתה אם
חושב לו שהוא יאכל גם מעץ החיים אחר שחטא באכלו

~~תשובה הגונה~~ ואין ספק כי עם כל חטאו של אדם לא יחדל
בזמן מן הזמנים גם עץ החיים מלתת פריו כי לא חנם
נברא ולא יונח שישראל עושים תשובה. מ״מ בגאולה והעולם
כולו נתקן וזוכין לחיים אשר על כן אמרו רז״ל אין
ועתה אלא תשובה כלומר אין דבר תלוי שיועיל אין
לקנות בו החיים הללו עתה קודם זמנם תכף וסמוך לעשיית
המצוה מצד גודל התשובה כי על ידה מ״מ נגאלים של
לקץ הימים אם בקולו תשמעו: ובסדר נצבים אחר התשובה
אמר ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וגו׳
ונבחרת בחיים ובמה פסוקים ומאמרי חז״ל מעידים על
האמת הזה: והצדיקים גמורים שנכתבים לחיים בר״ה
היינו ברכת השנה שבארכנוהו בארוכה בפרק זה וזה
כין השלשה ספרים הנפתחים בר״ה האמור של גאולה
ובאמת ובמתים גם כל ר״ה מ״מ יתלה הוא יום
כין לכל מה שיעבור עלינו שנה שנה אבל כוונת
חז״ל במאמרים פרטיים שבארתי והדומים להם
היתה על הגאולה והוצאתם בקתם כי כן כוון הקב״ה
בענין הקץ לסתום הדברים ומה יזיק להם ז״ל לכן
אם יחשוב הסכל בנו כי דברו על הדין העובר
עלינו שנה שנה ובדרך זה ישוב אשר בגלות
אם ידע כי דברו על זמן הגאולה יתיאש מן
התשובה ולא ישוב ולא חששו ג״כ חז״ל ולא הקפידו
בלשונם מיראת הפוקר האומר כי דברו כ׳.
הבאי כי הם מקלו עשו כבודם בעיניהם אלה
ונבדו להם לשון חכמה הקרוב קרוב יותר אל
התועלת כאמור מלה שהוא קרוב אל ההיזק
ושומר נפשו ירחק מהם פן יחזיקו מוסרין ומשלי
האיש השם לפני אלקים ולא ידבר דבר בגגד
בבגדם ואם לא ידע עינן דבריהם יתלה הכל
בחסרון ידיעתו ויזהר משגלותם: קליק

תוספת שכחת הפרק האחור :
בודני מדבר בענין חג הסוכות שצוה ה' לעשה למשנה
כבוד לישראלים אשר יצאו מארץ מצרים וגם
שעתיד להיות בזמן הגאולה כי תמלא הארץ דעה את ה'
וכל האומות ידעו כי ה' אחד ושמו אחד ויצאו לחוג
את חג הסוכות לזכר תשועת נפשם וגופם כי
יפרוש ה' את סוכת שלומו עליהם בעבור שלא היו
בכלל עובדי' סוכת דוד הנופלת בזמן הזה ונקף קיף
בקר הסוכה יהיו האומות כי בני ישראל לאות להם
קחו הל' מלכים שבגלות ויום השמיני עצרת יהיה
בו בני בריא לבד ונאמרתי פסוק כי בסוכות הושבתי
את בני ישראל שהוקשה לי משמע פשוטו האמתי
בל יחי קיי על היום שקניתי כי הקרה ה' אלהי לפני
בכתב הפשוטה והיא המתורה למעלה בפרק שעבר
כי הפסוק תלמד לדורות שיהיו ימים רבים אחר עבור
הגאולה הטעם שיקויבו גם הם האומות לחוג את
חג הסוכות אשר לא צוה בטעם והיא כי בסוכות
זה הבה שישבו בני ישראל בהוציאו אותם מארץ מצרים
בעת שנתן להם התורה כולה על דעת שלא יקיף
הוא בה מצוה קיימת עליה ולא יגרע כל זמן היה
עמהם ואז לא היתה ביכולם אותה שתכיר הצורה
בה לקיים מצות הסוכה מבלעדי ישראל וארץ הושיב
נם בסוכות בעת ההיא ואחר שהושיב בפועל
אותם אז בסוכות אין טעם עוד להניח המצוה
ההיא אחר הגאולה לאומות לבד אשר עליהם בא
הצווי מעקרו ולא יצא עול ישראל בסוכות כי
כל המצוה שנעשון אז חייבים ישראל לעולמי עד
לקיים ואם נתבטל הטעם לא תתבטל המצוה זה
תורף דברי' והנה אתה (אחר קריאת הפרק קודם
הקיל פרק אחר) האלהים לי פסוק אחר לעזרתה
אשר כתבתנו בפירושו שלמים וכן רבים ויתרון
צריך ולא יכולו להבין פשוטו אשר כמו את בארוצה
אחשוב שנגעתי בעבור פירושו האמיתי והוא פסוק
עוז בנחמיה :

עוד בנחמיה ח' וישבו בסוכות כי לא עשו מימי ישוע בן
נון כן בני ישראל עד היום ההוא וגו' ואיך אפשר לומר
זה והלא שהקשו כל המפרשים והלא ביהושע כתיב ויעבדו
ישראל את ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים: ושמואל
בבורחו שמו של מקום היה שקול כמשה ואהרן: ודוד
המלך רגל רביעי שבמרכבה ושלמה בנו שכתוב בו
בספר דברי הימים ב' ח' יג להעלות כמצות משה ובו
בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות הרי שקיים
מצות שלש רגלים וכמה מלכים כשרים ביהודה אפשר
שלא קיימו מצות סוכה מימיהם בתחילה אלא כי זהו
משמעות הכתוב שבתורה כי ה' צ"ה וכו' שלא קיבל את
ישראל על מצות הסוכה כי אם בהוציאו אותם ממצ
מצרים לאות וסימן על הגאולה העתידה על כך
שהבינו כמה שאמר אהיה אשר אהיה עמכם בגלות זה ואהיה
אהיה עמכם בגלות אחר ומצות הג' רגלים מגינה בפני
[illegible] עם היותם כנגד הגלות פסח נגד גלות מצרים
שבועות נגד גלות שבעים שנה של גלות בבל סוכות
נגד אורך הגלות הזה כי הקרבנות עם הפרים
כנגד הע' אומות ומצות הד' מינים לא זזה מתקופתה
רק הסוכה לבדה מימי יהושע אחר הא כי הוא היה ראשון
שהבין שלא ישב בסוכה ונעשו ונעשו כי בתורת
[illegible]
משה לא נצטוו לישב בסוכה כי אם לחוג את חג הסוכות
ולא אחר שבו בסוכה לשון נוי אף לא עשו סוכה כי אם
תשבו אז ישבו בסוכות לשון עתיד על שם הגאולים
כי ישבו בסוכות הוא שכתוב גם בנחמיה פסוק י
וימצאו כתוב בתורה אשר צוה ה' ביד משה אשר ישבו
בני ישראל בסוכות שעדיין כי התכבד משה בתורתו כי
עתידים בני ישראל לשבת בסוכות עם כי קיבם של
אומות הוא אחר הגאולה לשבת בסוכה ישבו גם היה
על כי בסוכות הושבתם בהוציאם ממצרים וכל שכן בגאולה
הגאולה האחרונה [illegible]
כן כימי יהושע להגאל בהקלע ולכן עשו סוכות
ולא שנשתכחה קרן התורה מהם אלא שגרם הקטן ולא
נגאלו אז כי אם דרך פקידה ומצות הסוכה לא זזה
מתקופתה יהי רצון שבזכותה ובזכות יתר המצות
תתקרב הגאולה האמיתית ונזכה לישב בסוכה של
לויתן במהרה ובימינו: לויתן על פחות חבריהם של [illegible]
[illegible] הסוכה [illegible]
[illegible] יהיה [illegible]: קל"ק

אדם גדול אתה שאמרו מן השמים להזדקק לך למנוע
אותך מתענות לה' ולהראותך כי אין הדבר תלוי בלבבים
כי כן כתוב בהם אצל יציאת מצרים ולכל בני ישראל לא יחרץ
כלב לשונו שלא הגיע היזק ושבוע גאולה לישראל עם היות
ביניהם אנשי רשעה כמו שדרשו רז"ל על פסוק ועבר בים
צרה כי פסל מיכה יצא עמהם ממצרים ונגאלו בעתם
מתא וכן עתידים להגאל בעתם בזולת איחור כלל שיבא
להם מצד הזיקים ולא זו בלבד שהרשעים לא יזיקו להם
אלא שגם יועילום בכמה פרידות עונות שעתידים לצאת
מהם וכמו שאמרו ז"ל אפשר לכפיק מינה זרעא מעליא
וזהו שכיון לשבר שורות בנים (אלשון) שזה בשבת שור לאינים
מבואם להיינו מן הזרע אשר יצא מקלציהם יוולדו בנים
הגונים וכשרים לכתוב תפילין מזוזות וספרי תורה אשר
לא כתבו להכתב שעליהם אבותיהם האפיקורוסים כי
ועל זה אין ראוי להתפלל שיכלו הקיומים כי אם הרשעים
ואם שאלת ובקשת והתענית על זה חזור לאחוריך כי לא
ידעת באבותיך ואבות אבותיך על דור ראשון אם היו
הגונים ואבקבו לאיכו כי זכות רבו שחר לו לשיזדקק
לו מלאך שאמר לו בשביל שתלמידו שלאדם גדול אתה
ולא אמר לו בן קדושים אתה ואם כן אם אירע כי
זקינך הראשונים היו בלתי הגונים הנה בין כך והיו
ה נולדת מהם ואתה שאירע בלדתך לאור ולא
לשאות כדבר הזה שבוק ואולי יהיה עוד לתספר
עניות כמנין פה כי פה המדבר תהפוכות איכו
זה לומר שירה שב"ב קל"ק פרקא.

רומים פרק י"א
א פרק ב' משנה ר' אליעזר אומר שולם לאבקדרא
דומה ורוח צפונית אינה מסובבת וכשהחמה
מגיע מערבית צפונית נכפפת ועולה למעלה מן
כי יהושוע אומר שולם לקובה הוא דומה ורוחן
מסובבת ובתחלה ... לקרן מערבית צפונית
זו הכיפה שאחורי הכוך אל קלוים וסובב אל צפוני
כרגס ביום וסובב אל צפון בלילה סובב סובב
הן אלו פני מזרח ומערב שבעתים מסובב
הסבתן: הוא היה אומר אמתא לר' אליעזר
א סופה זו רוח דרומית ומתוליכי קרה זו רוח
צ' עכ"ב:
רש"י

רש"י ז"ל: לאכסדרה שאין לה דופן רביעית: אינה מסובבת.
במקיפה: למעלה מן הרקיע ומהלכת את רוחו של צפון בגגו
של רקיע: לבונה אהל שכולו מוקף: בקרן מערבית צפונית
בלילה שהחמה לעולם מהלכת רוח צפונית בלילה ומן המערב
היא פונה לצפון שכך הילוכה מן המזרח לדרום ומדרום
למערב ומתערב לצפון: וחוזרת אחרי כיפה דרך חלון:
הולך אל דרום היקף היום קרי הלוך שהוא בתוך החלל ואת
היקף הלילה קרי סבוב שהוא מקיף מבחוץ וביום לעולם
מהלכת בדרום אפי' בימי קיץ אינה מהלכת פחות מרוח
דרומית: וסובב אל צפון בלילה אף בלילה קצרה של תקופת
תמוז אינו סובב פחות מרוח צפונית: פעמים מהלכתן
בימים ארוך של תקופת תמוז שהיא יוצאה בקרן צפונית
מזרחית ושוקעת בקרן מערבית צפונית: פעמים
סובבתן בימים קצר שהיא יוצאה בקרן מזרחית דרומית
ושוקעת בקרן מערבית דרומית ומהלכת בלילה ג' הרוחות
אתאן לר' אליעזר שאמר לאכסדרה דומה: ומאזרים
קרה זו רוח צפונית שהדופן מוזרת ופרוצה: ובתוספו
פירש רוח צפונית שכותל שלה מואלך כלומר שאינה מקפ
לר' אליעזר: עכ"ל רש"י ומלשונו ראינו בדברי ר' יהושע
כי הגירסא מקפת וחוזרת אחורי הכיפה ולא מקפת סתם
והפסוק שהביא אחר דברי ר' יהושע הולך אל דרום שפי'
בו היקף היום קרי הלוך שהוא בתוך החלל והיקף הלילה
סבוב שהוא מקיף מבחוץ מוכח בבירור לפי דברי רש"י
ז"ל (וכן הבין מדברי בעלי המכריע) דלא פליגי ר"א ור'
בהלוך החמה בלילה שהוא לדו' בגגו של רקיע ולד"ה לכו
דרוח צפונית אינה מוקפת דרך הפרצה היא השמש בעת
השקיעה עולה על גג הרקיע ומן הצד שבנגדו בעת
הזריחה יורד מתחת לרקיע ומראה לעינינו בעת
אין השמים ביניו לבינו ור"י דפליג עליה ואמר דהיקף
שלם ואם כן החמה אשר ביום מהלכת למטה מן הרק
בקלגל לא תוכל להכנס בשקיעה למעלה בגג הרקיע
ההיקף סגור מכל צדדין ואין דרך להמה להכנסה וכו'
לכן הוכרח רש"י לפרש דרך חלוני באמת היו חלונות
במזרח ובמערב לעבור דרך החלונות בזריחה
ובזה יבא המאמר כולו מפורש לפי פירוש רש"י
אם דוחק ועם לאפשר דפליגי נמי ר"א ור' בהא. וכו
כח'

[illegible]

יקח לו לרש"י הכי דהפרושי פלוגתא לא תפשו כן ואילו
אחת הוא כי לשון הברייתא לא יסבול הפירוש האחור כי אם
אחת הוא כי ר"א ור"י לא פליגי בהלוך החמה ולפי דעת
שניהם העולם בימות תחת לרקיע ובלילה מתעגל בו: למה
שבר לשונם זה מזה במאי דלא פליגי: דר"א בקע לו שגלגל כנכפפת
העגולה ור"י אחר מקפת וחוזרת דלהשתמע שניהם סבוב הני
ולא חזרה על עקבה אל למעלה בגג הרקיע כפירש רש"י ז"ל
ותני קרא דכתיב לה ר' יהושע הולך אל דרום וסובב אל
צפון אי אתרווייהו קאי כדמשמע לשון רש"י הנה לו לשם
לפרושי דלדברי שניהם הני כדמפרש אחר זה אתאן לר'
אליעזר ועיקרא דפלוגתא דרוח צפונית אינה מסובבת
דר"א אין מסובבת דר"י לבסוף הנה לא הני אלא למילף
תיכה דלי אינה מסובבת אין החמה מקיפתה ואי מסובבת
גם החמה מקיפתה ובזה אתי שפיר דלרבי ר' דסבר מקיפתה
נסב לה קרא שנאמר הולך אל דרום וגו' לכן לבי אומר לי
דבהא כתי פליגי ואפשי פלוגתא דלא הני דהא בהא תליא וכולו
קרא תילתא הני ותפורש הברייתא היטב כמה שאומר [illegible] ר'
מנשה בן ישראל בספרו ספר התכריע חלק ל' בספר תהלים
הכרעה י"א על פסוק כי הוא על ימים יסדה הכרעה כי
עניכן תתנגד עם הפסוק שאמר: נוטה צפון על תהו
תולה ארץ על בלימה הכריע כי האמת המוסכם אצל כל
לא זו לבד עתה אשר כולן עניים מקיפתו ולמים תחת
רגליכן אף גם אותי קדם לפנים בישראל אותו הרשב"י שחבר
הזוהר וקדמוני התשובה הביא ראיות ברורות כי היו אז חכמינו
הרבה מקבלתינו ז"ל בכדוריות העולם וכי החמה בלילה
את למטה מארץ ותחת העולם כולו תלוי ועומד באויר
כנגד הקלל אשר בין עגולות השמים להקיפתם בחרבי
העגולה ולא יעלה מהארץ מכולם להתקרב תוך
תחתית השמים בדרך ושבע כל צבר כבד אך
עד כהבנת פסוק אשר נוטה צפון על תהו וגו'
[illegible] כי הוא על ימים יסדה וגו' כוונתו להורות כי
[illegible] הארץ כבד בטבעו יורד ושוקע תחת המים
תברך ובמאמר יקוו המים לתועלת הישוב
[illegible] קנתה ועל ימים יסדה וכו' ואולם אחר הרב
אינו כל אפי"ל שוין באמונה זאת אצל הקבלה
גם בהם נמצאו קבלתם בלתי מתאימים
עולם והראשון שהביא הוא מאמר ר' נתן
בפסוקים

בפסחים פרק ט' וז"ל תניא רבי נתן אומר בימות החמה
חמה מהלכת בגובה של רקיע לפיכך כל העולם כולו רותח
ומעיינות צוננים : בימות הגשמים חמה מהלכת בשיפולי
רקיע לפיכך כל העולם כולו צונן ומעיינות רותחין עכ"ל
פי' רש"י ז"ל בשיפולי הרקיע סמוך לקרקע בשולי הכיפה :
לפיכך כל העולם כולו צונן שאינה מהלכת אלא בצידי
העולם : ומעיינות רותחים דהיינו אצל המים מצדי העולם
שהמעיינות באות מהם : עכ"ל לשונו של רש"י וזה לפי דרכו
דלעיל דס"ל כיפה דהיינו אלא חצי כדור והחמה אינה
שוקעת בלילה כי אם חוזרת על גבה למעלה מן
הרקיע ואני הצעיר אתפלא כי במקום שהביא מאמר זה
בספרי בקורות העולם היה לו להביא אותו ואת הקודם
לו בסנהדרין הוא מה שאמר ממעל לו בסמוך : חכמי ישראל
אומרים ביום חמה מהלכת למעלה מן הרקיע ובלילה למטה
מן הרקיע ובלילה למעלה מן הרקיע וחכמי אומות העולם
אומרים ביום חמה מהלכת למטה מן הרקיע ובלילה
למטה מן הקרקע ונראין דבריהם מדברינו וגו' הרי כי
נראין לקדמונינו דברי האומרים בבקורות העולם ושאר
רש"י ז"ל בין בהא דבתרא דלעיל בין בהך דר' נתן פירש
כמו שאמרנו על סמך דעת חכמי ישראל הללו שאמרו כי
בלילה חמה מהלכת למעלה מן הרקיע אבל אחר שראינו
כי נראו יותר דברי חכמי האומות בזה הקוטב עלינו
לקבוע מספר הקופרניקו שלא כמוסכם כל שכן כי שדוחק
יתבארו דברי ר' יהושע בהא דבתרא כדעת חכמי ישראל
וגם פה דברי ר' נתן ולא יקבלו דברי האלה ר' נתן שום
דוחק אם נפרש אותם כתונה בבקורות העולם ולאחר
כי בהיותו גם הוא כמוני רחוק מהמשוה לצד צפון וביום
החמה הקפות השמש רובן למעלה מהאופק ביום כי
זה סיבת אורך הימים ומיעוט ורובן של ההקפות בלילה וזה
סיבת קוצר הלילות והיפך בימות הגשמים ובהיות קשת היום
יותר מחלקות הכדור בימות החמה נמצא השמש בגובה
ובהאריך עמידתו על הארץ שעות הרבה ירתיח העולם
בכל האויר אך לא יספיק באורו להרתיח ג"כ המעייני
הנובעים מתוך האדמה כי כח הקרח והכפור הקבוע
הקרקע לא ישלוט בו ע"י השמש בימות החמה
ולכן המעיינות צוננים באמת ובימות הגשמים
קשת היומי קטן ולא יעבור כח לבקעם האויר אשר

תבל מרצה שיהיה אם כן כל העולם כולו ישוב והמעיינות
הקבורות במעי האדמה אשר לא ישלוט האויר הקר בהם
לכן הם רותחים בערך האויר הקר אשר תקון ופירוש
בשפולי רקיע בקצת היותו קטן וקצר לא יגיע לקצה כאור :
ולא יעבור כח לחמם האויר במעגל מן הזמן וכפי זה יקיים :
באמת ר' נתן שגלגל העולם שהיו דבריו אלה מבוארות
בלי שום דוחק וכזה בשיכו נפרש דברי ר' יהושע דבהרא
כי רוח צפונית והיא אשר מתקת לארץ מסובבת והשמש
כי הרקיע כדורי אלא בשגולו וזה יהיה שעורו גם כן
בקובה וכיפה וכשהחמה תגעת לקרן מערבית צפונית
מקפת וחוזרת אחרי הכיפה היקף אלא אחרי העולם ומתחת
לארץ עד שתגיע אחר הלילה למזרח ולכן על דברי ר'
יהושע דוקא כסיבה לה קרא וסובב אל צפון הנה שאין
כן לדברי ר' אליעזר דאין כאן וסובב אל צפון ובזה
כתמעט מספר סותרי שגלגל העולם כי טוב היות אדם
אחד לבדו אעשה לו ר' אליעזר כנגדו :
ולעולם אשכילך ואורך למה בענין היקף השמש הבל אשר
מתקת לארץ משפעה להקרא בשם צפונית
ונקודת הגובה דרומית בשינוי התנועה התנועות שאלתי וכו'
רבים והם בקוטב כנגד צפון על מהו מי יתן בשקול
תיבה כי ולאן לבו ברוח צפון יש גדול מאחו צפון כי
שרבו צפן להיותו צפון מתקת לארץ נקרום כמגדלניהיה
בקול משרש רום שנינו גובה והדלית לא תהיה מיסוד
התיבה והיה התיבה נלבקה רואת הירכם מלשון ארמי
כשפע הרבה תיבות שבאו לבוקות מן הלשון ההוא
כי לא כנגד תימן ויתן יקרא המעלה מעלה כמו שיקרא
הרוח הנגב תימן המזרח והוא הבל שבדרך השרוף
יאמנו אותה דרום ושנשב ודמיונה נקראה בשם ימין
וגבה קרואה בשם שמאל בשבם : והדרך הישר צפון
יה על זה היא כי יקחנו לא השגנו ידיעת הרוקמה
מבל דעיוהו: כהלוך השמש וכמו שנקודת
כוחו: לאדם לעת רוח המזרח ונקודת השקיע
וח המערב הכוון כן ועל דרך זה עשתו הדין
ל בנקודת חצי היום וחצי הלילה כי ירדו

לכן צד הדרום והצפון והם קצי המעלה והמטה באמת
כי כמה שמתקרב השמש על קצי היום לצד דרום ועל קצי
הלילה לצד צפון לכן היושבים משמאל לקו השוה לא יורה
כי הימין והשמאל יהיו דרום וצפון כי הנטייה אל הצד
לא יקרא צד מטה ויקרא קצה רוח הולך אל דרום ולא
נוטה מול דרום ואמ״ל כי גם הנטייה למעלה תעבור בה:
ליושבים תחת הקו השוה אשר אצלם לא יטה השמש מן
שלפניו מן המזרח לא אל הימין ולא אל השמאל איך
יכירו ויבחינו בין הדרום לצפון על ידי השמש כמו
שיבחינו זה באמת הנקודות הזריחה והשקיעה במזרח
ובמערב ונפרע ליושבים תחת הקו שמה שבינו לקוטב
הדרומי אשר להם על קצי היום השמש יטה מול צפוני האם
באמת כי אצלם רוח הצפוני יהיה דרומי והדרומי צפוני
עם היותם יבל האופק אשר לכן ותחת קו קצי היום
אשר לכן: ונגד זאת אשר כי כל קו המקיף הגלגל
וחותך אותו לשני חצאים שוים ונפרע לצלעות הקו
המקיף מן המזרח למערב כי אז הקצי כפור אשר אצל
יושבי יהיה דרומי והשבגון צפוני ונקודת הגובה אל
היושבים תחת אחד מהקוטבים יהיה הקוטב עצמו ויהיה
האופק להם המשוה והקו אשר אמרנו אם הנה לכשם
והנה ליושבים ההם השמש יקיף בדמות אופן מושכב
בארץ והם באמצעית האופן נתרכזו יושבים: והשמש
יהיה להם לאור יותם ששה חדשים וששה יסתר מהם תחת
המשוה אשר יהיה להם לאופק כידוע כי השמש ששה
חדשים לצפונו מפה וששה מפה יהלך הקפותיו בקוים
ישרים מקבילים ומתנגדים לקו המשוה ואם כן כל כ״ד
שעות השמש יקיף לעיניהם היקף שוה ומקביל לאופק
אל אלו כדרך זה: השעה הראשונה אבל כל יהיה במזרח
לא כי אז יוכל להם כי אם לכן: ובערבו יקרא הצי הה
לכן ולהם מזרח: אחר שש שעות הראשונות אשר בם
יהיה השמש בקצי היום הנקודת הגובה אשר עבר
יהיה להם באמצע הדרום ובסוף יב שעות
אשר יעריב אצלכן ובסוף יח שעות יהיה ל

ה.

הצפון ולנו מתוקת לארץ כנגד מרכזה מהשמש אם כן הוא
הצפון האמתי על כי בסוף הכ״ד שעות יסוב השמש נגד
מזרח וכמו שבמזרח ומערב נשתנינו עמהם נשתנה
ג״כ בצפון ודרום והרוח שצפתה אשר היא להם צפון
תהיה גם לנו והיא הנקודה אשר מתוקת לארץ כנגד
המרכז ואם כן גם הנקודה אשר על ראשנו בחצי היום
היא אמצע הדרום והעולים אשר מזה ומזה בין המזרח
והמערב משמאל ומימין אתם העצמי ובצדק משתוף נקראו ג״כ
צפון וימין וכמו שאמרנו והחכם באמרו הולך אל דרום
רמה בזה כי השמש עולה מן המזרח עד כי יגיע בחצי השמים
אל דרום וייחס ההליכה לרוח זה על כי מתחילת זריחת
השמש עד חצי היום לא נכיר בתנועתו היקף כי אם הליכה
אל דרום ואולם כאשר יתנועע אל המערב אחר חצי היום
נכל שכן אחר שקיעתו כי ישים לדרך הצפון פעמיו ונכיר
בו ההיקף הזולת ספק ייחס בתנועתו הסיבוב סובב אל
צפון וזה כוונו גם כן רז״ל באמרם הולך אל דרום
ביום כי קוצר הימים לא יעכב על השמש כי לא יגיע אל
דרום ביום וזה להיות הדרום בגובה הרקיע וכן אל צפון
בעולם בלילה אלא יהיה זה לעולם להיינו בכל מקום
בכל זמן אם היינו אומרים כי דרום ארצו אלא החכם
ולא היה שבין המזרח למערב והצפון הוא השמאל
בינהם לסובב סובב הולך הרוח שפירשנו בו אלו פני
מזרח ומערב שפעמים מהלכתן ביום פעמים
בלילה כי להיות אופק המשוה נקשר חצי הדרומי קוטבתי
ואופק הצפוניים העולה למעלה מתנו בדרום ולמטה
מתנו בצפון וגורם קוצר הימים בהיות השמש למטה
דרום המשוה כל עוד שיתרחק השמש בדרומו מן הקו
הקצרין יותר הימים כי יותר יתגלה שם האופק להם
ר במהירות ישקע השמש עם כי לא הגיע לאופק
ה ובצריקה בהיפך גם אחרי צאתו מאופק המשוה
ז לצפוניים עד אשר יזרח מאופקם ומה שבין
ואפק בין המזרח בין המערב כפי קוצר הימים
ואם הרבה הוא כדרך המה ז״ל פני המזרח
והשמש להיותו סמוך למזרח מלפניו קוטבי
וכן להיותו סמוך למערב מאחריו נקרא
פני

פני המערב וקוטב אותו בלילה ובהיפך לשמאל המשוה
וצפונו יהיה אופק המשוה נגלה כולו למעלה מאופקם
ויזרח להם השמש בצאתו מאופקם לפני צאתו מאופק המשוה
והם פני המזרח שמהלכתן בינם : ולא ישקע להם השמש
במערב עם בואו באופק המשוה כי אם בבואו אחר כן
מאופקם ואלו הם פני המערב שגם כן מהלכתן בינם :
ואולם טעם הנביאים ז״ל (מכפלת סיבת קוטב) פני מזרח ומערב
וגו' הוא זה כי הכפל מורה על מהלך השמש שזה קרבים
מימין לקו ושזה משמאלו על שבכל יום ויום מתרחק יותר
מקברו מן הקו או מתקרב לו יותר ומתוך הכדור בפני
הלוכו לשני חלקים בלתי שוים בהיותו מימין המשוה
והשמאלו אחד גדול והוא הדרומי בהיות השמש משמאל
לקו ואחד קטן והוא הצפוני: והיפך בהיותו מימין הקו:
וכל הימים אשר היה תחת הקו יהיו החלקי כדור שוים
וכבר אמרנו כי אופק היושבים תחת הקו ואופק
היושבים בין הקו לאחד מהקוטבים אינם שוה וזה
גורם אורך הימים וקצורם א״כ שני הקפותיו של שמש
אינם אלא יום והוא מה שקרא הפסוק בלשון סובב סובב
הוא הגורם שפעמים הולך הרוח ופעמים סובב והוא
אורך הימים וקצורם והוא שבתן פירוש פני מזרח ופני
מערב שאמרנו פעמים מהלכתן בינם ופעמים סובבתן
בלילה וכמו שאמרנו : סליק פרקא

שער הפירושים פרק יב

בענין תקיעת שופר בכל חדש אלול שעקרו לעורר
בני אדם לתשובה יש אומרים ביום ראשון של
ר״ח אלול מתחילין שהוא יום ל' באב ויש אומרים
במקרתו שהוא באמת יום ראשון לחדש אלול ותוקעין
והולכים כל החדש ומפסיקין קודם ר״ה לאחד ויום
לאחר ג' ימים ולפחות יום אחד בלבד להבדיל
הקדש והן תקיעות של מצוה ובין הקול והן הבעלות
לעורר קלות עונותינו כי בהיותנו ערומים וכו'
מעון: שואל שקל שיון להשוין אין מתה באמ' ר'
יקורא בשם עון והאלה מבמקון ז״ל כל זה בא'
כי בזה יתערבב השטן ויתבלבל ולא ידע .
ואחר שכבר הפסיקו מלתקוע יחשוב שכבר

ולא יקרע עוד וכשתוקעין לתקוע בר"ה יקרה קרה גדולה
שלא הגיע זמנו להבליע ולהיות נעדר מן העולם על ידי
השופר שתוקעין בר"ה כי יחשוב כי הוא השופר הגדול שאמר
הכתוב ביום ההוא יתקע בשופר גדול ודברים הרבה כאלה נ
בזה ובכיוצא בו אשר הבלתי אמתי יחס להכחיש דבריהם א
ז"ל ויאמר כי חכמינו ז"ל דברו אבל חלקות חזו לכן
מהתלות ולא בלבד אשר לא חשבו שאמנו את הערלים
לענג עליהם כי גם הנמולים ערלת בשרם לבד ולא ג
ערלת אוזן לב ולבין לבון חמדו להם ותקח אזנם
שאין מהנהו מלי מעליותא דאמרו רבנן ובלבם חשבו
בליהם מחשבות אשר לא כדת וידקיבו עליהם פיהם וב
בלשונם יכזבום ומי אני ה' אלהים ומי ביתי כי אחשוב
לבא על הלוס בהלאות עמלי להאלם מלשני ולא לאלחם
חכמה ולא בינת אדם לי ואיך אהריק לי גבור גדול:
אם לא שקובת וקבין הקדש הבאירתני ואלצתני להכניס לבנם
ימחיכתי כי קם לבי בקרבי ותגלגה אזני בהגיגם לא
אוכל שהואחרופם זו לנעגם ולאמת קבור במקהלות של
קנים רעועים רבוים לא ביניהם בתין פתגם הכי אחרתי
בגזרת אלי וברשות מורי ורבותי אמתק נקרב ידי ול
מלחמה אנבעות ואבא במגלת ספר לבאר אמרי שפר
שאמרו ז"ל גבי שופר כי גם אם כבין עניינם על פי השגת
שכולו שכלי השכול כמינה קלה יוסר כל הקושי מעליהם
יהיו כבודים [illegible] ישרים ובלשון לאומי לשון היום:
הבונה היא לאבותינו כי ידמה כל דבר דבור על
פני המשנן חקון והפכתי בסתר לפי עניינו אין בהם
לו ועקב קללה ונה החלי בעזר אלהים ה' חילי
דוע לתוקכם אגלנו כי הגאולה עתידה לבא על כל
ים בזמנה בזכות האבות וכמו שהעיד הנביא
כי ה' בעתה ואמרו ר"ל לא זכו בעתה והכרח
ם בפסוק זה [illegible] מתוגלו [illegible] שאחור
חכה לו הרי תלה העכוב והאחור בספק
מהמה וכן אמרו קדר זה ולא [illegible]
יחוד הוא לביאת המקירוב אינהו ובל
שבן

וכל שכן שכפל דבר כי בא יבא לאריך הוא ובא להורות שתי
ביאות והשנייה היא דלא תאחר ואפשר שתקדים לה ביאה
ראשונה בכח זכות הנגאלים עצמם כי יגאלו בזרוע
וזרועם יושיע למו והיא התשועה תסל צלליה ואקח תבונה
מקרא דאחישנה שנראה סותר למה שכבר אמר בעתה ודרשו
זכו אחישנה תמכים למה שכתוב בסוף התוכחות שבתורת
כהנים וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף
את בריתי אברהם אזכור וכתב רש"י ז"ל למה נמנו אחורנית
לומר כדאי הוא יעקב הקטן לכך ואם אינו כדאי הרי
יצחק עמו וגו' וקשה לי על לשון זה דלמה לו להקטין
זכות יעקב אשר פדה את אברהם ולא יהיה כדאי לפדות
בניו ואם הפסוק הזכיר גם יעקב סתם בזולת שם לווי
לא היה לו לרש"י ז"ל לכנותו בכנוי קטן הפוגמו ועוד
אחר שאמר והקליע הדבר בזולת ספק כי זכותו כדאי למה
חזר בו ותלאו בספק ואם אינו כדאי וכן אמר על יצחק
ולא על רש"י בלבד תלונתי כי גם על הפסוק עצמו
המורה כי בזכות אבות בלבד יגאלו לא בזכות הנגאלים
עצמם בתשובתם היפך מה שנראה בסוף התוכחות
שבמשנה תורה וכמו שנזכיר עוד ועל שאמר רש"י ז"ל למה
נמנו אחורנית אשאלנו למה הזכיר כולם בפרט והיה
מספיק שיאמר וזכרתי ברית אבותיהם והכל יודעים
שהם אברהם יצחק ויעקב ואולם האמת הוא לפי עניות
דעתי הבעלה בגואלה כגלפלא כי גם הפסוק גם רש"י התפרש
אותו לדבר אחר כתכונו והוא שאין התבונן ביעקב יעקב
אבינו ממש ולא ביצחק יצחק ממש כי אם לישראלים אשר
תגאלו בעת הגאולה שיעשו מעשה יעקב שהקטין עצמו
לפני עשו אחיו שהיה איש תם יושב אהלי שם ועבר ודרך
כלל שהיו בידו תורה ומעשים ואם ישראל בגלותם ישבו
כמהו יהיו ראויים להגאל קודם הזמן ואם זה לא יהיה הלא
כי לא תהיה ביניהם תורה ומעשים אף על פי כן אפשר
להגאל קודם הזמן בזכות כמה עקדות דומות
יצחק שאפשר שיעקדו ויהרגו וישרפו ויקברו חיים
שמו ית' ובזה יקרבו זמן הגאולה ואם גם זכו
כדאי וכלומר יפקד מקודתו ואינכנו הרי זכות א
בהנ"ע

בהצטרפו למעט המעשים והעקדות יהיה הזכות משולש
מהמעשים ועקדות וזכות אבות עמו שהוא באמתכבלו ונמצא
אם כן כי גם בתורת כהנים נזכרה התשובה כי היא בכלל
התורה והמעשים ומי הוא שגורם התשובה היסורים והשמדות:
והן הן העקדות האחרונות ואולם נזכרה ברמז ובהפך במשנה
תורה נזכרה התשובה לסבה עקרית ועצמית לגאולה הוא
שכתוב שם והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה
והקללה וגו' ושבת עד ה' אלהיך ושב ה' וגו' ושב וקבצך מכל
העמים אם יהיה נדחך בקצה השמים הרי התשובה מבוארת
ואולם זכות אבות ברמז בפסוק והטיבך והרבך מאבותיך
ובפסוק לא חזר וכתב בסותר לזה כי ישוב ה' לשוש עליך לטוב
כאשר שש על אבותיך ולא יותר מהם הא כיצד אלא מאבותיך
כוונתו מסבת זכות אבותיך אם לא יהיו בידיך מעשים
מספיקים לשתהיה כדאי להגאל בזכות עצמך ה' ברחמיו
ייטיבך מסיבת אבותיך כי הגאולה על כל פנים מוכרחת
ואפילו אם יונח כי יהיו ישראל משוללי הזכות וזכות אבות
לבדו לא יוכל להצילם כמו שארע בשעבודינו שגלינו ולא
הועיל זכות אבותינו על כל פנים אחר היסורין רבים
ארוכים ומעורבים לגודל הפשעים והמרדים לא לנו ה'
לא לנו כי אם לשמו הגדול המקווה [illegible] ישגלנו מהם
ויחזקאל אמרה בביאור בפרשת והעולה על רוחכם היו לא
תהיה אשר אתם אומרים נהיה כגויים וגו' חי אני נאם ה'
אלהים אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה
אמלוך עליכם וגו' והעברתי אתכם תחת השבט והבאתי
אתכם במסורת הברית וברותי מכם המורדים והפושעים
בי וגו' כי בהר קדשי בהר מרום ישראל נאם ה' אלהים שם
יעבדוני כל בית ישראל כלה בארץ שם ארצם ושם וגו'
עד סוף הפרשה פרשת הכסף הנכסף וידעתם כי אני ה'
עשותי אתכם למען שמי וגו' עכ"ל וכוונת בגאולה זו
את ביחזקאל עצמו ושאר הנביאים ע"ה: ואמנם
תורת כהנים ובמשנה תורה במא כוונת בה דרך
כי בתורת כהנים אמר וזכרתי את בריתי יעקב
כנ"ל ורש"י ז"ל העיר על זה ואמר [illegible]
נכתב [illegible] בה' מקומות הללו [illegible]
[illegible] ה' מקומות [illegible] לאות [illegible]
[illegible] על פשיטות הדבר וקבלתו [illegible]
שכבר

שער הפירושים פרק י״ב

שכבר העיר כי נ׳ זו בשורת הגאולה היא ואקשבה לדעת
טעם הקישה פעמים אברהם יעקב באלו נ׳ ונעלה כי
בדעתי כי נרמזה פה הגאולה לישראל אף גם בהיותם
ראויים להתעכב בארץ אויביהם כי נגדל מהם כל זכות
וזכות אבות לא יספיק אף לא זכות אשר נהרגו מהם
על קדושת ה׳ עכ״ז יעשה עמנו למען שמו הגדול אשר
כל זמן הגלות הוא מחולל בגוים ואינכו שלם עד דרך
כי יד על כס יה כי כשלמה משמו ית׳ אות שלישית והיא
ו׳ ואות רביעית היא ה׳ ונרמזה הנ׳ בשלישי שבעבות כי
בלה ונהייתה השמו ה׳ הפעמים להשלים אות ו׳ ה׳ רביעית
שבשם המפורש כי כן יעקב נקרא ישראל הנגל [illegible]
ורביעית של שם כי אבכו יהודה הרביעי [illegible] מלכות
בית דוד רגל רביעי שבמרכבה וכוונת הפסוק היא זו
לפי דרכי או אז יכנע לבבם הערל וישובו ואז ר״ל
בזכות הכנעה ירצו את עונם ויגאלני אז אזכור את
בריתי יעקב וגו׳ כלומר אגאלם למען שמי להשלים
באותיות וה׳ והיה נ׳ וזכרתי במקום אז כמו ו׳ ואקלל
אבינו ואמו או אז ולגלות על זה הקב״ה במו אז
יכנע כי אשי בא התלה שתורה [illegible] הספק בחלק אחד
[illegible] על כל פנים לבא גם בחלק השני ובזה אין אנו
צריכין לפרש (או אז) כמו (אם אז) כמו שחושבו העונתי
ולכן נכפל בפסוק הרצאת העון כי שני הרצאות הי
אז זו אז זו ושבעים פנים לתורה ובמשנה תורה ג״כ
נרמזה הגאולה גם בזולת התשובה שתקדים לגאולה
כי אם למען שמו בדרך זה: והיה כי יבאו עליך וגו׳
הברכה והקללה והשבות אל לבבך כלומר תתעורר
לדעת טעם הרעות שיעברו עליך ובזה ושבת עד ה׳
אלהיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה
ובניך בכל לבבך ובכל נפשך: הרי זו הבשורה כי
ראויים יהיו להגאל על ידה גם בלי [illegible]
לא יהיו צריכים לזכות אבות ולא יסורים ולא [illegible]
שתוכו על [illegible] אחר הגאולה ואז [illegible]
ושב ה׳ אלהיך [illegible] והשיב [illegible]

למען שמו אשר בגלות עמהם ישוב יקבצם
שבות ושב: ואח"כ ושב וקבצך לומר כי על
קבצם יהיה זה על דרך שאמרנו בתוכחות
או קאמר או יגאלו בזכות עצמם או כי
שיוו בזולת תשובה והראיה כי אחר שאמר
וגו' ושב וקבצך אמר ומל ה' אלהיך את וגו'
אלהיך בכל לבבך דמשמע שיביאנו הגואל
הר' כבר שבנו כמו שאמר הראשונה ושבת
בך ובכל נפשך ואחר פסוק ומל יורה שביאת
גאולה כלומר אחר שיבוא הגואל יה' לבבנו
וקודם: הפך מה שאמר בפסוק ושבת דמשמע
דאז או קודם וכראיה הגאולה למען שמו
ה תורה ובפתיחים הרמז אלא שהיות
ן קדושה שמו ב"ה צריכה על כל פנים
ר שככנסו בארץ ובין כך ובין כך זמן ה
אשנו יה' קתום [illegible] לא תדיעו
ו מלאך [illegible] וקץ [illegible] לבו גלוהו לא:
זמן הגאולה [illegible]
ירצנו השם עם [illegible] גדול הק
זכות אבות וכל שמו ב"ה מקולל
ולא בתשובת ישראל בכלל ופרט בכל [illegible]
יודע טוב כוונתם במה שתוקעים כל קדש
רעיהם אל התשובה ולא לבם מבינה אשר נא
נקוע כי אם הרו' לתשובה אשר עליכן כזהריב
ן תקיעה לתקיעה זה יום או יורנים או ג'
קעין בהם לקיים כי אין דעתם לעבור
ועולם להראות כי כן ושעתם אינה
ל תגרע מדקדקים בספקות התרועה לעורר
ך בכל זה ודין שאפשר להם כי יום תרועה
כל היום הנה [illegible] שבכל שנה ושנה נוקיל
נו בשנה ההיא כי אולי עלה [illegible] לשובה
וכי אולי עלה [illegible] ישראל לשובה בתשובה
בקדמה

שקראה להם בקדש אלול על דרך שכתוב בדניאל למן
היום אשר נתת לבך להתענות וגו' נשמעו דבריך כן
ישראל אחר שהרבו טוב כוונתם לקיים מצות התקיעה
בר"ה במה שתקעו כל חדש אלול נתקבלה תשובתם או
שלא איכנה הגונה להתקבל על שיצטרף עמה מעשה
המצוה בתקיעת ר"ה ואז תתקבל וזהו בשבילו כי לא
ידע אם תשובת ר"ה הבאה בצירוף אל זה שעשה בסוף
השנה. שעברה נתקבלה אז של השנה שעברה כבר
נתקבלה ובשבר יצא קיבוץ של ישראל להגאל ולא להיות
רשות לאשמעון ולקטרג עליהן כי אם אתכם ראוי
להגאל בתשובת חדש אלול הנה כל המצות שיעשו אחר
זה יבא מקיץ אל קיץ ואחר שיצא כיבוץ להגאל יצא דינם
להבטל מעלית היצר ובח פיתויו ועל ידי השופר של
רננה יזכו שיתקע בשופר גדול שבר של מיכאל להתשע
כחו של שני ואלו כוונו רז"ל במה שהרגיזו כי ידוגבל
ולא ידע אם כבר עבר ר"ה או אימתי יהיה ר"ה להודיענו
כי זמן הגאולה נסתר אפילו ממנו והגאולה העתידה
תהיה מכוסה ומקורה ה ר"ה כמו שגאולת מצרים נקראת
מרא"ש ניסן כי לא זכה ניסן להיות ראש לחדשים כי אם על
אודות הגאולה שהייתה בו עם כי לא נהייתה בפעל הראשיתו
ולא זכה באלול תשרי להקרא ר"ה כי אם על הגאולה
העתידה לבא בו כה שלא תקרא בפועל התחלתו וזה
יהיה א' מהטעמים של חסרון אלף מראשית השנה לומר
כי גם אם ביום א' הוא יום ראשון תהיה השנה חסרה ורבה אפשר
שיהיה להם אחרית טוב בה אחר זה ואז שלזה כוונו ז"ל
באמרם כי אין מקדשין את השנה מלאה. גלה על שיקדשו
על מעה את החדש ונאמר כי חוק לישראל הוא והדר משפט
לאלהי יעקב ... הזאת שזוכין בתשובה ומ
עונים להגאל וזהו כי חוק שהיינו התורה והמ
לישראל הוא והדר משפט לאלהי יעקב כי הרי
לין ברשעים או באומות. אשר הגונן על אמנו
ובמלכות שקדשנו את חדש אלול או שקדשנו את

וגו' שעבר: ב"ה על מעלה מקדשין את הקדש מומת השנה
הבאה איש אל אחותו ואיש אל תשפחתו כשוב כ"ר בב"ת:
ואת היא שכל בלבול השנין הוא להיות נעלם ממנו עם
היותו רוחק זמן הגאולה והשנה שתקובל בה תפלתנו
ותשובתנו וקדושת הקב"ה שעבר ומדי שנה ושנה ישראל
עושין תשובה והוא לא ידע כקה: ולא כשאמרו רז"ל אלשון
התפילה שומעין לקשוב שאמרו דברים מרבים הבל קהילות
ודברי מה פכך לאו בשופטי ענקיקין ישרים דרכי ה'
היתה פליקים ולבו כם דרך ישר לא ושלו בו כי יהיה
להם פרין הפנימי למקבל ונגלה וגו' התרופה ופושעים
יכשלו בם כי יעילו תום בקדשי עליון וכפתיים עברו
ויענשו כי אתנם חכמי התורה היה בם מדיות קונם בה'
אשר בהרבה מקנות הקריד המכונו נתי יכנם בשוק
ה' ואולי לפחות אין העתים היתה לתת מקום למודלים
להתלהב בו ולזכות על ידי עיונם כי השיגו ידם הקוק
ונגלה להם פנימיות הדבר ולפום צערא אגרא מה
שלא היינו זוכים בזה אם היו דברי התורה ודברי
תלמידיה חכמינו ז"ל נגלים ונשמרים הפנימי הפשט
הנגלה ובבריאה אחת היינו מבינים דבריהם ולא
היינו חוזרים עליהם כלל והתורה היתה משתכחת
מישראל ואחר שהיתה בוונת בורא כן שלא ימוש ספר
תורתנו מפינו ונהגה בו יומם ולילה כי היא חיינו ו
ואורך ימינו בזה וב... חכמתו הנכתב בנגלות
תכלית להתגלגל תורה תמימה ושלימה לא יחסר כל...
בדברים כשרים וקצרים: ובכלים כוונים שבעים שערים
אחד: דודה ירויך בכל יום היום יגלה לך פירוש פסוק
ידעתו קודם לזה ולמחר פירוש אחר בפסוק ההוא
ואפשר שיהיו שניהם אמת וכל עניין נראה בו
דרכי החכמה בהפך אתנון השני ... מוענין
יה יפה פוגתו וברוך הוא שקבל ... ונמשכו
הם ובמשכרני הוא יזכנו להבין משכו ותוריו
ים וקיים ... :
קלק

פרק י"ג: אחר הדברים והאמת אשר רשמנו בפרק הקודם
ולא במרגוס היעב כי לא היה נגמר בעולם אשלנו
ראינו מן הקוצה עלינו להשיב ידינו עליהם לבארם ביאור
מספיק על הידוע לקוראים מה דעתנו בענין גלגול הנשמ
מה כאן ראש השנה הנזכר בדברי רבותינו ז"ל רוב הפעלים
בזה ונפרש במאמר שאלת תלמידי הארת להקב"ה אימתי
הוא ר"ה: ואמרם ז"ל שלשה ספרים נפתחים בר"ה: ואמרם
איזהו קלש ישלו חג וחגו בן יומו ובינוא בדברים אלה
אשר יזכרו אינם מקובלים באור על פי הפשט וראיבוני
לבאר הכל לפי דרכי ולומר על ראשון ראשון כי בלה ולזה
עם היותו דבר אשר ירצה כי כל מגמתנו בדקדוק המגוה
לעשותה בתכלית השלמות האפשר ולצאת בה ידי כל ספק
לבלתי תת ידנא ובא לידי כי כבר אמרנו הוא שאין היוצר
הרע הוא מונע השלוה אם כן רצונו לעשות מלאכתנו
אשר עשה נברא בשלמות ואלא יצאות מן ההסקה יותם
ולילה ונמצא נקיד כוקו מעשיו לא יוכל להקית ולהליך
למנוחה באדם וכל שכן לבורא מלמעלה ואין לו אם כן
שלטון ביום היות להאשת יבם הקדש אשר על כל פנים
גם בלא זמנם יהיו גאולי ה' ועליהם בפרט אמר בלע
המות לנצח וכן יצאה קפיד גזרתם ז"ל אין מיתה בלא
חטא ואין יסורין בלא עון ולזה הראשון חטא ונענשה
ענין מיתה ועל כל פרנס מעין ועל כל העולם כולו
וה' ה' אל רחום וחנון אשר ברא היצר להסיתו לנוסתו
בראותבלין כנגדו כי גם אחרי לכתו בדרכי יצרו יפקד
העמתו בקבלת [illegible] ונפתו הנה התשובה תעמוד לו
מנגד ותוכל לתקן את אשר עותו היצר כל שכן בבי
הזכות ועשית התשובה בשלמות אחר [illegible] העון כי
הוא כותן כי לא תשובה אז אלא רעת מות עגעי הי
לא יקרבו באהלו כי מלאכיו הטובים יצוה על אהלו
ישמרוהו בכל דרכיו וסוף סוף הוא הנותנת גלי
בזה נפלא. ונבין בזה הנוכח קבלת הגלגול ר
המאמר הנזכר והקירותי את לב המבין מנבזי
לכסילב בזה [illegible] הצירים באנגלע ב
נימלב והתהילנו ז"ל מלשותו לגלגול אשלו

על מצוה דאזיל מינה ומה שהזכירו תחלה הבלבול והיא
אצל ההפסקה שמפסיקין מלתקוע יום או יומים או ג׳ ימים
קודם ר״ה להבדיל בין אלו שתקעו דרך חול לבל מקצת קולו
לעורר לב המון אל התשובה ולהתרחק מכשול העון
להנקות מכל שמץ תולדה וחלאה אל קול הנפש החוטאת
אל מה שיתקעו אחר כך למצוה על דרך וסדר המעורר
בסור מרע תקלה ולמ״ב בעשה טוב כי בדרך זה הטוב הוא
מקובל יותר ותכלית ההפסקה הוא לדקדק אצל המצוה
לבלתי עבור על בל תוסיף ולבל שנדקדק על המצוה יותר
יהיה סבה לשתקבל מהרה תשובתנו ולבטל מעון והמצוה
שאחריה תעשה פרות יותר ותקרב הגאולה והוא הוא שבלבול
היצר כאמור כי יכר לנו בההבדלנו מן המצוה אשר עליה
כונר או לבל הספות להקלש וכן בתקיעות שמיושב ועל
מעומד ול׳ תקיעות אחר התפלה ונשאר תקיעות להשלים
מספר המאה והם כולם לדקדוקים אשר להיותם ביום
ר״ה יום תרועה מוכנים להשלים המצוה ולשמה יצי
כל ספק עד שלא נקעת בלאו דבל תגרע ובל
תוסיף הו לוכא למיחש אחר שכל היום יום תרועה
מיקרי: וכולהו הזכירו בלבול המעורר כי תכלית כולם
עשיית המצוה בתקונה הגורם הסרת כח היצר וכאמור
וכבר הבטיחתנו התורה הקדושה כי בשובנו בכל לבבנו
ובכל נפשנו ובשמרנו אחר התשובה הגמורה המצוה
כתיקונה מקיים כי בזכות זה יקובצו נדחינו מבין
כל הגוים והוא שכבר הבאנו בפרק הקודם הפסוקים
שמעידים כל זה: וזה ולא אחר באמת הוא בלבול היצר
ואולם שאמרו כי יתקע בשופר עבר ר״ה או כי לא
ני ר״ה ניקוש כי לא קנו להבליע מן העולם
שתוקעין בשחר ... הוא השופר הגדול
כבא ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכו
יום הגולה באמת כדך ... ניטא להם תוך
לו שיחתן החצוצה של מ״ח ... לגאול
השם הנזכר ענין הבלבול הגמור
לא יבל

לא על ראש כל שנה ושנה סתמית ידבר כי הראש ההוא
כל הידוע ידע זמן באו אף כי השעון הרוקני יקבעו ימים
שעבר או לא נכון התלמידים יקבעו בזה וכל שכן בזמנים
צ"ה כי ידע גם בזה שלא ידע כל נברא ולכן תהיה תשוקתו
אל התלמידים אבי ואתם כבר למעלה ונראה אומרי זמן
בני ישראל את החדש שנראה מזה כי ידיעתו צ"ה נתונה
בישראל ולכן לא יקדשו ישראל את החדש בשנה מה שנה
לא יהיה ראש לשנה ההיא קבלה: ואולם האמת הגמור
אבל שבועתי היא כי ראש השנה הנזכר בזה ובכיוצא
בזה הוא אחד יקיר ותוקע לה' לגאול בשנה ההיא
(אחר ישראל) בשנשנה אחר שיעבור יום כפור בקירוב זמן או צריך ובו
כי לפני הכפור אין קיום להגאל ואולי תהיה הגאולה בעת
בו ומטעם זה יקיבצו האומות לחוג את חג הסוכות כמו
שהבטיח בקבלה על ידי זכריה ולא בתשובות ללב כמו וזה
שנראה בקבלה שלא זכרה חיוב לאומות בו וגם בספר תורת
כהנים בענין חג הסוכות כפלה התורה לשנה בקיום
החג הזה לפי דעתי לומר כי בזמן הגאולה יקיבצו גם
האומות במצוה זו והתורה שלמה בתמה לא יתוסף
עליה דבר בשום זמן אבן היה את הלי לכלול בה
גם מה שיהיו לעתיד ונאמרה בלשונה ותורת ה' תמימה
ואמרה תחילה דבר אל בני ישראל לאמר בחמשה עשר יום
לחדש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לה' (ולא אחר
לה' [illegible] כמו שאמרו [illegible] ביום הראשון מקרא
קדש (ולא אמר לכם) כל מלאכת עבודה לא תעשו שבעת
ימים תקריבו אשה לה' (ואפשר שלא יוכלו האומות
האסור מלאכה ובהקרבת אשה רק לא תעשו ותקריבו
הם בענין נוגע ישראל בפרט מאמר מצות הסוכה כי
היא כוללת לכל העולם ולכל האומות אשר יאמרו כי
בעולם ביתות המשיח) ביום השמיני מקרא קדש יהיה
לכם (זו מצוה אמורה לישראל בפרט ואמר בה [illegible] וקיים
והקרבתם וגו' אלה מועדי ה' וגו' מלבד שבתות וגו'
על אשר תתנו לה': וחזר למצות ד' מינים כי [illegible]
בפני עצמה ובפני החלה מצות החג ואמרו

אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את תבואת
הארץ תחוגו את חג ה' שבעת ימים ביום הראשון שבתון
וביום השמיני שבתון: (התחיל אך למעט האומות ואחר
תחוגו לכבוד כי רק לישראל [illegible] בזה ולכן הכלל
ונוסף [illegible] ורגל [illegible] יום הראשון ויום השמיני
לומר כי על ישראל לבד [illegible] בשמיני דבר פה וקיים)
ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ וגו' (וזכר הד' מינים
בכוונתו לכבוד ובזכרון לכם ולברר עוד כי לא בלבד הד'
מינים מיוחדים לישראל כי גם מצות הסוכה מיוחדו בה
ישראל על ידי איסור המלאכה והקרבת הקרבנות הנוסף
בסוף) בסוכות תשבו וגו' כל האזרח בישראל ישבו בסוכות
למען ידעו וגו' כי בסוכות הושבתי וגו' בהוציאי אותם מארץ
מצרים וגו' [illegible] כי כוונת הפסוקים האחרונים היא
כי אולי יפטרו ישראל עצמם ממצות הסוכה לאות [illegible]
בטענת אחרים כי עקרו של חג זה על שם העתיד [illegible]
כי יקיימוהו האומות וקודם הגאולה לבד [illegible]
לקיים המצוה כי אין [illegible] מקיים מצות סוכה
זולתם אבל אחרי הגאולה כאשר יכירו [illegible] האומות [illegible]
בה [illegible] במדרגה עליונה [illegible] ישראל ויקיימון
מצות הסוכה לזכרון להם לפני ה' כי הושבתים בסוכות ולא
הקריאם [illegible] כאשר עשה לאויבי ישראל והסברה
מכרעת כי לא יקיימוה עוד ישראל רק ישמרו מצוה [illegible]
כמו אשר [illegible] לרמוז על גאולתם ונצחונם [illegible]
האומות [illegible] עוד [illegible]
הסוכה לכן אמר בסוכות תשבו [illegible]
פי רוב המפרשים [illegible] יציאת מצרים [illegible]
[illegible] גם בזמן שיקיימוה האומות הגרים [illegible]
כל האזרח בישראל ישבו בסוכות ונתן הטעם לזה כי
[illegible] את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים
שהתחלת המצוה [illegible]
והושבתים (בהוציאי אותם מארץ מצרים [illegible]
כי לא יפטרו [illegible] כל המצוה [illegible]
היום [illegible] ולא תגרע ממנו [illegible]
אלהיכם [illegible] גם כן [illegible]
[illegible]

שער הפירושים פרק י"ג

ומה שאמר הכתוב למען ידעו דורותיכם כי בדורות
שיהיו זמן הרבה אחר הגאולה יראו כי האומות שונים להם
בשמירת המצוה עם כי היה דין האומות לבלם בדת
ומצות כי המצוים לישראל לבל ישאלו הטעם לזה
ידעו כי הטעם האמתי לזה הוא כי בסוכות וגו'
בהוציאי אותם מארץ מצרים והמצוה שעשיתי אז
כונה בפתאום כי כל אשר יעשה האלהים עליו אין להוסיף
וממנו אין לגרוע והאלהים עשה זה כדי שיראו מלפניו
ולא ישכחו יד התורה: לשמות פרט מפרעה בשום זמן
ולפי זה מה שתקנו מסדרי התפלות לומר בכל רגל זכר
ליציאת מצרים יראה כי עם היות שמצוינו בחג הסוכות
רק על שם העתיד ולא על יציאת מצרים הנה עם כל זה
כונה להתקיים על ישראל לעד לזכרון כי בלא פרעה עם
כי כל התורה אחר שיצאו ממצרים והתורה לעולם
עומדת וכן כל פרט מפרעה וגם זכר ליציאת מצרים
שאנו מזכירים בתפלותינו אפילו בר"ה ויום כפור הוא
על דרך ובעבור זה כי ידוע הוא כי כל מה שנודע לאבות
ביציאת מצרים הוא סימן לבנים בגאולה העתידה: אמר
על כן קודם יציאת מצרים בראש חדש ניסן צוה הקב"ה
לישראל לקדש חדשים ושיהיה ניסן ראש לחדשים וצוה
להם מצות הפסח ומצות קדושת יש כדי לזכותם במצות
למען יהיו ראויים להגאל וכן בראש השנה ראשון לחדש לה
השביעי שדרשו חז"ל השביעי שהוא מושבע במצות שבו
שופר בו סוכה בו לולב לזכות על ידי המצות הללו
הבאות לנו אחר התשובה להגאל כי כל המצות הללו
סימני גאולה הם: השופר על חרות: הסוכה סימן
לאומות הנשארות בעולם לימות המשיח כי יפרוש
ה' סוכת שלום עליהם אחר שלא הרעו והזיקו לסוכת
רגו דוד שהיא נופלת בקרבם: הלולב סימן הנצחון
ים שבא בהדרש ויקרא רבה על פסוק תודיעני אורח
(ר"ל. מדבר בישראל אומרים ישראל תודיעני אורח חיי
הית הודיעני מה שנעשה כדי שנזכה לגאולה כי ז
ים שב לבו ובאתרוג) אמר להם הקב"ה הרי לכם עשרה
ר"ה

ר״ה יום כפור (והכוונה מבוארת כי הגאולה והחיים תלויים
בתשובה) שובע שמחות את פניך אלו ז׳ מצות שבחג · ד׳
מינים בלולב · סוכה · חגיגה · ~~[illegible]~~ ושמחה (שמחה זו היא
דוגמת מה שנצטוו בקרבן פסח לאכלו מתניכם חגורים
נעליכם ברגליכם ומקלכם בידיכם להראות בטחונם בה׳
לגאולת מצרים שהיו כבר מוכנים ליציאה · עם שהיו משועבדים
ידועה לה שמחת החג וכל המצוות הנוהגות בו) מהו נעימ׳
בימינך נצח אמר ר׳ אבין זה לולב כמי שהוא נוצח ונוטל
בימין (כרי״ש נצח לשון נצוח · ובימינך על שם הלולב שנוטל
בימין ונאמר נעימות מצוות רבים שלם בימינך אבל
בשמאל אין יותר מאכת הנה האתרוג הדומה ללב למצוה
והוא בשמאל · לרמוז כי יהיה לבו לשמים אף על מדת הדין
שהיא מצד שמאל להמתיקה בתגבורת החסדים שבימין)
משל לשנים שנכנסו אצל הדיין ולית אנן ידעין מי נוצח
אלא מאן דנסב בידיה אנן ידעין דהוא נוצח
כך ישראל ואומות העולם יונחים ומקטרגים לפני הקב״ה (פי׳ מקטרגים גם
בר״ה) ולית אנן ידעין מי מהיהן נוצחין אלא ממה שישראל
יוצאין מלפני הקב״ה ולולביהן בידיהן אנן ידעין דישראל
נוצחין (אבל דברי המשל הזה נראה כאלת כי ר״ה הנזכר בו
ושובות לא על כל שנה ושנה ידברו רק שמעי דרך
ונכון לעצותם על העתיד בזמן וקץ הגאולה לאחרית
עוב לנו כי בזכות האמונה שבאמת כי הספיק
תכן נזכה בסוף להגאל כי אם אמת היה דעתם ז״ל
ר על ענין כל שנה ושנה מה כינה לא היה אומר
נכנסו וגו׳ ולית אנן ידעין מי נוצח אשר לא
על שני בעלי דינין המריבין זה עם זה ישראל
ואומות והיא הגאולה באמת לפי דעתם ז״ל
ול החיים כי בין המקרא חתם) ולפיכך (ר״ל
ועיקרה בזמן הגאולה) משה הזהיר ולקחתם
ממאוי (כי הוא קיום לכם לגאולתכם) עכ״ל
בעבור לחדש הראשון יקחו להם איש שה לבית
תעסקו במצות לזכות לגאולת מצרים דוגמת
בעבור כדי שיתכפרו עונותיהם כהיותם רחוקים
ידה · בעון במקום נגאלו ובעון בתשרי עתידי
ר׳ אליעזר וגם לדעת ר׳ יהושע האומר בניסן
הנה

הנה חג הסוכות מעיקרו נתקן על הגאולה העתידה כי יהיה
תחלת הגאולה בו ותושלם בעלל שמונים או תהיה כולה בעו
תשרי נחנוכת הבית השלישי יתחיל בניסן ויקיים בתשרי
וכן במדבר אחר שנתכפר להם עון העגל בתשרי בעשור
בחדש לא היתה חנוכת המשכן על ניסן והכל לפיתן
על הגאולה העתידה כי תהיה חנוכת הבית בניסן
כמו שנראה ביחזקאל בסופו תמיהן על תשרי ינאך
שזה או שבעה חדשים קרבנות הרבה ונסכיהם ומנחותיהם
שונות ממה שבא בתורה ואיך יתכן כל זה אחר שהעידה
התורה כל התמונה וגו' לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו,
אם לא שנודה לזה שאמר אחד שבתפרשים כי כל אלה
השנויים להורות שזה בזמן המלואים שימשך זמן כל
הימים שנזכרו שם ואין כל חדש אחר השלמת זמן המלואים
והגאולה תקרא לר' אליעזר עד"ש ראשה ולר' יהושע עד"ש סופו
או עד"ש התחלת המלואים או לאידך גיסא לר' יהושע עד"ש
סופה יהיה התחלת המלואים בניסן כי יהיה כיכרת הגאולה
ולר' אליעזר על סוף המלואים בתשרי שאחרין שחוזרים
הקרבנות למה שהיו בימי משה אחר המלואים אינה
בקבלת גאולה שלמה ולכן אמר בתשרי עתידין להגאל
[illegible]
כי תחלת הגאולה וסוף המלואים תהיינה בתשרי
כ"ל כוותיה אלא דלפי זה מעקרא דדינא לא פליגי
אמר חדא ומר אמר חדא ותרווייהו סבירא להו דהגא'
בתשרי וכן מסתברא: וכפי מה שכתוב גם בן זומא
שנחלקו באמירת או זכירת יציאת מצרים לעתיד בעינן
אם מזכירין יציאת מצרים בחדש תשרי אחר המוספים
הבאים בחדש זה הם כולם עד"ש העתיד ולפי מה וכו'
שכולם הגאולה מזכירין בהם יציאת מצרים לזכר
שאחר שכבשו לנו אחר יציאתנו ממצרים ואין לבנו
גאולה אחרת לתלות בה קביעת המועדות אך
שנגאל בבא ימן כי מעקרא בוקדו נתקנו
עד"ש הגאולה ההיא נאז כבר באה ונהיה תהיה
שאין מזכירין עוד בהם יציאת מצרים
ין זומא

END OF FILM

PLEASE

REWIND